Uçma Sanatı

Bir ispanya iç Savaşı Hikayesi

Antonio Altarriba & Kim

versus

UÇMA SANATI

Bir İspanya İç Savaşı Hikayesi

Antonio Altarriba - Kim

İspanyolcadan Çeviri:
Murat Tanakol

versus

Versus Kitap (121)

Uçma Sanatı
Bir İspanya İç Savaşı Hikayesi

©Desenler
Kim

©Yazan
Antonio Altarriba

Özgün Künye:
El Arte De Volar

Yayına Hazırlayan:
Özgür Deniz

İspanyolcadan Çeviri:
Murat Tanakol

Grafik Uygulama
Hasan Yüksel

Kapak Tasarımı
İlknur Kavlak

Baskı
Ayhan Matbaası
0212 445 32 38

ISBN:
978-605-5691-33-2

VERSUS KİTAP Ocak 2011
© Her hakkı mahfuzdur.

Albay Faik Sözdener Sk.
Benson İş Merkezi No:21/2
Kadıköy / İstanbul 34710
Tel: 0 216 418 27 02 (pbx) Faks: 0 216 414 34 42

www.versuskitap.com
versuskitap@versuskitap.com

Babam 4 mayıs 2001'de intihar etti.
Pekâlâ, zamanı geldi...
Uçma zamanı...

Kimse onun yaşında birinin, hem de bakıcıların gözetimi altındayken, dördüncü kata kadar nasıl çıkabildiği ve sonra da bir pencereden kendini boşluğa bıraktığı hakkında birşey bilmiyor...
En iyisi böyle! Pijamayla... Biri görse de, revirden geldiğimin far-

Ben onun bunu nasıl yaptığını biliyorsam
Şu böbrek ağrıları ayakkabı giymeyi bile engelliyor
Ama, şimdi onlar bana gerekli...

Nasıl yaptığını bilebilecek tek kişi olduğumdandır...
Ayna, ayna, söyle bana kafesten nasıl uçacağımı...

...çünkü orda olmadığım halde...
Hayrola Avelino, n'olugo şimdi?
Acıgo.

...Hep oradaydım. Çünkü bir baba, tohumlarındaki olası çocuklarından oluşur...
Acıgo, acıgo... gerçekten acıgo, sızlanmıyorum..

...ve ben babamın olası çocukları arasından dünyaya gelmiş tek evladı olarak...
Böyle, sakin ol Avelino

...onun soyundan gelip onu sürdürüyorum. Bu yüzden, doğmadan önce de, genetik olarak tüm olup bitenin bir parçasıydım...
Saat altı, şimdi Dori sevgilisine telefon etmek için aşağı inecek, Carolina da ilaçları dağıtmaya çıkacak...

Bu yüzden biliyorum nasıl öldüğünü.

Hadi, hadi Carolina. Beş dakika rötar yaptın...

...ve nasıl yaşadığını da...

Sakin olun, herkese var

Bana birçok defa yaşamındaki iniş çıkışlarını anlattı.

Tamam artık!

Bir kişi bile almaz... Yoksa meret düşebilir

Herzamanki gibi... Asansör tıklım tıklım... Lanet olası ihtiyarlar! Yürüyerek inmeyi bilmezler mi?

Bu dökünü makine de, hep dolu...

Bilirsiniz, bu saatlerde hep böyle

...ilk depresyon belirtileri başladığında yarışabilmek için, yazmakta direndiğini de...

Başka çare yok. Merdivenlerden çıkacağım.

Ardında, sıkışık harflerle küçük kâğıtlara aktardığı ikiyüzelli sayfalık anılarını bıraktı.

Fakat onda tanıdığım bildiğim şeyler, duyduğum veya okuduklarımdan edindiğim şeyler değil...

Başarmalıyım... Başarmalıyım...

...hakkında bildiklerim, onun dediği gibi, ben onun içinde olduğum ya da belki hep onunla olduğumdandı...

UUUF!

BOOF!!

PFFF!

...ve şimdi, o bir ölü, içimde.

Eyvah, Esther!

CRECK!

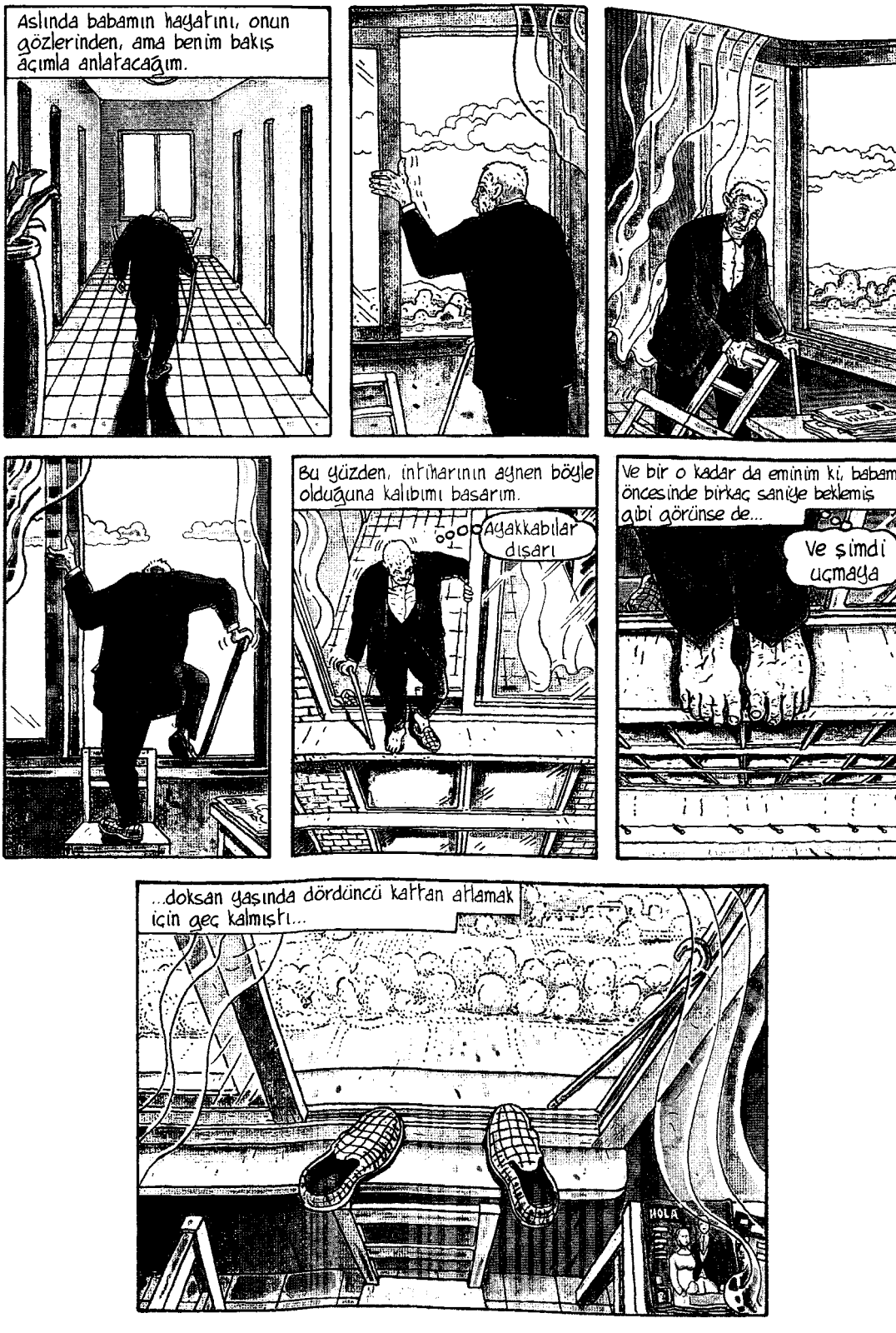
Damarlarımda, hâlâ ona ait kan aktığından, sizlere onun tanık olduklarını, hissettiklerini, olduğu gibi anlatabilirim.

Ne işi var dördüncü katta? Yakalarsa başımın etini yer...

Zaten bir tek, sosyal hizmet uzmanının vaazı eksikti...

CRECK!

CRECK!

Aslında babamın hayatını, onun gözlerinden, ama benim bakış açımla anlatacağım.
Bu yüzden, intiharının aynen böyle olduğuna kalıbımı basarım.
Ayakkabılar dışarı
Ve bir o kadar da eminim ki, babam, öncesinde birkaç saniye beklemiş gibi görünse de...
Ve şimdi uçmaya
...doksan yaşında dördüncü kattan atlamak için geç kalmıştı...
HOLA

3. KAT 1910 - 1931

TAHTA OTOMOBİL

* fanega 6.460 m2'lik bir alan ölçüsü.

* taşçiçek (kokusu olmayan, bir duyguya yol açmayan çiçek gibi bir anlama da çekilebilir.).

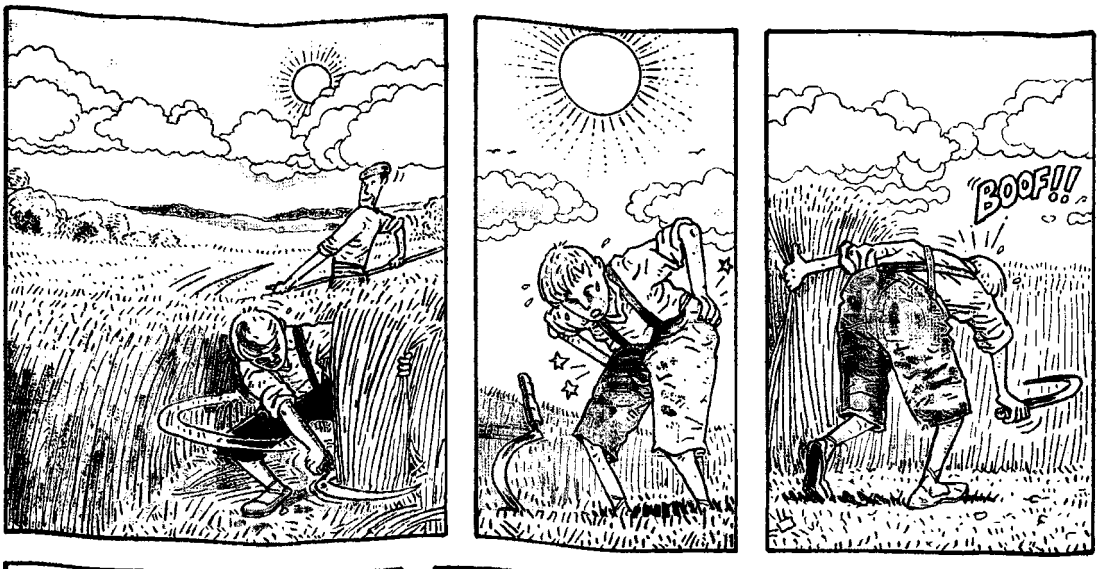

"Taşçiçek" bana hep tuhaf, gerçek olamayacak bir isim gibi gelmiştir.
ŞUNLARA BAKIN, "TAŞÇİÇEK"İN EN GÜZEL KIZLARI GEÇİYOR.
PASTA GİBİ KARILARSINIZ. TAM PARMAK EMDİRECEK CİNSTEN.
BENİM KALİN PARMAĞI EMSİNLER... İSTERSENİZ GÖSTERİYİM DE İŞTAHINIZ AÇILSIN

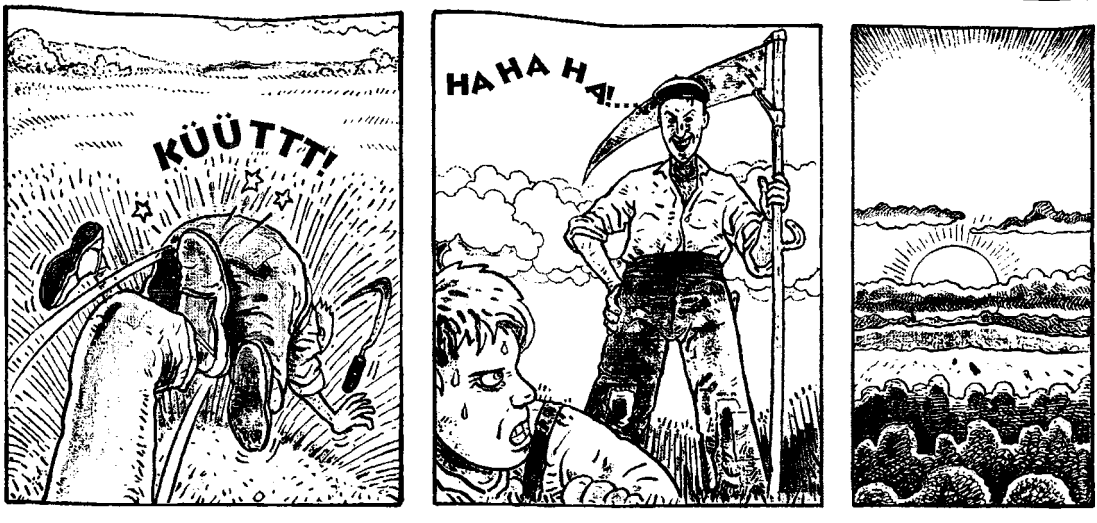

Diğerleri içinse bu isim kesinlikle normaldi. Birkaç ay önce köy girişine üzerinde "Taşçiçek" yazılı bir tabela konmuştu... ama o ismi söylemek bana zor gelirdi...
Casi'deki güzelliği görüyor musun? Köyde herkes senin dediğin kadar kötü değil...
Köşeyi dönünce koşmaya başlıyoruz.
Casilda, benle harman yerine gel, mercimeği fırına verelim
...bende nişan almayı öğretirim.
Pfüüüfff...
HAYVAN!

Bir yerin aynı anda hem taş, hem çiçek olabilmesini, ya da bu kelimenin ne anlama geldiğini hiç anlayamadım.
Nereye girdiler?...
Oradalar...
Pekâlâ, ben eve gidiyorum, yarın sabah erkenden ayaklanacağım...
Ben size dedim kadınlara güvenilmez diye...

Yine de bizim köylüler de bu isimde bir tuhaflık görmüş olmalılar ki, anlamayı hiç başaramadığım kimi oyunlar oynarlardı.
Pssstttt... Antonio...

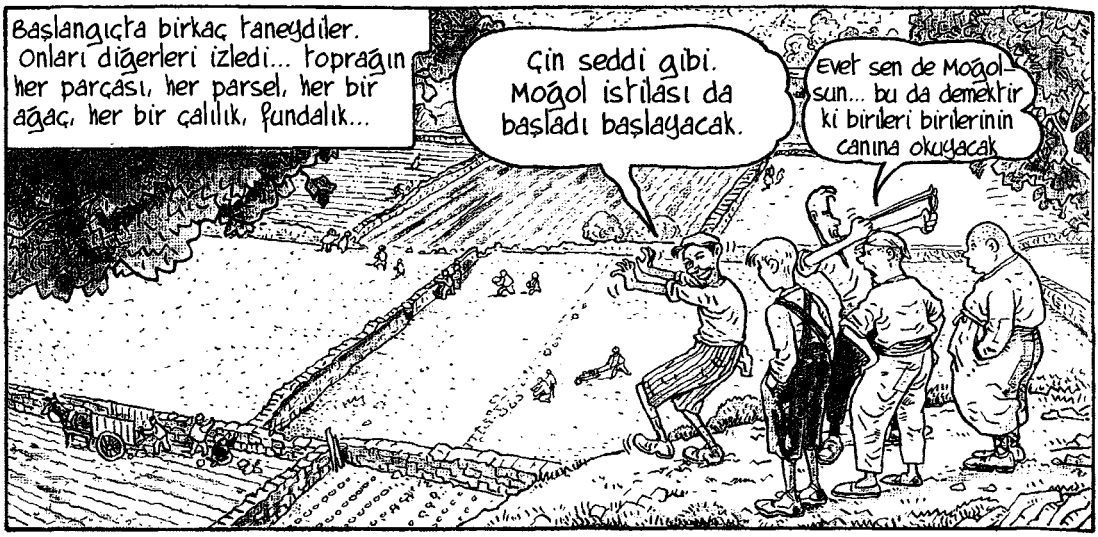

Casilda... Eve girdiğini sanmıştım...
"Çiçek" mi "taş" mı?
Taş.
Çiçek! kaybettin.
Sen aptalsın Antonio! Çünkü ne kaybettiğini bilmiyorsun...
Sırtımdaki sorumlulukların altında ezilirken görebildiğim şey, buranın sadece "taş" olan yanı idi.
Ot biçmede kardeşine yardım edeceksin. Sen burdan başla, sen de bu taraftan Julian.
Hadi bakalım, kim önce ortaya varacak.
"Çiçek" yeşeren bir yer vardıysa da, orası bu köy değildi...
Baba, ben de Julian gibi tırpan kullanayım mı? Çok hızlı yapıyo, ortaya benden önce vara...
Tırpan kullanmak için daha çok küçüksün. Çömelip kesmen lazım. O zaman ondan daha çabuk gidersin.
Çömelirsem böbreklerim ağrıyor...
Yo, yo, "taşçiçek köyü"nde hiç çiçek olmamışlı.
Sana söylediğim gibi biçeceksin. Babaya cevap verilmeyeceğini unutma!
FLASH!

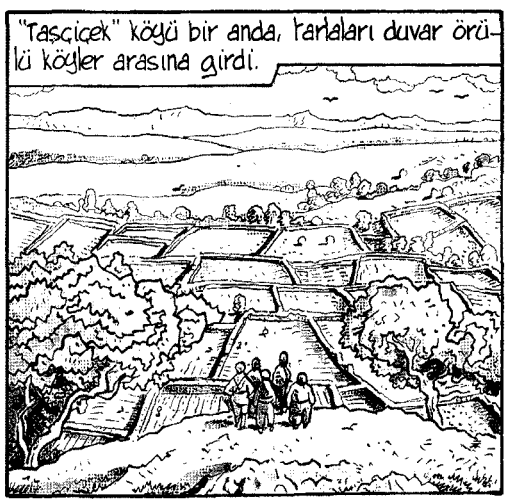

BOOF!!

KÜÜTTT!
HAHA HA!...

Komşuların tarla sınırlarına örmeye başladığı duvarlar, çiçek yetişmesi olanaksız, taşlaşmış bir dünyada yaşadığım fikrini güçlendirdi...
Anselmo amca duvar örüyor
Antonio, testi. Susuzluktan ölüyoruz!
Niye ki?

Komşularının topraklarını "kemiren" tek aile benimki değildi. Bu yüzden bazıları, mülklerine girilmesini engellemek için tarlalarını duvarla ördüler.
Şu andan itibaren, artık buradan geçmeyeceksiniz... Bura özel mülk... Allahı olsa tarlamdan geçemez...
?
?
...yani, uzağın ve nehrin ordan dolanın.

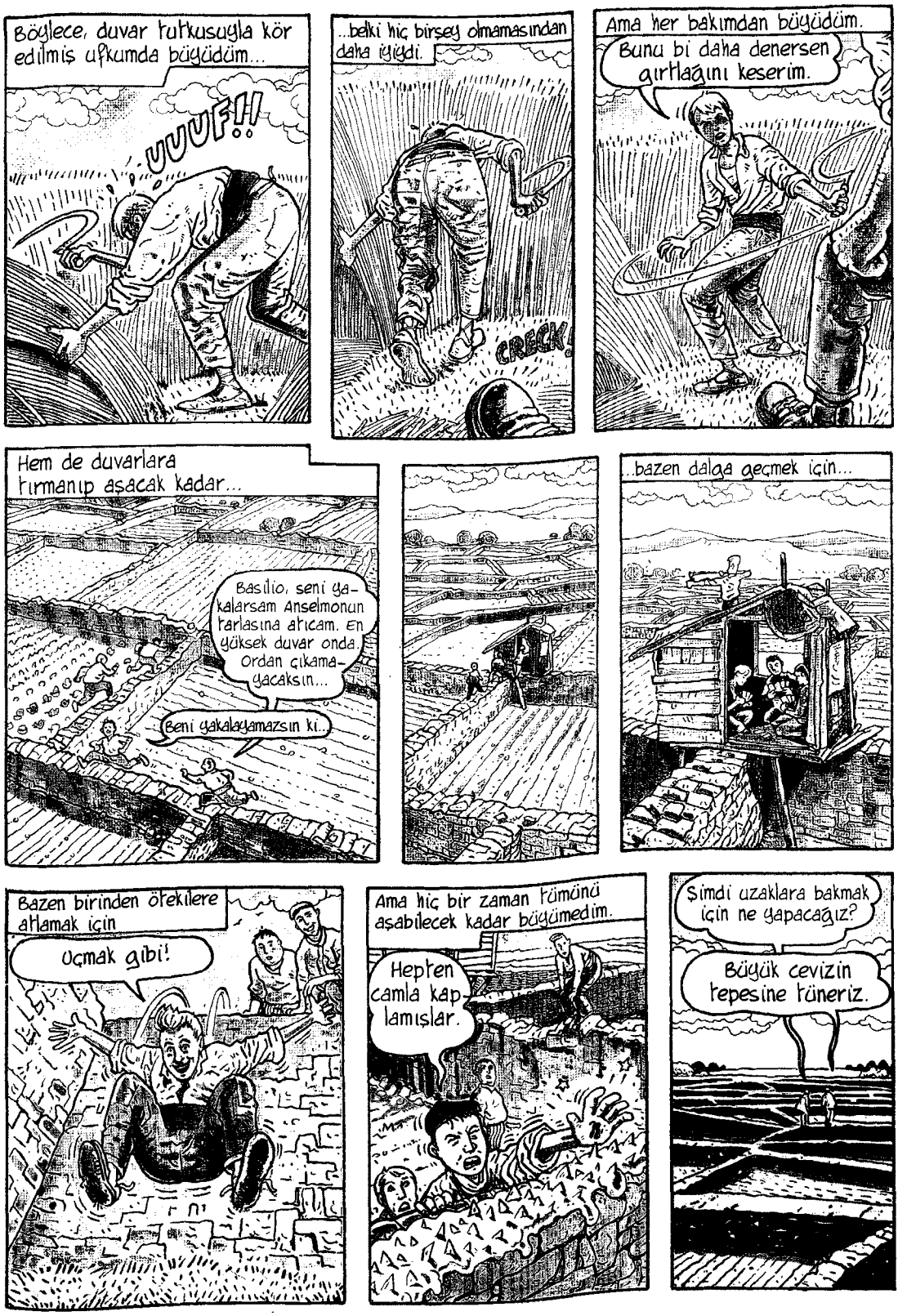

Başlangıçta birkaç taneydiler. Onları diğerleri izledi... Toprağın her parçası, her parsel, her bir ağaç, her bir çalılık, fundalık...
Çin seddi gibi. Moğol istilası da başladı başlayacak.
Evet sen de Moğolsun... bu da demektir ki birileri birilerinin canına okuyacak.

"Taşçiçek" köyü bir anda, tarlaları duvar örülü köyler arasına girdi.

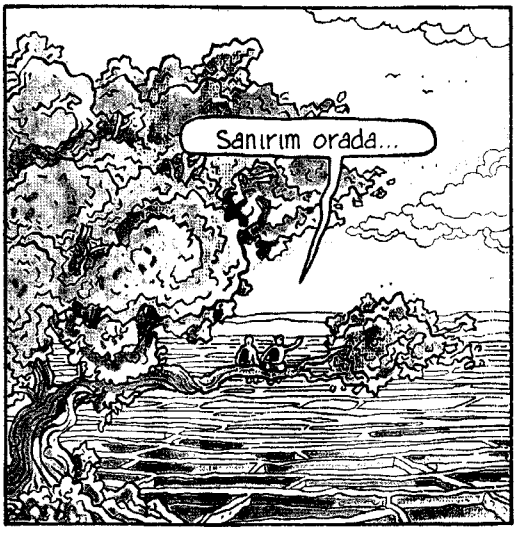

Ve elbette bazıları, topraklarını genişletmek için daha zayıf duvarların yerini değiştirmekte tereddüt etmedi. Bu defa öteki̇ler de kendilerininkileri neredeyse bir kale duvarına çevirene kadar takviye edip sağlamlaştırdılar.
Çabuk Miguel! Gün ağarmadan bitirmek zorundayız.

Ben ve benim yaşımdaki bücürleri manzarasız bıraktılar.

Duvarların boyu bizimkinden hızlı büyüyordu.
Bişey görüyo musun?
Sadece öteki duvarı.

Böylece, duvar korkusuyla kör edilmiş ufkumda büyüdüm...
UUUF!!
...belki hiç birşey olmamasından daha iyiydi.
CRECK!
Ama her bakımdan büyüdüm.
Bunu bi daha denersen gırtlağını keserim.
Hem de duvarlara tırmanıp aşacak kadar...
Basilio, seni yakalarsam Anselmonun tarlasına atıcam. En yüksek duvar onda. Ordan çıkamayacaksın...
Beni yakalayamazsın ki..
...bazen dalga geçmek için...
Bazen birinden öteki lere atlamak için
Uçmak gibi!
Ama hiç bir zaman tümünü aşabilecek kadar büyümedim.
Hepten camla kaplamışlar.
Şimdi uzaklara bakmak için ne yapacağız?
Büyük cevizin tepesine tırmanırız.

Zaragoza ne tarafta kalıyor?

Sanırım orada...

Bu yüzden de geleceğimi hiçbir zaman köyde görmedim. Başka yerde aradım...
Baba, Zaragoza'ya gitmeme izin ver. Meslek öğreneyim... Bir iş bulayım. Büyük dayımın işinde çalışmaya başlayabilirim...
Şehir hakkında hiçbir şey bilmiyorsun. Burda, köyde hiçbir zaman açlıktan ölmezsin.
Fakat köyü sevmiyorum...

Önce güzellikle denedim...
Sana ne diyorsam onu yapacaksın.
PLAAS!!

Sonra diğer yolları kullandım.

Basilio bisikletini ödünç verdi...
Şehir belki de o kadar kötü değildir.

...Annemin kavanozda sakladığı otuz peseta'yı çaldım. Bu para ve biraz da şansla, yeni bir hayata başlayabilirim diye düşündüm.
PENAFLOR

Öyleyse, ailenden habersiz ayrıldın köyden?
Ama köyü sevmiyorum ki...
Ananı üzüntüden öldüreceksin... kalp hastası olduğunu bilmiyor musun?
YATAK VE ŞİLTE
SEGUNDO
HIRDAVATÇI
PRIETO

Pekâlâ. Taşımacı olarak başlayabilirsin. Peki böyle bi yatağı müşterinin adresine taşıyıp, dört kat çıkarabilir misin?
Yaparım. Bunun gibi iki tane bile taşırım

Sadece kalacak yer ve yemek veririm. Bahşişleri de satış elemanı Jaime ile paylaşacaksın...

Bazı şeylerin köyde de şehirde de aynı olduğunu kısa sürede anladım...
CHOCO
CAF
FRESNI

..iş, iki böklüm halde habire dolanmaktan ibaretti...
Lan taşralı, sana köyde öğretmediler mi? Yatağın üstüne çıkarsan işe yarar, altına girersen diil...

Ne çok otomobil...! Vauuvvv! Ve tramvay...! İşte hayat bu. Köydeki gibi habire katırla dolanıp durmak değil...!
Şehrin görünen yüzü, yoksulluğu unutturacak kadar büyüledi beni. Böyle hareketli, rengârenk, alabildiğine büyük bir yerde yaşamak için doğduğumu düşündürmeye başladı...
GRAN CAFE
ROYALTY
CALLISTA
Z-4509

Lan köylü, bana bi yatak sat da, kozunu artıralım.
Evet, anamı sikmeye niyetliyiz. Ho, ho, ho
Kimdarsan, seni dilimlerim köylü!
Sadece ikibuçuk peseta var.

Sadece iş değildi köydekine benzeyen. Şehirde de başkalarına zarar vermeye uğraşanlar vardı.
İhbar etmeyi aklından bile geçirme yoksa seni bunla doldururum..
Daha fazla bahşiş koparırsan, bi daha bakarız.
Sıcıyım yatağına da şiltesine de.. şehrine de.

İşte gördün, şehirde ifrerin ipini uzun tutmazlar... bana da belediyede şoförlük verdiler, kabul ettim.
Bu işi kapatacağım. Çünkü ancak boğaz tokluğuna yürütüyoruz. Artık tek maaşa devlete çalışacağım...
Bu yüzden sen de köye dönmeyi düşünmeye başlasan iyi olur.

Şehir kaçamağı ancak üç ay sürdü.
İşe bak sen, hovarda oğlan, saçıp savurup eve döndü ha..
Ne oldu? Şehirde şansın yaver gitmedi mi?
Şehirde hayat zordu. Hem dayım da dükkânı kapattı...

...ve herşey yeniden eskiye döndü.
FLASH!

Çık odana. Yarın sabah beşte pancar dikmeye başlamış ol...

Basilio dört yaşında tüm ailesini kaybetmişti. Berbat barakalarında yaşamaya devam ediyordu. Babam onu köle gibi her işe koşar, karşılığında yemek verirdi...

Bisikletini getirdim...

Zaragoza nasıl?

Kötü. Ama şimdi bunu konuşmak istemiyorum. Hadi cevize gidelim.

Benim için, babamın öteki çocuklarından daha çok kardeşim gibiydi.

Köyde benim için ne diyorlar?

İşlerin senin için kötü gitmesine seviniyorlar çünkü bu sayede burada olmaktan daha fazla mutlu oluyorlar.

Birbirimize güvenirdik... endişelerimizi paylaşırdık...

Casilda hergün seni sordu...

Ah, öyle mi?

...ortak düşüncelerimiz vardı...

Ordaki ne?

Pepin, Don* Jacinto'nun oğlu...

RRRRRRRRR

Madrid'ten yeni döndü. Okulu bitirdiği için babası ona bu arabayı hediye etti...

RRRRRRRRRMMMMMM

Sanırım bir Hispano Suiza...

Hispano Suiza mı...!? Böyle bi arabaya iyi bakarsan, uçar...!

RRRRRRRRRRRRRRRMMMMMMMMM

Yavaş yavaş anlamaya başladım ki, bazıları için sınır yoktu... çünkü, onu istedikleri gibi koyup kaldırıyorlardı...

* bey, ağa.

Öyle ki, bir yanda köyde duvar örme savaşları sürerken, öte yanda Jacinto Ağanın toprakları alabildiğine genişliyordu...

...ve sefaletin paylaşımı, daha fazla sefalete yol açıyordu...

Sen Zaragoza'dayken toprağı paylaşmaya karar verdik. Bizimkileri duvarla ördük. Küçük olduğun için senin toprağın daha az ve biraz da dağınık.

Biraz gir-gel yapman gerekecek ama her birine farklı tohum ekebilirsin. Küçük küçük altı tarla ama. İyi getirir...

Babam kabul etti... Toprak hakkında ne düşündüğünü bilirsin... Onun için dövüşmek, onu korumak gerek... Ve sen burda değildin...

Annem paylaşmamızı istemedi ama, onu da ikna ettik...

Niye açıklama yapıyorsun ki?

"CLAP!"

Fiyaskoyla biten Zaragoza kaçamağının utancıyla, haftalarca köy meydanında görünmeye cesaret edemedim...

Hey Antonio, gel de anlat bize, şehirde ne olduğunu...!

Mobilya taşımacılığından zengin olmuştur herhalde...!

Karyola kaldırma şampiyonu!

BAR KOGELO

Herşey beni topraktan uzaklaştırıyordu...

...ama gidecek başka bir yer bilmiyordum...

...böylece, kendimi oyalayacak başka uğraşlar buldum.
Ne diyosun bu direksiyona?...
Yok olmaz. Ben Leon amcanın su pompasının tekerleğine göz koydum..
Bu gece tarlaya gidip sökeriz..

Bana gerçeği unuttıran oyunlarla mutlu oluyordum.
HADİ! BAS GAZA!
BBRRUMMM!! BRRUMMM!!

Şoför olmayı hayal ediyordum... ve tüm dünyayı dolaşmayı... ne duvar ne sınır olmadan, son hızla...
BRUUMM! BRUUMM!
Keskin viraj var, üçüncü vitese düşür...!
Düşürüyorum

İşte böyle, motorum olmadan, hayal ederek kilometrelerce uzaklara kaçıyordum.
Şimdi kökle gazı...! Saatte yüz...!
Daha da çok...

Öğrenme ihtiyacı dürtüsünden beslenen bir deneme çağıyla birlikte, zaman geçti. Oysa toprağı ekmeyi bilmenin yeterli olduğu bir köyde başkaca bilgi işe yaramazdı. Demek ki hâlâ oradan ayrılma umudumu koruyordum.
Antonio, Basilio!... Size ders vermemi önerdiler, ben de tamam dedim. Kız peşinde dolanıp, Rogelio'nun barında sızacağınıza benden eğitim alacaksınız...
Eğitim almak mı?

Hayvanlığı bırakacaksınız...
Bu bi işe yaramaz.

Kuzenim Jose, en uyanık olanımız, ondört yaşına kadar okula gitmişti. Bize ders verme görevini üstlendi. Aslına bakılırsa bundan da keyif alıyordu...

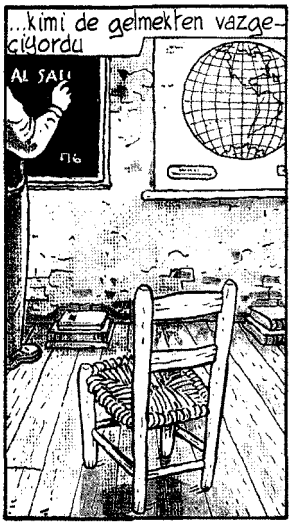
Tarlada işler bittikten sonra, akşamları temel konular öğreniyorduk. Bilgi eksiğimizi de hayallerle tamamlıyorduk ki, bu bizim için daha cezbediciydi.

Yorgunluktan bitap düştüğümüz bu büyülü gecelerden büyük haz duyardık. Bir sonraki gün yeniden biraraya gelip öğrenmenin keyfiyle toplan bitap düşene dek, büyü öylece sürer giderdi.

Yine de herşey iş ve eğitimden ibaret değildi. Eğlenmek için de kısa ama, dolu dolu zamanlar olurdu.

♪" TACHİM CHİM ♫"

Biz gençler, san cosme ve san damian zamanı*, köy eğlencelerini iple çekerdik. Bu birkaç gün boyunca tüm çekişmeler unutulur, herşeye izin verilirdi.

Komşuların buluşmasının, evlilik hazırlıklarının ve gizli aşkların keyfinin çıkarıldığı zamanlardı, bunlar.

Bazı düzenlemeler yaparsam bu araba yüzyirmi yapabilir hatta belki yüz otuz...

Hadi ordan, sarhoş...!

BAR CAFE

O yıllarda, zaten tek tük olan ilişkilerimden tek geriye kalan, casilda ile gizliden gizliye yürüyen ilişkimdi.

Casilda dedi ki, simdi, o hani bildiğin yere gidecekmişsin...

"Taş" diye diye defalarca kafamı "taş"a çarpıktan sonra "çiçek"in değerini anlamıştım.

Sonuna kadar gitmedik ama yapabildiğimizi yaptık.

Böyle hoşuna gidiyor mu?

Evet... evet... devam et...

¡AAAGHHH!

Evet!

* san cosme ve san damian: 25-27 Eylül arasında kutlanan dini bir bayram.

Antonio beni seviyo musun? Çünkü bi plan yapmalıyız... uzun zamandır gizlice görüşüyoruz ve sen hiç bişey demiyorsun...
Tabii ki, seni seviyorum ama, açlıktan nefesim kokuyo... sana verebilecek hiç birşeyim yok...

Seviyorsan, yaparsın...

Onu bir daha göremeyeceğimi biliyordum. İçimde, dünyaya ve kendime karşı ucsuz bucaksız bir öfke büyüdü...

Ne yaptığını bilmek bile istemiyordum... içim içimi yemesin diye... kıskançlık içimden beslenmesin diye... ama istesen de istemesen de köy yerinde, sır saklı kalmaz.
Bana ingiliz anahtarını ver... hiç casilda'dan haber aldın mı?
Hayır... Almak da istemiyorum...

Casilda iş aramaya Zaragoza'ya gitti ve bir kaç ay içinde birini bulup evlendi. Beni unutması uzun sürmemişti...
İngiliz anahtarı dedim, tornavida değil... aklın nerde senin? Neyse aldırma... böyle şeyler herkesin başına gelir...

Sadece Basilio'nun dostluğu ve gerçekleşmesi olanaksız hayaller vardı ve ikisini de geliştirmeye devam ediyorduk...
Bu da tamam işte bitti.
Peki sence bu jeneratörle yürür mü?
Otomobillerin benzinli motoru var..
Nerden bileceksin ki! Hem bazı otomobiller elektrikli. Zaten değilse de yakında onu da yaparlar...

Eveeet, zamanı geldi... ver gazı!
Verdim

Çalışıyo!
Başardın... vitese al da dehle, hadiii...
BRRRMMMM

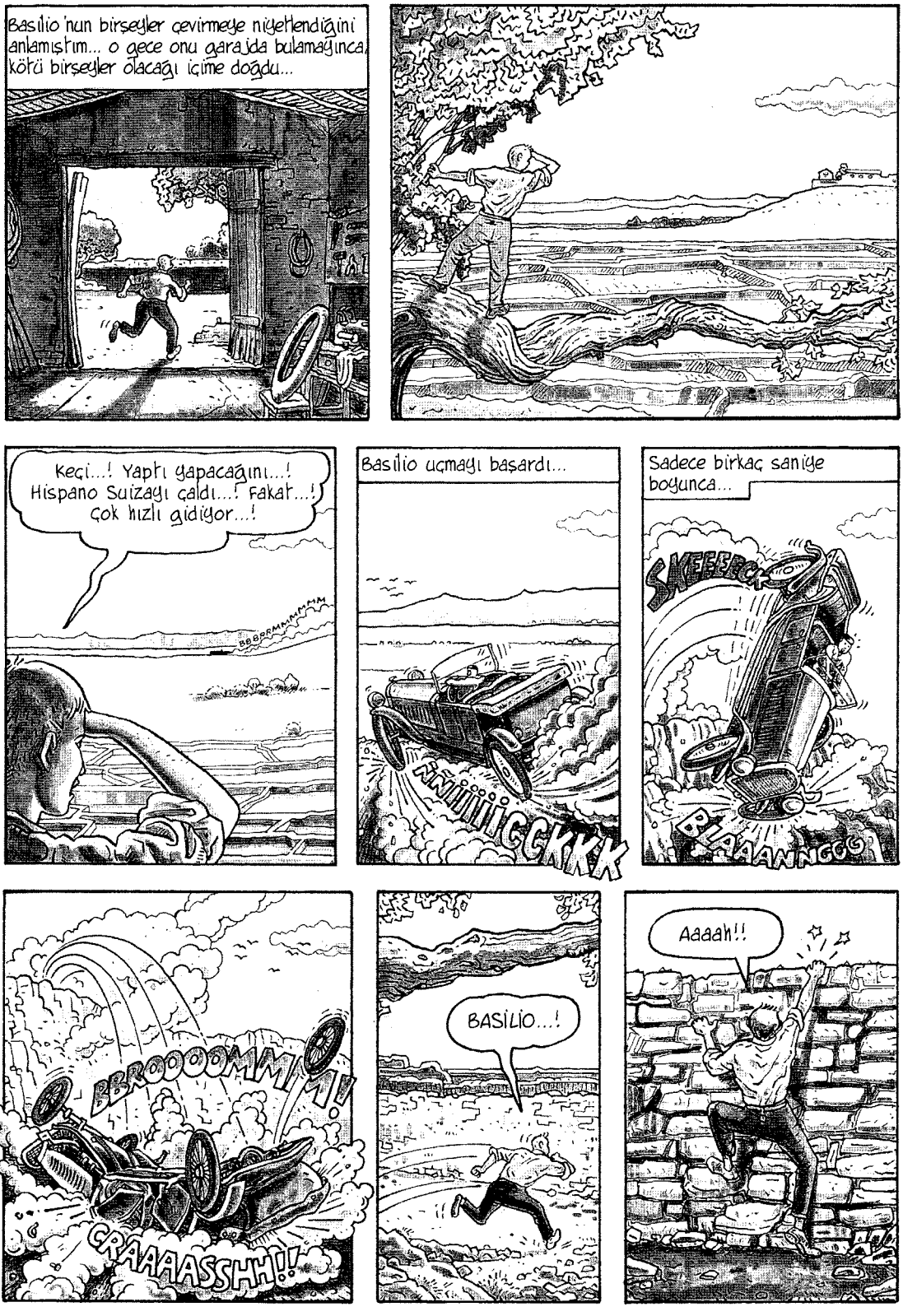

Gerçekliğine inanarak hayat verdiğimiz hayallerimize epey zaman harcamıştık. Basilio mükemmel bir motor ustası olduğundan emindi ve ben daha gerçek bir otomobile bile binmeden, kendimi birinci sınıf bir sürücü olarak görüyordum.

Basilio'nun birşeyler çevirmeye niyetlendiğini anlamıştım... o gece onu garajda bulamayınca, kötü birşeyler olacağı içime doğdu...
Keçi...! Yaptı yapacağını...! Hispano Suizayı çaldı...! Fakat...! Çok hızlı gidiyor...!
BBBRRMMMMMM
Basilio uçmayı başardı...
RRRIIIIIGGKKK
Sadece birkaç saniye boyunca...
SKEEEEEE
BLAAAAWNGGG
BBROOOOMMM!!
CRAAAASSHH!!
BASİLİO...!
Aaaah!!

LANET DUVARLAR...!
GELDİM BASİLİO!
TANRİM...!
Basilio...!
Ancak uçarak gidebildiğinde sürücü olursun... onu saatte yüz kilometreye çıkardım.
Bir doktor bulacağım...! Seni iyileştirecek...!
Tüm yolu dolanmak yerine kestirmeden gideceğiz...
Hadi doktor, çabuk...!
Ölmüş...

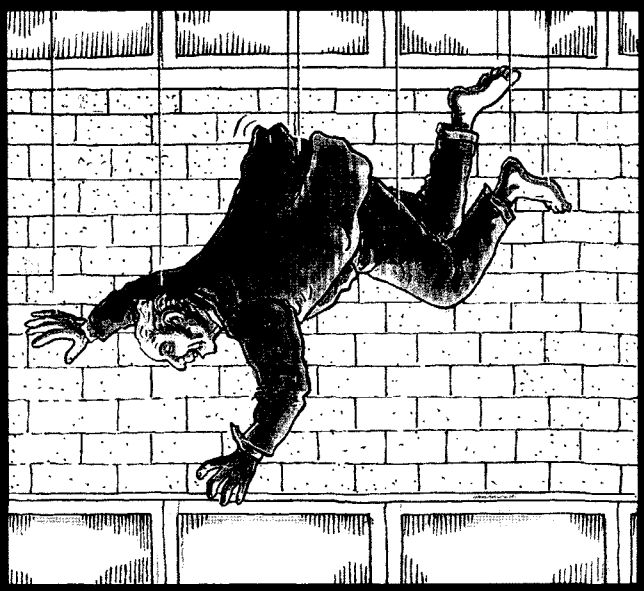

Hırsızlık ihbarında bulunmak ister misiniz Don Jacinto?
Hayır, zaten yeterince fakir.
Ama baba arabamız paramparça oldu...
Uzaklaşın burdan çocuklar!

Bombos günler geçirdim...

...özlemekten başka birşey yapmaya gücümün olmadığı günler...

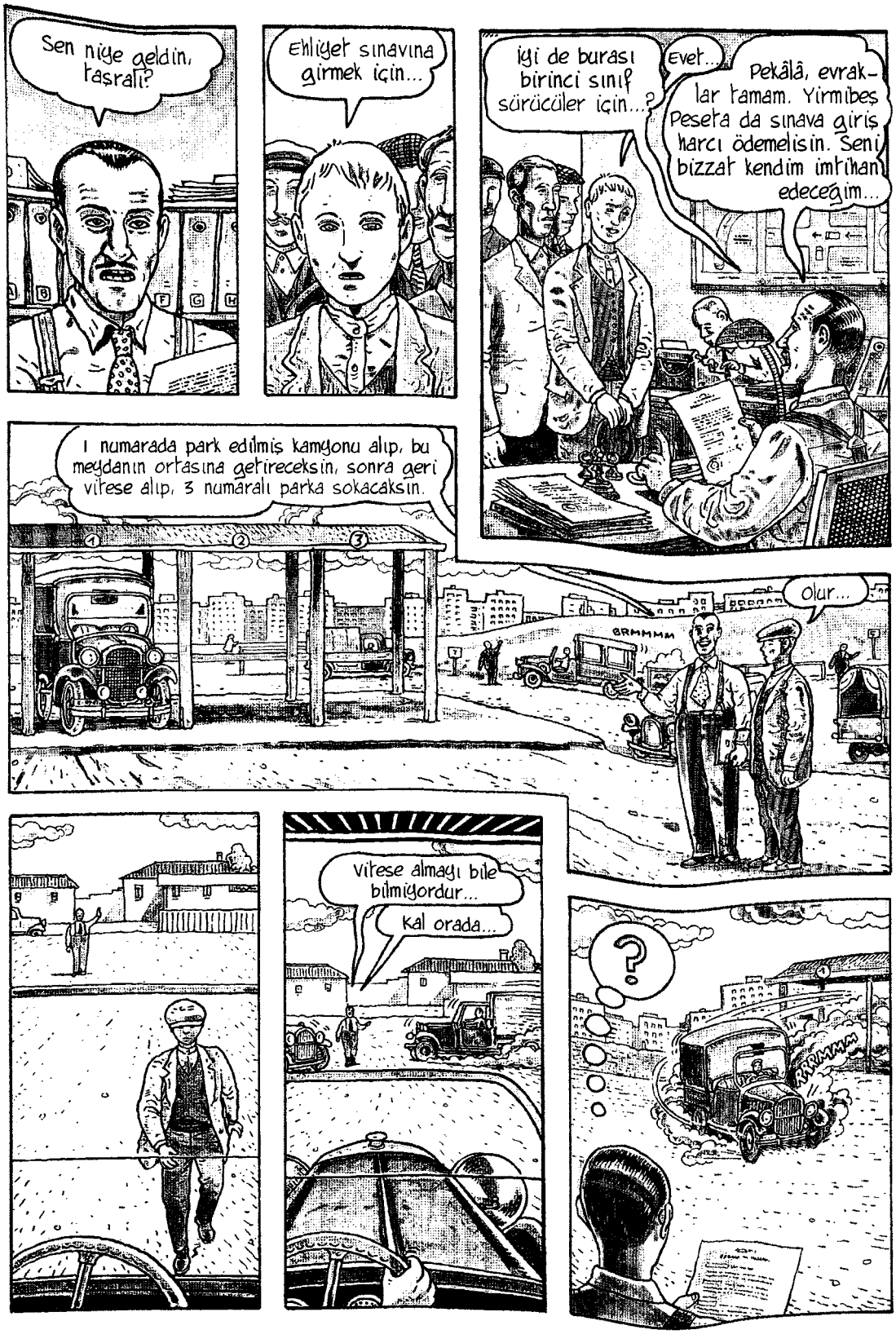

Daha önce sekiz yaşında kaçarken yaptığım gibi, Basilio'nun bisikletini aldım. Bir de, araba parçası ve alet almak için biriktirdiğim ikiyüzelli peseta'yı... ve gittim...

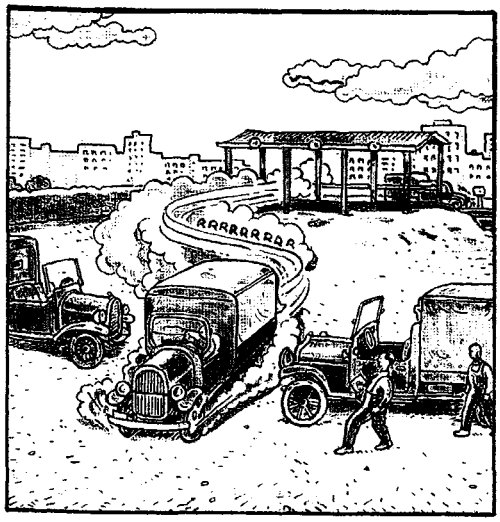

...geri dönmeyeceğimden emin olarak...

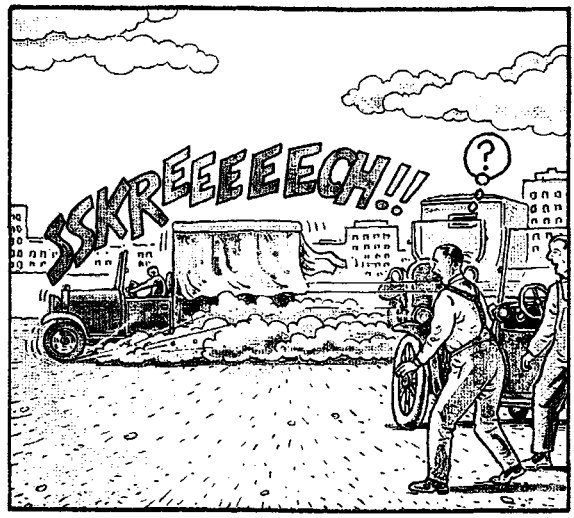

2. KAT 1931 - 1949

DURRUTİ'NİN ESPADRİLLERİ

Sen niye geldin, Tasralı?
Ehliyet sınavına girmek için...
İyi de burası birinci sınıf sürücüler için...?
Evet...
Pekâlâ, evraklar tamam. Yirmibeş Peseta da sınava giriş harcı ödemelisin. Seni bizzat kendim imtihan edeceğim...
1 numarada park edilmiş kamyonu alıp, bu meydanın ortasına getireceksin, sonra geri vitese alıp, 3 numaralı parka sokacaksın.
Olur...
GRMMMM
Vitese almayı bile bilmiyordur...
Kal orada...
?
GRRRRRRR

RRRRRRRR

SSKREEEEEECH!!
?

BRRRMMMM

Vay sıktığımın kaşralısı...!

İyi de, araç kullanmayı nerede öğrendin sen?
Köyde
Köyde mi? Senin köyünde otomobil var mı ki?

Sadece eğitim almamıştım, hayal etmeyi de öğrenmiştim...
Elbette köyümde otomobil var... onları kuzenim Basilio Lope imal eder. İspanya'nın en iyi motor ustasıdır... şimdilerde "basi" diye bir seri üretecekler. Siz mühendissiniz, ondan söz edildiğini duymuş olmalısınız..
Ah evet... evet, tabii..

Gerçek bir otomobile hiç binmemiştim ama hayalimde bunu öyle çok yapmıştım ki, bir fırsatını bulup da kullanırsam hiç sorun olmayacağını adım gibi biliyordum... öyle de oldu... direksiyona geçtim ve bedenimi, bunca zamandır hayalini kurduğu şeyi yapsın diye serbest bıraktım
Sıra yazılı sınavda. Onu da geçersin değil mi...?
Evet.
FICH

Basilio da mekanik işlerini hayal ederek öğrenmişti... ve ben onun büyük bir motor ustası olduğuna inanmıştım fakat hayat, daha doğrusu ölüm, ona bunu gerçekten yapması için izin vermemişti.

Sana geçici olarak bugünden geçerli bu belgeyi veriyorum... sürücü belgeni de on gün içinde alacaksın

Şahane...! Yaşasın...!

OFICINA PROVINCIAL DE TRANSPORTES

Yaşasın cumhuriyet!!

Yaşa!

Yaşaaaa!

Evet delikanlı... yaşasın...! Yaşasın!

Tümüyle kendi derdime düştüğümden, İspanya'yı sarsan hareketliliğin ancak farkına varıyordum...

Yurttaşlar...! Size "yurttaşlar" diye hitap ediyorum çünkü artık kralın kulları değiliz. Artık kral yok ve burası da artık özgür insanların ülkesi...!

?

KAHROLSUN MONARŞİ

TOPRAK REFORMU

TOPRAK ÇALIŞANLARA

Yoldaşlar, burjuvaları yakan ateş, çalışanların silahıdır...!

PC

PARTIDO COMUNISTA

Kardeşler, burjuva cumhuriyetine güvenmeyin! Devrimi gerçekleştirmek gerek. Özel mülkiyete son vermeli, para dolaşımından kalkmalı. Kahrolsun toprak ağaları! Kahrolsun enfrikacı kilise yönetimi ve engizisyoncular! Kahrolsun insanın insan üzerindeki sömürüsü!

Kahrolsun!!!

İLERİ!

* Ergenlik yaşı

Sabah saat dörtte burada olman gerek... boşaltttığın kasa başına bi bakır beşlik veririm... güçlüysen ve iyi çalı-sırsan günde 5 veya 6 peseta kazanırsın.
Açık açık sömürmek bu!
Kabul edersin veya etmezsin...

Hiç... Nerdee... gündelikçilik bile yok...

Yarın dördü de atılacak... bu yüzden çekip gitsen daha iyi olur. Ve de işi açık etme...

Sabah saat dörtte burada olman gerek... boşaltttığın kasa başına iki bakır veririm..
Ama iki gün önce kasa başı beş'di.
Kabul edersin veya etmezsin...
Kabul ediyorum

Düşlerden aşağı yuvarlanmak acıtıcıydı ama, ayakta kalmalıydım. Bayan Carlota, köyü terkettikten sonra kaldığım pansiyonun sahibi, bana çok yardım etti.
Bayan Carlota gelecek hafta ödeyeceğim...
Paran olduğunda ödeyeceğini biliyorum... ama şimdi ye. Senin gibi sağlıklı bir gencin, ihtiyacı olan şey yemek...

Bu koşullarda askerlik bana bir zorunluluktan çok bir çözüm olarak göründü... orada en azından karavana kaynıyordu...
İyi nişan alın ise yaramazlar alayı... düşünün ki o köpek sizin elleriniz, hedefin ortası da yavuklunuzun sefkalisi!
Yüz atıştan fazla isabet ettirirseniz, ağırcalıklı olacaksınız ... hatta orduda kalabilir, terfi alabilirsiniz...
Düşmanı alnının çatısından vuracak kadar iyi nişancı pek az...

Hep iyi bir nişancıydım... bunu herkese göstermek için Damian gibi günlerimi taş atarak geçirmeye ihtiyaç duymadım. Ama bunu orduda gizlemeyi seçtim... düşman da olsa, kimseyi öldürmek istemiyordum...
Sıkıtır ordan karavanacı, bi tane bile tutturamadın! Yavuklunu nasıl yapacaksın? Onu mutlu etmek zorundasın... beni onunla tanıştır da gör bak, bir erkek nasıl yapar.
Emredersin, çavuşum!
THANK!

* Manuel Azaña: 1936'da önce başbakan, sonra Halk Cephesi tarafından cumhurbaşkanı seçildi.

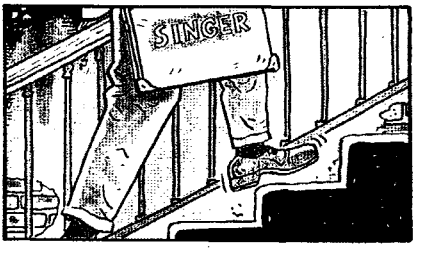

Politika mı?! Ha evet, ben zaten hergün
marketle bana inanmıyorlar diye politika
yapıp duruyorum çünkü, beylerimiz pek
sohbetsever ama iş elini cebine atmaya
gelince pasa pişo... dört gündür daha
kimse
aylık ücre-
tini öde-
medi.
Politika ha...? Ek-
meğin fiyatı son
zamanlarda na-
sıl oldu da üç
kere art-
tı, onu bi-
le bilmez-
siniz.

Beyler...!
Bayan Carlota, ben iş
bulunca ödeyeceğim...

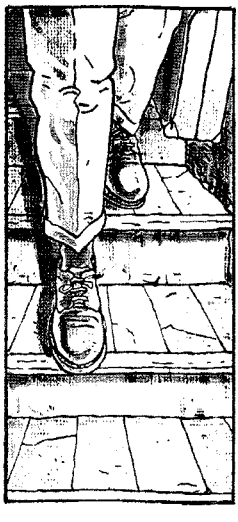

Sonunda cazip bir iş buldum... sürücü-
lükle ilgisi yoktu ama, yine de tekerlekler
ve pedallar vardı. Sadece dikiş için bile
olsa da hız yapmaya yarıyordu...
Sadece gerçekleşen satışlar
üzerinden komisyon olacak... müş-
terilerin istediği tüm tamiratlar
da parasız
yapılmalı...
Elbette bahşişler
size kalacak...
DİKİŞ
MAKİNELERİ SIN

Şartlarda
anlaşmışsak,
buraya imzalayın
bay Alfarriba...
Anlaştık,
bay Vazquez.

İş tahminimden zordu. Modern
teknolojiyle ilişkili görünse de,
aslında basitçe kabire merdivenleri
çıkıp kapı çalmaktan ibaretti.
Kim o?
Dünyanın en iyisi,
Singer dikiş makine-
leri temsilcisiyim
hanımefendi. Size
katalog gös-
termeme izin
verir
misiniz?
SINGER
SINGER

SINGER

Hiçbir şeye ihtiyacımız
yok...!

Kapının açıldığı nadir durumlar
da tamiratı içindi. Pek azı bahşiş
verirdi. Bazıları da kabul edilemez
şeyler sunardı...
Yakışıklı, sen sadece
makina mı tamir
edersin?
Evet bayan, sadece
makina... dikiş
makinası...

Neyse ki, bu zor zamanlarda hâlâ bana
yardımcı olan merhametli insanlar vardı.
Gördüğüm kadarıyla bu ay da şansınız
yaver gitmemiş bay Alfarriba... bu durum-
da size ödeme yapamam ama, gelecek ay
yapacağınız bir satışı şimdiden bu aya
işaretliyorum ki, hiç olmazsa geçinebile-
siniz.
Teşekkürler bay
Vazquez... çok verimsiz bir
bölgede çalışıyorum.
Alışveriş
yapamayacak
kadar
fakir ve
bahşişi
pek
kıttı...

* 18. 07. 1936 Frankist askeri ayaklanmanın başlaması

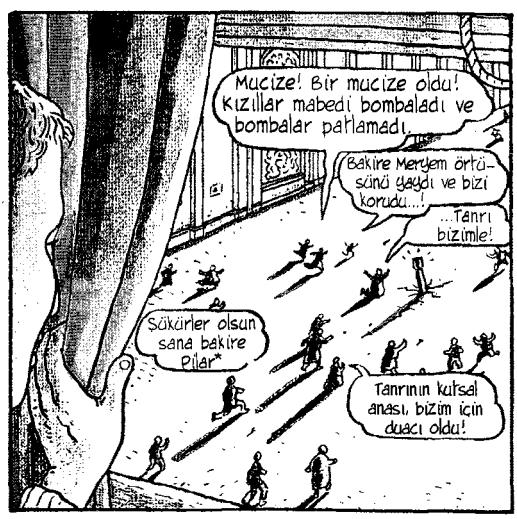

* Celia Gamez ve Lilian de Celis, dönemin en meşhur şarkıcı ve aktrisleri. ** Lesineña, Zaragoza'ya 25 km. uzaklıkta bir belediye.

* Kilise tarafından azize kabul edilen Zaragozalı bakire Maria del Pilar.

** Durruti: Anarşist savaşçı komutan.

* falanjistlerin marşının ilk sözleri

ŞİMDİ DE "YAŞA İSPANYA" DİYE BAĞIR...
Bakın, çantası da makaralarla dikiş iğneleriyle dolu... İbneymiş meğer...
Yaşa İs... İspanya...

ÜÇ KERE! BAĞIR "YAŞA İSPANYA" ÜÇ KERE...
YAŞA... İSPANYA...

Koşullar, bazı şeylere son vermem için beni açıkça uyarmıştı. Kesin olan şuydu ki, artık zaman dikiş makinalarının değil, ölüm makinalarının zamanıydı...
Sığıyım babama...! Sığıyım köyüme...! Sığıyım vatanıma...!

Bırakalım bu pezevenklerden söz etmeyi... dayı, anlatsana nasıl gidiyo...? Çöp toplamaya devam ediyor musun...?
Dayanamıyorum... ve daha da tahammül edemediğim şey, "çöp toplayıcı" diye çağırılmak...
Ama...

Her gece kamyonla gidip hapishanede, kışlada veya karakolda öldürülenlerin cesetlerini topluyorum. Geceleri devriyedeyim ve sizi temin ederim ki, gezdiğim her noktada bunlardan fazlasıyla var...

Ben yükü görmüyorum bile... ama römorka cansız bedenleri atarkenki sesleri duyuyorum... önce metale çarpma sesi ve sonra... ses daha boğuk... etin üstüne eti atarkenki sesleri... kamyon dolana dek... çünkü kamyon hep doluyor...

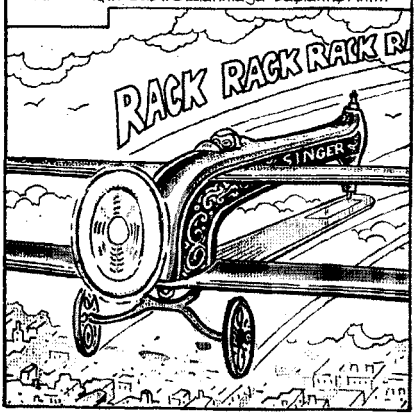

Onları Torrero mezarlığına taşıyorum. Benim gibi diğer bahtsızlar için kazdıkları çukurlara... kompresörü çalıştırıp römorku kaldırıyorum ve cansız bedenlerin aşağıya nasıl sızıldıklarını duyuyorum... bir selaleden akar gibi şakırdayarak düşüyorlar çukurlara... hepsini boşaltıp oradan çıktığımda defnedilmiş sayılıyorlar...

Orospu çocukları, buna "çöp toplama" diyorlar... ve ben, aileme de öyle hitap ederler azabı içinde, onlara birşeyler söylemek zorundayım.

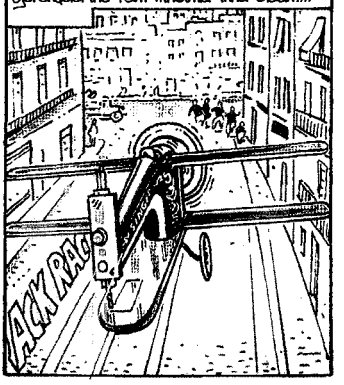

Sonraki günlerde Segundo dayı artık yarenlik etmeye gelmedi... yaptığı itiraftan sonra bizim de söyleyecek birşeyimiz yoktu.

Kısa süre sonra öldü.... Kimseye söylemek istemediği için, vefatından, ancak günler sonra haberdar oldum. Onunki ölümlerin en kötüsüydü. Acı ve ıstıraptan ölmüştü...

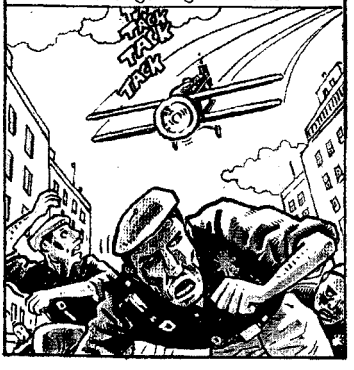
Bu paramparça İspanya'da sadece barış ve aklıselimin hükûm sürmesinin imkânsız olduğunu görmekle kalmamış, mücadeleye katılmak için sabırsızlanmaya başlamıştım...

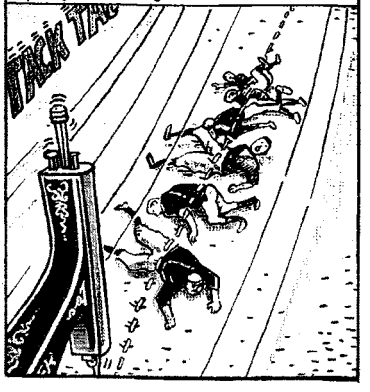
Harekete geçmek için geç olmadığını biliyordum.... Böylece seçtiğim tarafa geçmek için bir plan oluşturmaya başladım. İnsanlığın diğer tarafta olduğuna ve gerekçelerine tüm kuvvetimle inanıyordum...

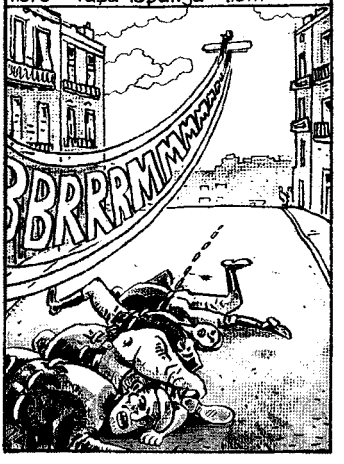
Bu topraklarda çözüme kavuşması gereken o kadar çok şey vardı ki... ama hazırlanmaya başlayabilirdim. Bu noktada üzerine eğildiğim konu, kararımı bildirme şeklim ve son noktayı koyma anı idi...

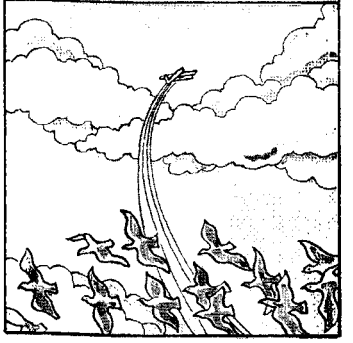
Girişimim sırasında ölebilir veya geri dönüşü olmayan bir yola girebilirdim... bir mektup yazmayı düşündüm. Sansürü aşmak için "Yaşa İspanya" nidasıyla veda edebilirdim..

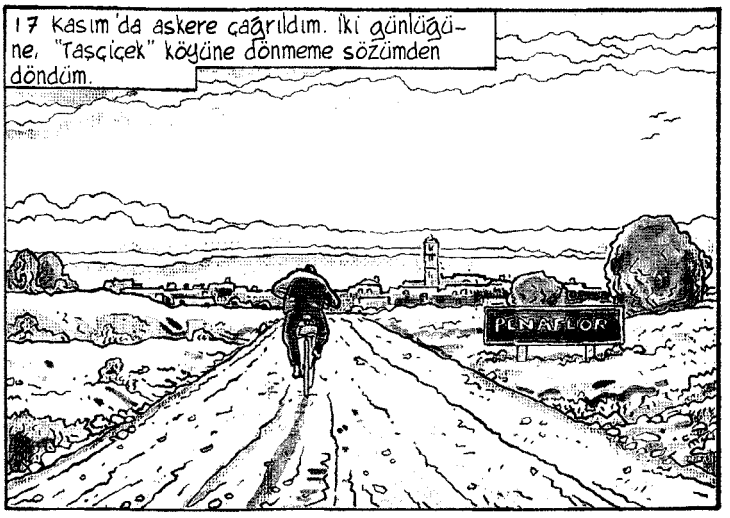
Ya da, daha iyisi üç kere... üç kere "Yaşa İspanya" ile...

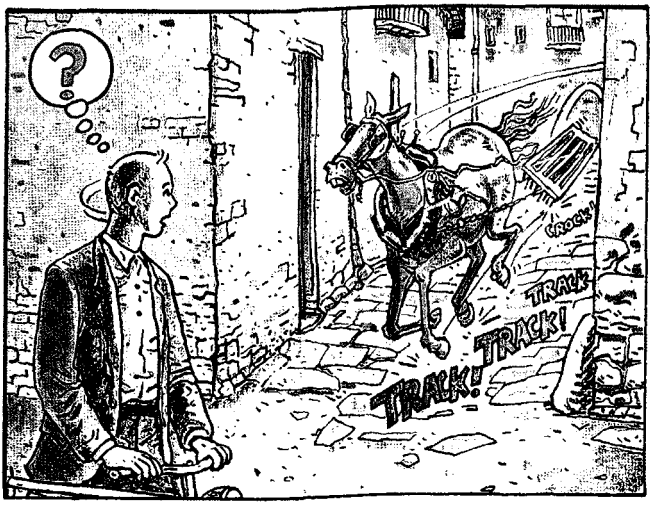
Fakat yakınlarım bunu önceden bilmeliydi. Juan, Lucio ve birkaç güvenilir arkadaşa söyledim... ama köydekiler de vardı... kuzenlerim Jose, Benito... annem...

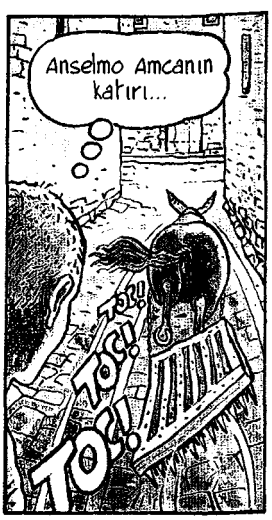
17 Kasım'da askere çağrıldım. İki günlüğüne, "Taşçiçek" köyüne dönmeme sözümden döndüm.

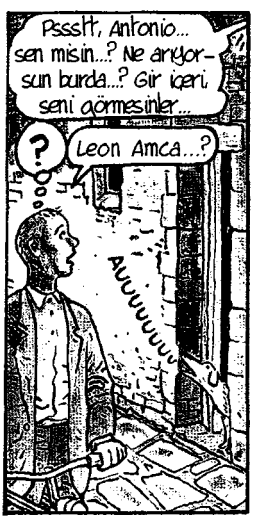

Soğuk ve rüzgârlı bir akşamdı ve sanki yolunda gitmeyen birşeyler vardı...
POM!!

?
TRACK!
TRACK!
TRACK!

CATACROCK!
TROCK! TROCK! TOCK!

Anselmo Amcanın katırı...
TOC!
TOC!
TOC!

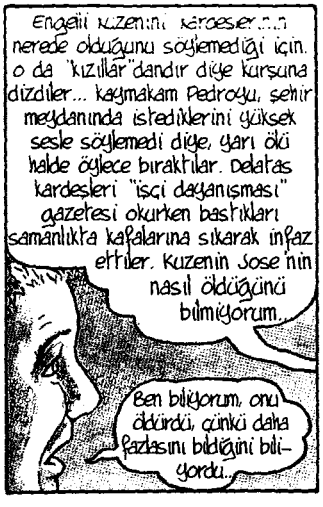

Pssst, Antonio... sen misin...? Ne arıyorsun burda...? Gir içeri, seni görmesinler...
?
Leon Amca...?
AUUUUUUU

Leon Amca, neler oluyor...? Mutfakta ineğin ne işi var?
Ah oğlum, bi bilsen... ama önce sen anlat... nasıl oldu da bu lanet yere geri döndün?

Köyde neler olduğunu çok merak ettiğimden ziyaret nedenimi kısaca anlattım ama öyle kısa geçtim ki, amcam anladı mı bilmiyorum.
... yani demek istiyorum ki, eğer mektupta üç kere "Yaşa İspanya" yazmışsam, anla ki, diğer tarafa geçtim ya da, en azından geçmeyi denedim.

* Movera, Zaragoza sınırları içinde kırsal bir yerleşim.

** UGT: işçi sendikası. Sosyalist eğilimli.

* Pina: Ebro Vadisi yakınlarında yüksek bir bölge.

* CNT: Anarşist sendika; FAI: İberik Anarşist Federasyon. Anarşist siyasi örgüt.

Sonraki gün, akşam 4-6 nöbetini aldım... planım yerine gelmişti, detayları kontrol etmeliydim... ama ne bu insanlara, ne bu atmosfere, ne bayrağa, ne disipline ne de dualara katlanamıyordum...

6-8 nöbeti kaçmak için en uygun zamandı. Saat altıda akşam inmeye başlarken gözler karanlığa alışır ve bu sırada görülen herşeyin bulunduğu yer, gözün retinasında muhafaza edilir.

Sorun olmayacaksa bu nöbeti ben alayım. Basım çok ağrıyor da... açık hava iyi geliyor...

Pekâlâ.

Derin bir nefes aldım ve kendimi attım... tehlikeli bir ise kalkışmamı biliyordum... ama çok sonraya dek, o an hayatımın pamuk ipliğine bağlı olduğunu kavramamıştım... bilinçle aldığım o kararla herşey bir şekilde olup bittikten sonra...

Dere yatağına inmek için uçurumu elverişli sanıyordum...

GROU

Yanılmışım...

En iyisi çıplak ayak... köydeki gibi... hem toprağa daha sağlam basarım, hem de, tökezlersem daha az gürültü çıkar...

Dere yatağı burda bitiyor... atlamaktan başka çare yok...

Ve şimdi de... tırmanış... yukarıdan kolay gibi görünüyordu...

Ayaklarım mahvoldu...

Sağda mıyım solda mı... büyük ateşler görünmüyor...
Bir an, sebepsiz öylece kalakaldım.. kör bir korkunun nefesimi ensemde hissettim...
... ve sonra ölümün ıslığını duydum...
PUW! PUW!
CNT - FAİ...!! CNT- FAİ...!!
YERE YAT...! YERE YAT...
TANIT KENDİNİ!
Adım Antonio, Antonio Altarriba. Diğer taraftan geliyorum... Sizle beraber savaşmak istiyorum, onlar için değil...
Öyleyse hoşgeldin... ve kusura bakma, bize bu şekilde katılan pek olmaz. Dii mi Vicente...? Bu Vicente ve ben de Pablo...
Pardon, bir saldırı olacak diye uyarmışlardı bizi, o bakımdan biraz sinirliyiz
Şu lanet kovanları arayalım. Seni neredeyse öldürecekleri...
?
Bu ışıkta onları bulamazsın...
Burda bi tane var.
Boş kovanları yeniden eski haline getirmeyi sever...
Ne?
Kayada parçalanmış.
Onları eritip biraz da ekleme yaparsan, olur. Ama zannetme ki, kötü cephane kullanıyoruz.... Vicente demircidir ve sadece bu hurdalarla ateş etmeyi sever...

* Caspe: Zaragoza yakınlarında bir bölge

Basit bir formalite... sana Ebro'da ne gördüğünü soracaklar. Bilirsin işte, silahlar, asker sayısı, subaylar, mevzilerin yerleri falan... Sonra yüzüne bakıp, sana ne görev vereceklerine karar verecekler.
ARAGON SAVUNMA KONSEYİ

Verdiğim bilgilerin faydası olduğunu sanmıyorum... Aslında bana görev vermeleri için daha bekleyecek zamanım vardı.
Yüzünden gördüğüm kadarıyla kötü atıcısın... Seni, kurşuna dizileceklerin hücre nöbetine vereceğiz...
Atıcılıkta daha iyi olmanın en etkili yolu, hedefe isabet ettirmektir. Bu mesafede onları nasıl vuracağını görürsün...

Hayır, beyim... Ben silah kullanmam...
Ne demek silah kullanmam...?
Silah kullanmaz çünkü sürücüdür... Bizim birliğin şoförü olacak... Geçenlerde, tevazım işleri için bir otomobil kamulaştırmıştık...

Fakat, Fransa'dan gelmediyse sizin birliğe nasıl uyum sağlayacak?
Biz onu benimsedik...
Ah bu anarşistler...

Sürücü olduğumu nerden bildin...?
Bilmiyorum.
Ayrıca otomobilimiz de yok... Ama olacak...

Antonio, sen de benim gibi yenidendoğma'sın...
Yenidendoğma mı...?

Evet. Geçen gece seni saçların kurtardı... Ben de şansına yaşıyorum... Bu pezevenkler beni kurşuna dizdi... Beni ve kardeşimi... Planımız sınırı geçmekti ama, Tugagla buluşmadan bizi yakaladılar... Kardeşim artık birşey anlatamaz ama, bende sadece bu yara izi kaldı... Bu yüzden mermi yapıyorum... Bunlar adamı yaralı bırakmaz...

Öyleyse ben de yenidendoğma'yım; bir dövüşte Fransız yalamanın biri beni sırtımdan bıçakladı. Koma halinde hastaneye girdim...

Ben de hayatta her işi yaptım. Hatta "don fancredo" bile oldum. Bilirsiniz şu, boğalar arenaya salındığında onların önünde hareketsiz duran palyaço. İşin esprisi, boğanın ona saldırmadan yanından geçmesidir. Ama bazen saldırır da...

Fakat size yara izimi göstermeyeceğim...
Niye?
Çünkü boğa beni götümden boynuzladı.

Gülmeyin, neredeyse kıçımın bir yanını tümden aldı götürdü. Az kalsın kan kaybından gidiyordum...
Bunu kimseye anlatmamam daha iyi, yoksa seni komiser yarımgöt diye çağırmaya başlarlar...

Kadere inanır mısınız...? "Yenidendoğma" bu dörtlünün biraraya gelişini ben ona bağlıyorum...
Kader diye bişey yok Vicente.. Tarih...
TAGG

Bizi buluşturan ilişkiler ağı Vicente'yi efkilemişti... Birkaç gün hep dalgın ve düşünceliydi... Ve sonra bir gece örsü döve döve bizi uyutmadı...
CLICK! CLICK! CLICK!

Vicente bu gece bizi uyutmayacaksın ha...? Burda birinin kafasına sıkmayacaksan ne işlersin mermilerden, bilmiyorum ki...
Mermi yapmıyordum... Aslında bir hediye...

Bunlar mermi kurşunundan yapılma ama, öldürmek için değil, birleştirmek için... bunları "yenidendoğmaların kardeşliği"nin simgesi olarak size veriyorum...
Onları takmamızı mı istiyorsun...?
Evliymişiz gibi görünecek...

"Yenidendoğmaların kardeşliği" mi...? "Kurşun kardeşliği" daha bi hoşuma giderdi...
"Anarşizmin silahşörleri" kulübü de olabilirdi. Ne de olsa dört kişiyiz.
Silahşörler...?

Aleksandr Dumas'nın bir romanındaki kahramanlar... Bir sloganları vardı: "Hepimiz birimiz için, birimiz hepimiz için..."
Liberter komünizmi çağrıştırıyor...
"Silahşörler"... "Yenidendoğmalar" Daha ne olsun...! Savaşta birbirimizi gözeteceğiz...

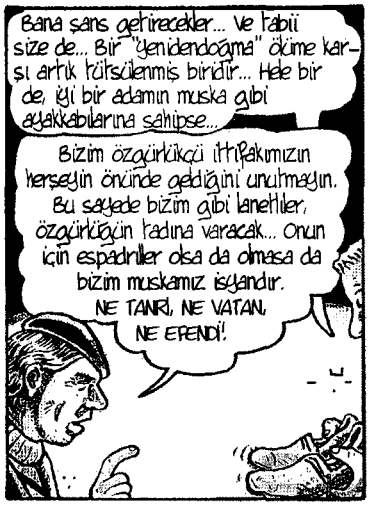

Size bişey daha göstermek istiyorum... Ama kimseye söylemeyeceğinize söz verin... Eğer biz bir "kardeşlik"sek, perişlerimiz olmalı, birliğimizi sembolize eden birşey...

Biliyorsunuz yirmi gün önce Durruti'yi katlettiler ve bizim birlikten birkaç kişi Barselona'ya o'nu gömmeye gittik... Binlerce insan vardı. Onun anarşizminin gerçekliğinden söz ediyordular. O kadar parası olan birinden geriye bir valizle bir çift eskimiş espadril kalmıştı...

Elbette...
Sakın bana deme...
Evet, Durruti'nin espadrilleri...

Nasıl aldın bunları...?
Bir yoldaş bana onu 250 peseta'ya satti...
Bi çift eski espadrile 250 peseta mı ödedin...? Durruti'ye ait olduklarını nerden biliyorsun...?
Seni karakulluğe getirmişler...

Pekâlâ, belki gerçekten de öyledirler, onları bir yoldaş satmış...
İyi, ben de papağım o zaman... Sanki CNT'de hırsızlar yokmuş gibi konuşuyorsun... Hem niçe istersin ki, eskimiş espadrilleri...?
Onları savaşırken giyeceğim...

Bana sans getirecekler... Ve tabii size de... Bir "yenidendoğma" ölüme karşı artık tüfeklenmiş biridir... Hele bir de, iyi bir adamın muska gibi ayakkabılarına sahipse...
Bizim özgürlükçü ittifakımızın herşeyin önünde geldiğini unutmayın. Bu sayede bizim gibi lanetliler, özgürlüğün hatına varacak... Onun için espadriller olsa da olmasa da bizim muskamız isyandır.
NE TANRI, NE VATAN, NE EFENDİ!

NE TANRI,
NE VATAN, NE EFENDİ!!!

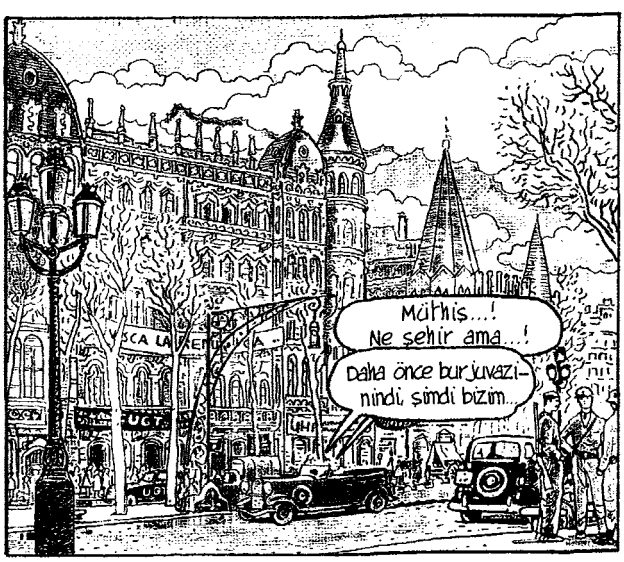

Yenidendoğmalar, kurşun kardeşliği, bâgüdü espadrilleri... cephede miyim, yoksa bir peri masalının içinde mi bilmiyordum... Ama bâgü sayesinde hiç tükenmiyorduk.
İnanamıyorum, Mariano... bir Hispano Suiza... Nerden çıktı bu...?
Aramayı bilmek gerek. Yakındaki köye gidip ağanın evini kolaçan etmek yeterli...

Pekala, denemek istemiyor musun...?
Deneyebilir miyim yani...?
Elbette...
Z.6081

Barselona'ya gider miyiz...? Karım ve üç çocuğum orada... Fransa'dan beri benimle birlikteler, onları görmeyi çok istiyorum...
Barselona mı...? Ciddi mi söylüyorsun...?
Tabii ki...

İşte bu harika... Barselona'ya gitmeye karar veriyoruz ve anında yola koyuluyoruz...
Özgürlük bu... Tadını çıkar çünkü fazla bulunmuyor...
Bizim mücadelemiz onu tüm zamanlara yayacak...
Öyle... Ama sen yine de faşistlerimize bak, ne olur ne olmaz...

Sürücülüğü nerede öğrendin...?
Köyde...
Köyde mi...?
Evet... Muhteşem bir otomobil fabrikamız vardı...
BARCELON
365K

Müthiş...! Ne şehir ama...!
Daha önce burjuvazinindi, şimdi bizim...
UGT

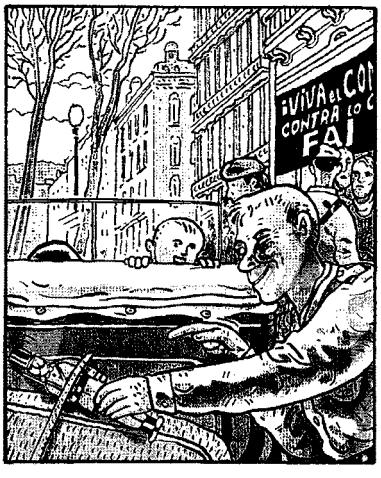

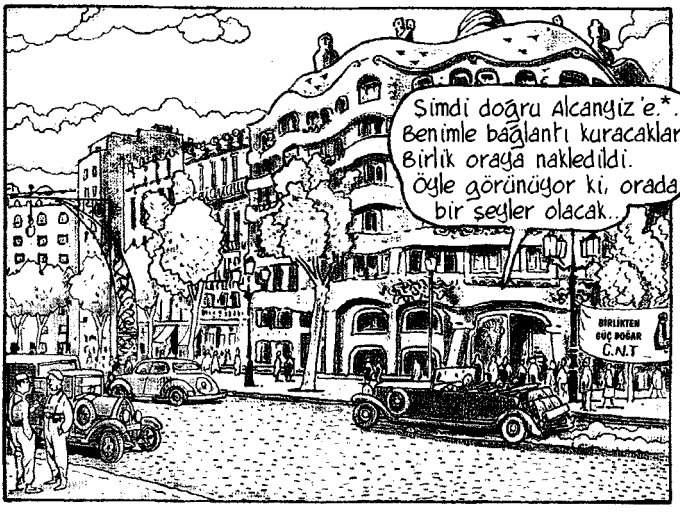

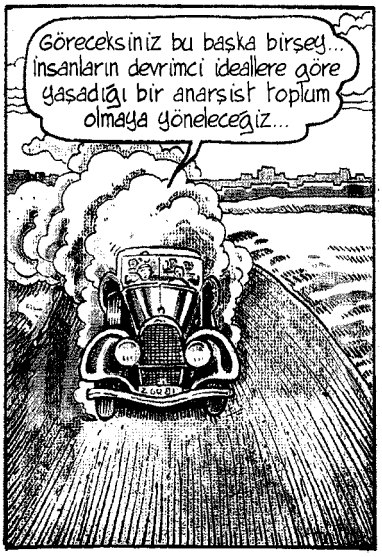
* CNT'nin demek istiyor. AİT 1922'de anarkosendikalistlerce kurulan uluslararası örgütlenme olup öncüsü CNT, CNT-AİT adıyla bilinir.

* Alcañiyiz: Aragon topraklarına dahil Teruel bölgesinde bir yerleşim

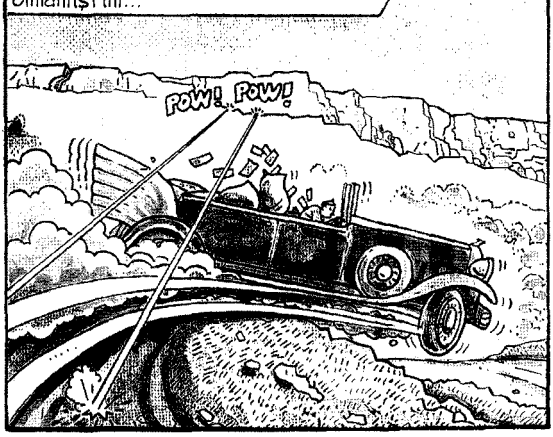

* Azaila: Teruel bölgesinde küçük bir belediye.

Bir, iki defasında ufak tefek saldırılar oldu... Ama ben de uçar gibi otomobil kullanmakta boşuna usta olmamıştım...

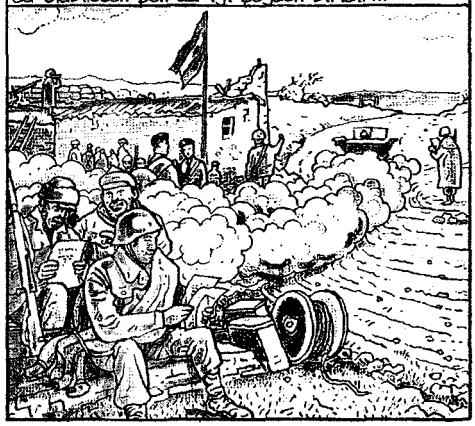
Dağıtım noktalarına vardığımda, köpek sürüsü gibi başıma üşüşürlerdi...

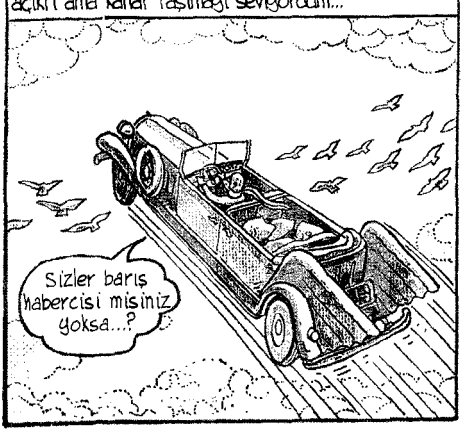
Dağıtım işi biter bitmez her biri kendi köşesine çekiliyor, mektubuna dalıyordu. Kimi gülümsüyor, kimi ağlıyordu... Mektubu olmayanlar sigaraya sarılır, anılarına dalardı... Aslında o an artık hiçbiri orada olmuyordu... Sevdiklerinin olduğu yere gitmiş oluyorlardı... Ve ben, elbette artık o zaman onlar için varolan biri olmaktan çıkıyordum...

Kimine iyi haberler taşıyordum, kimine de kötü... Ama onlar için her zaman bir bağlantı, bir temas imkânıydım... Postacı, savaş sırasında olabilecek pek az iyi şeyden biridir...

Kimi uzunca bir bekleyiş sonunda paketini ya da mektubunu alırken beni öperdi... Işı, beni melek diye çağırmaya vardıranlar bile olurdu... Öyle olmadığım açıktı ama kanat taşımayı seviyordum...

Birlik hayatı, yeni havadisler gelene dek belli bir sükunet içinde geçiyordu... Havadisler kimi için önemsizdi... Kimini ise kesinlikle allak bullak ediyordu...

* para yerine kullanılan bonolar

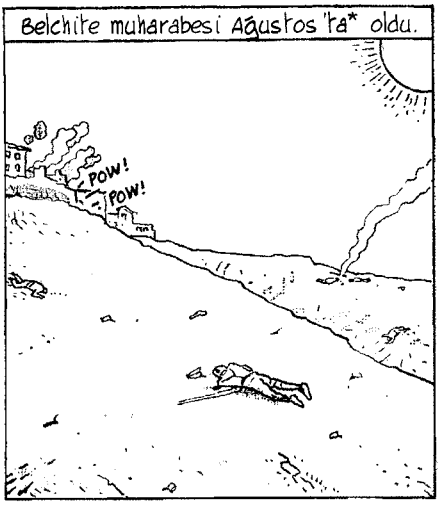

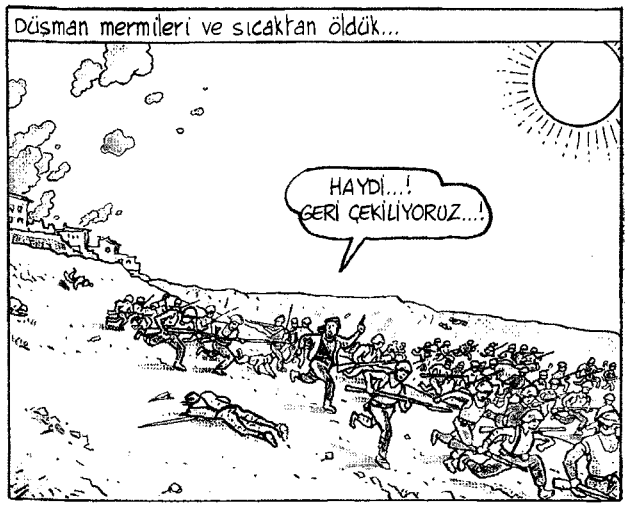

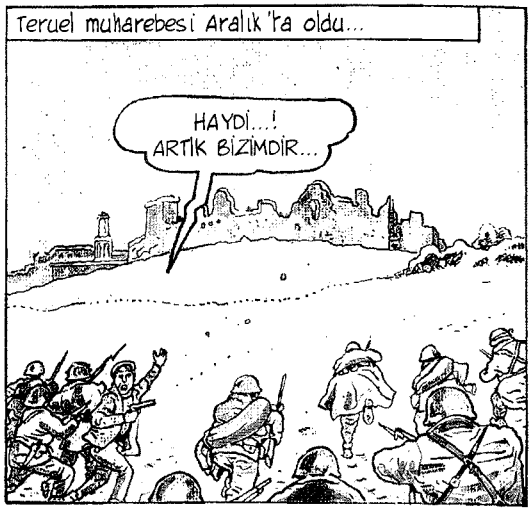

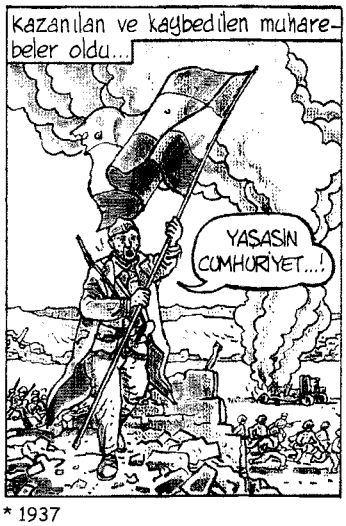
* Hijar: Zaragoza'ya 72 km, Alcañiz'e 32 km uzakta bir köy

Belchite muharabesi Ağustos'ta* oldu.
POW!
POW!

Düşman mermileri ve sıcaktan öldük...
HAYDİ...! GERİ ÇEKİLİYORUZ...!

Teruel muharebesi Aralık'ta oldu...
HAYDİ...! ARTIK BİZİMDİR...

...düşman mermileri ve soğuktan öldük...
Düzenli çekilin, kanatları cenahları koruyun...

Kazanılan ve kaybedilen muharebeler oldu...
YAŞASIN CUMHURİYET...!

Belki de bir hiç uğruna ölünen...
YAŞA FRANKO! YAŞASIN İSPANYA!

Savaşı kaybetme olasılığını düşünmeye başlamıştık... Moralimizi korumaya yardım eden, kimi yoldaşların tutumları, politik tartışmalar ya da hükümetin propagandasıydı...
TING!

* 1937

Vicente birliğin en popüler savaşçısı haline gelmişti... Mancınıkla el bombası fırlatmakta ustaydı...

BOOM!

Çok iyi Vicente...! Onları kızarttın...!

Durruti'nin espadrilleri sayesinde... Bana şans getiriyorlar...

Beni postacılıktan alıp, sağlık desteğine atadılar. Yaralıları muharebe alanından alıp, ilkyardım noktasına taşıyordum... Tıpkı bir ambulans gibi... Ama altımdaki bir Hispano Suiza idi...

ÜÇ YARALI...! BURADA!

Arada fahriliye görevlerine alışıktım... Ama bu haliyle, ne yaralılar, ne de benim için, yeterince uygun bir ulaştırma biçimi değildi...

Niye bir ambulans vermezler ki...?

Bu yüzden bombardıman daha yoğun ya!

Pek sohbet edecek durumda olmasalar da onları bununla nakledeceksin...

BOMM!!!

BOMM!!!

Korkunç sahnelere dayanmak zorunda kaldım...

- GGGGGGG...

AGGHH...! N'OLUR DAHA YAVAŞ...

BOOM!!!

BOOM

Aragon taraflarında geride sıkışanlar ve cephedeki diğerleri için hükümet büyük bir saldırıya hazırlandı... Fransız birliği hâlâ 116. tugaya bağlı kalmaya mecbur tutuluyordu... Ben Barselona'da oluşturulan sekizinci ulaştırma taburuna atandım...

BOOM!!!

Bunun işi bitti... Omzuma yaslı cesetle yolculuk bana dokunur.

¡UUUY!

Antonio, bunu yapabileceğinden emin misin...? Onca saat yolculukta otomobil her türlü sorunu çıkarabilir.

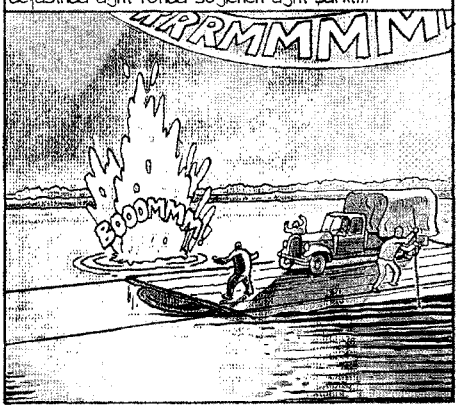
Tam manasıyla otomobille birbirinize kaynayacaksınız.

Böyle bir otomobil hâlâ çok uzun yol yapabilir...

* Cardedeu: Katalonya'ya bağlı Barselona yakınlarında ormanlık bir bölge.

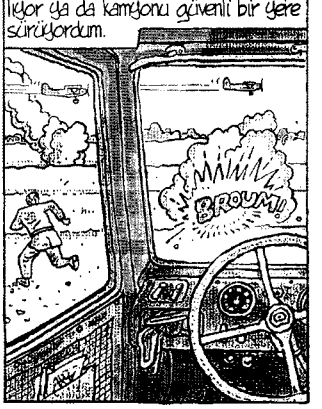
Onlara "kabız" diyorduk. Çok kısa sürede seslerine alıştım... Uçakların uğultusu, bombanın boşluğu parçalarken çıkardığı vınlama ve sonunda patlama... Her defasında aynı fonda söylenen aynı şarkı...

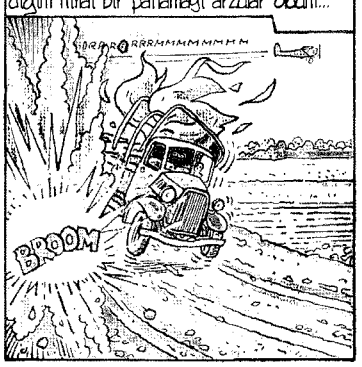
Bombardıman o kadar sık ve yoğundu ki, tümüyle tünelde geçen günlerimiz oldu... Kafamızı kaldırmadan, tek bir kamyon bile hareket etmeden... Saldırılar bazen bizi tünelden uzaktayken yakalardı. O zaman kendimize doğal siperler bulduk...

Zamanla, çıkan gürültüye göre bombanın düşeceği yakınlığı önceden kestirmeyi öğrendim. Başlarda kurtulmaya çalışıyor, ya kamyondan dışarı fırlıyor ya da kamyonu güvenli bir yere sürüyordum.

Birkaç hafta sonra endişelenmeyi bıraktım... Ölüm yakınıma bu kadar sık düştükçe, beni sersemletici, umutsuzlaştırıcı önemini yitirdi... Sıra bana gelip de beni kurtarsın istediğim nihai bir patlamayı arzular oldum...

Ne olursa olsun kamyondan çıkmamaya karar verdim... Niye rahatsızlık duyuyum...? İçinde veya dışında olması farketmez... Bazen kurtulusa koştuğunu sanırsın ama aslında ölüme koşuyorsundur...

Savaşın iniş çıkışları yolları nasıl birleştirdiyse aynı biçimde ayırır...

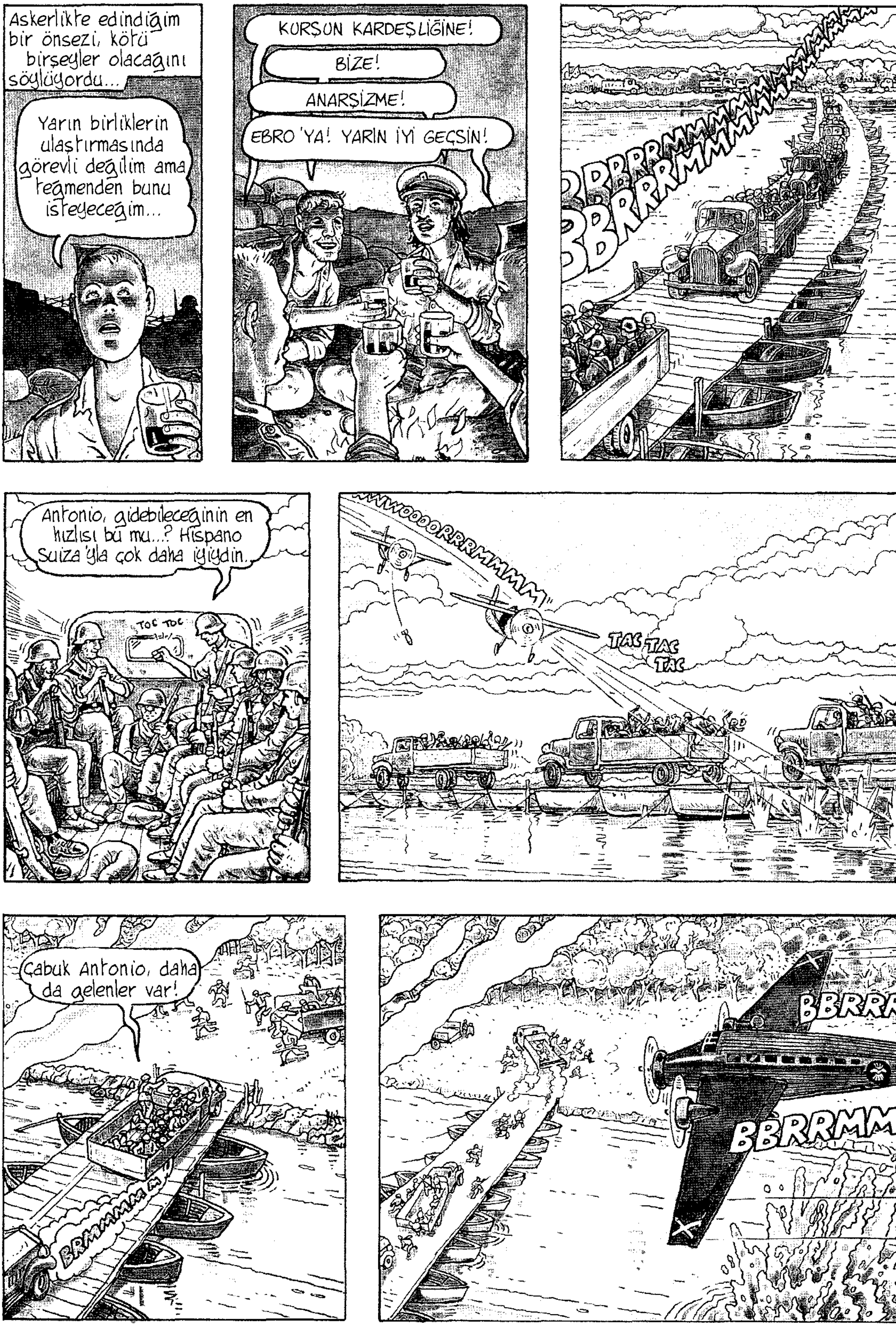

Arkadaşlarımı bir daha göremeyeceğime öyle inanmıştım ki, onlara yeniden rastladığımda mütemadiyen mutlu oldum...

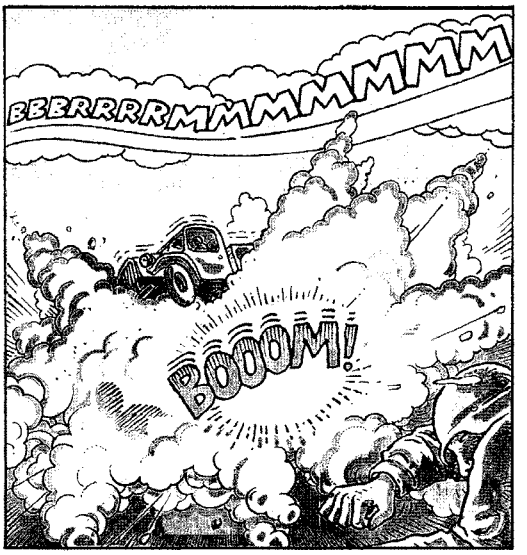

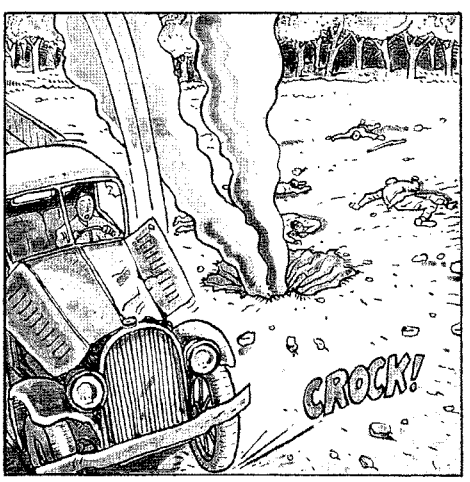
* Chiva: Valencia'ya bağlı bir yerleşim. **Gandesa: Katalonya'da Tarragona'ya bağlı bir yerleşim.

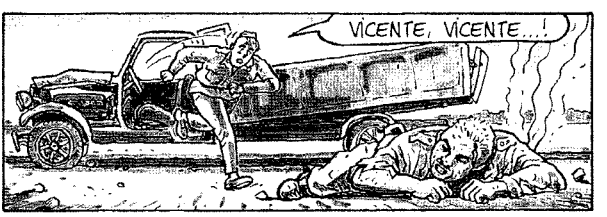

Askerlikte edindiğim bir önsezi, kötü birşeyler olacağını söylüyordu...
Yarın birliklerin ulaştırmasında görevli değilim ama teğmenden bunu isteyeceğim...
KURŞUN KARDEŞLİĞİNE!
BİZE!
ANARŞİZME!
EBRO'YA! YARIN İYİ GEÇSİN!
Antonio, gidebileceğinin en hızlısı bu mu...? Hispano Suiza'yla çok daha iyiydin.
TOC TOC
TAC TAC TAC
Çabuk Antonio, daha da gelenler var!
BBRRR
BBRRMM

BBRRRMMMMMMMM
HADİ ANTONİO, ÇIK ORDAN...!
Yo, ben kalıyorum...

BBERRRRMMMMMMMM
BOOOM!

CROCK!

VİCENTE, VİCENTE...!

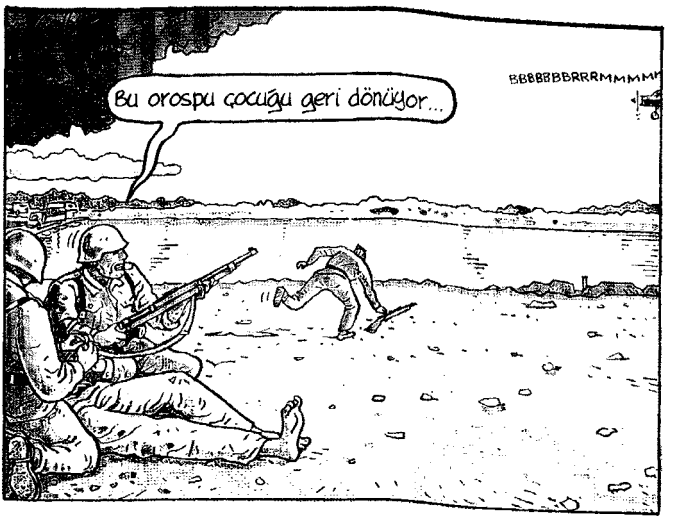

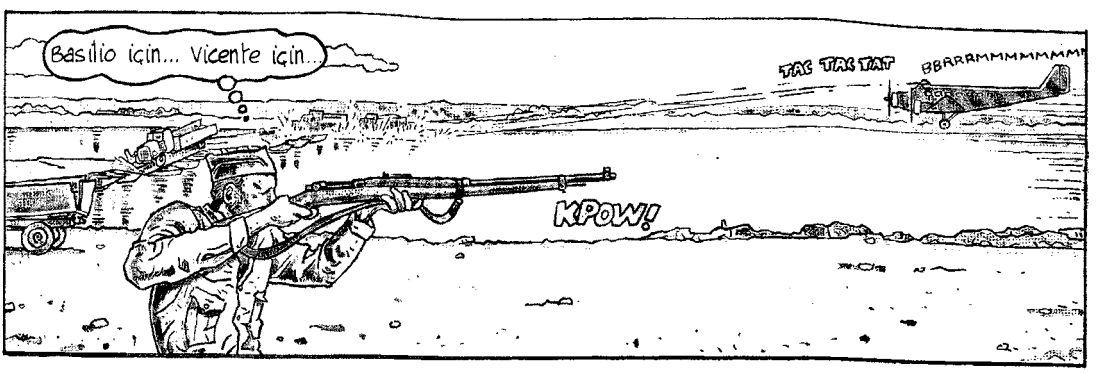

Birkaç aydır bir "yeniden-doğma"ydım ama öyle görünüyor ki, bu defa yeniden doğmam.
Tabii ki, yeniden doğacaksın, şimdi seni burdan çıkaracağız.

Espadriller hâlâ kullanılabilir durumda onları al... Sana şans getirecekler... Bana biraz büyükti zaten...

ÖLDÜ...

BBBBRRRMMMMM

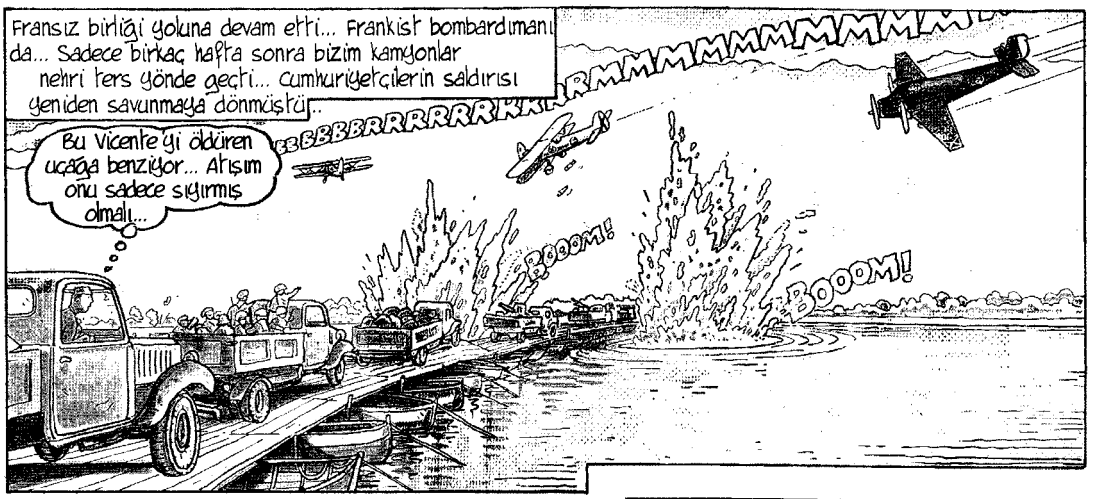

Bu orospu çocuğu geri dönüyor...
BBBBBBRRRMMMMM

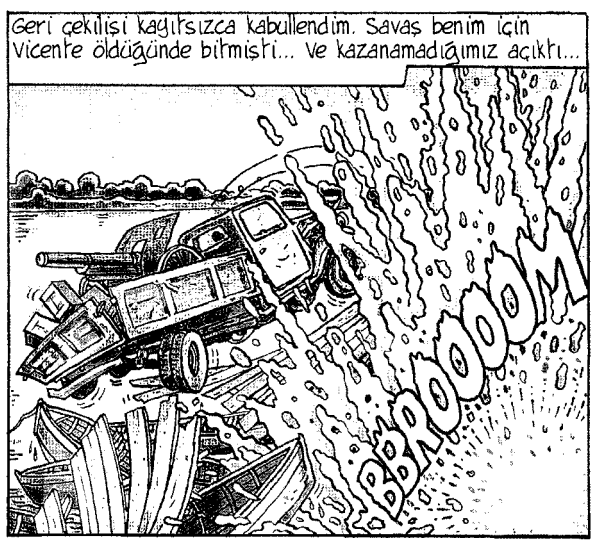

Basilio için... Vicente için...
TAK TAK TAK
BRRRMMMMMMMM
KPOW!

İnanamıyorum...! Hayatında ilk kez eline silah alıp, en zor hedefi vurdu...
Aşkerlik Pişin karavanacı olduğunu söylüyor... Vicente'nin hakkını vermeli. Durruti'nin espadrilleri hakkaten mucize yaratıyor...
BBBRRRRMMMMMMMMMMMM

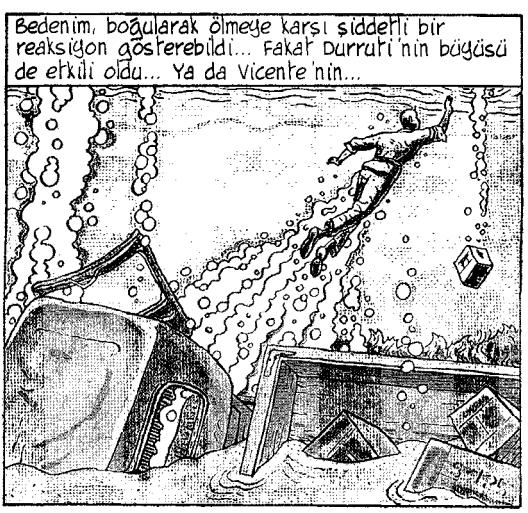

Ne kardeşliğe, ne de Vicente'nin muskasına inanmaktan hiç vazgeçmemiştik ama onun ölümünün ardından inancımız gücendi... Sanki ölümünden güç almış gibi...
Onun yüzüğünü ben alıyorum...
Eğer bizden biri öteki dünyayı boylar ya da kardeşlik ardından uzaklaşırsa, onunkini bana ulaştırın... Ben de öyle yapacağım.

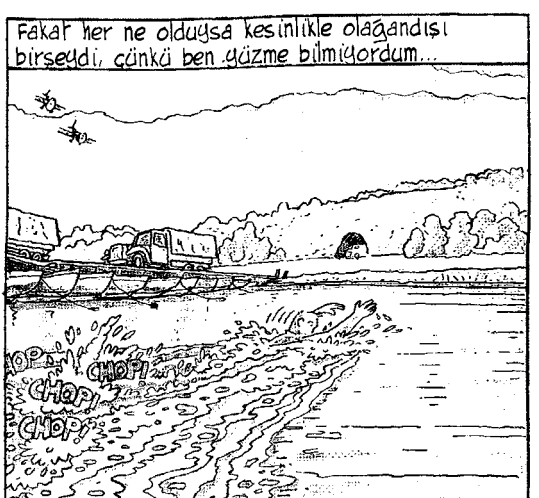

Espadrillerini bana bıraktı.
Onun hazinesiydi, seni herkesten çok severdi...

Fransız birliği yoluna devam etti... Frankist bombardıman da... Sadece birkaç hafta sonra bizim kamyonlar nehri ters yönde geçti... Cumhuriyetçilerin saldırısı yeniden savunmaya dönmüştü...
Bu Vicente'yi öldüren uçağa benziyor... Arkasım onu sadece sıyırmış olmalı...
BBBBRRRRRRRRR
BOOOM!
BOOOM!

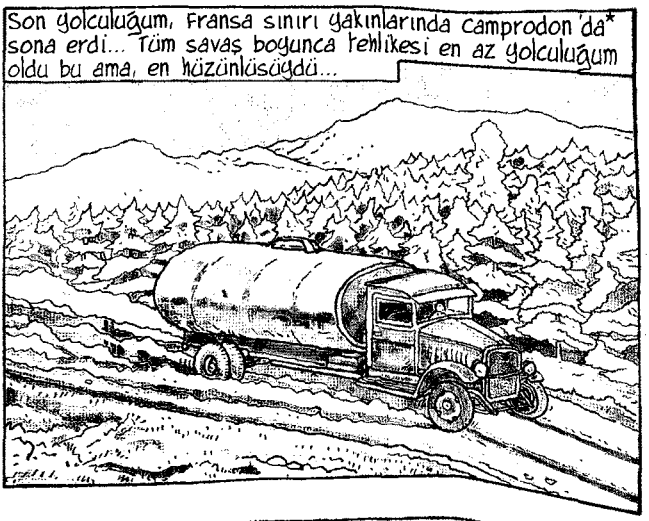

Geri çekilişi kayıtsızca kabullendim. Savaş benim için Vicente öldüğünde bitmişti... Ve kazanamadığımız açıktı...
BBROOOOM

Nişancılığımın mucize eseri olmadığını biliyordum... Sapan atmayı öğrenirken, isabet ettirmek için sadece hedefe konsantre olmanın yeterliğini kavramıştım... Fakat espadriller olağanüstü niteliklerini göstermekte ısrarlıydılar...

Bedenim, boğularak ölmeye karşı şiddetli bir reaksiyon gösterebildi... Fakat Durruti'nin büyüsü de etkili oldu... Ya da Vicente'nin...

Fakat her ne olduysa kesinlikle olağandışı birşeydi, çünkü ben yüzme bilmiyordum...
CHOP!
CHOP!
CHOP!

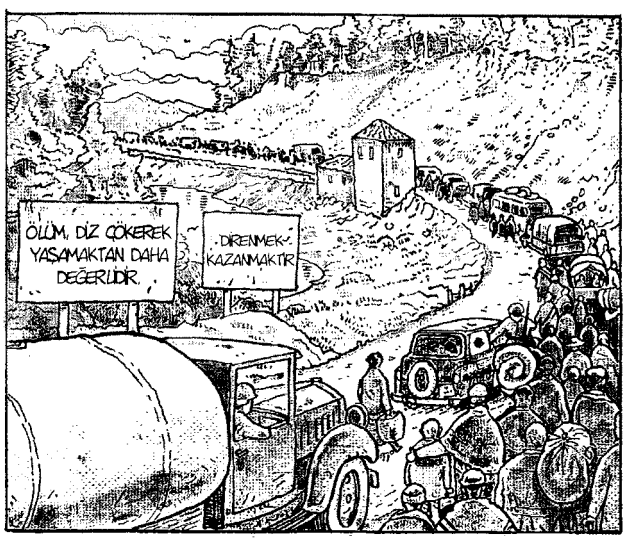

* Camprodon: Katalonyaya bağlı Gerona bölgesinde bir yerleşim

* Figueras: Katalonya'ya bağlı Gerona bölgesinde bir yerleşim.

* Fransızca "inekler sol tarafa". ** Fransızca "arka tarafa".

* ilerleyin, hızlı... ** daha hızlı...! *** acele edin, tanrı aşkına...

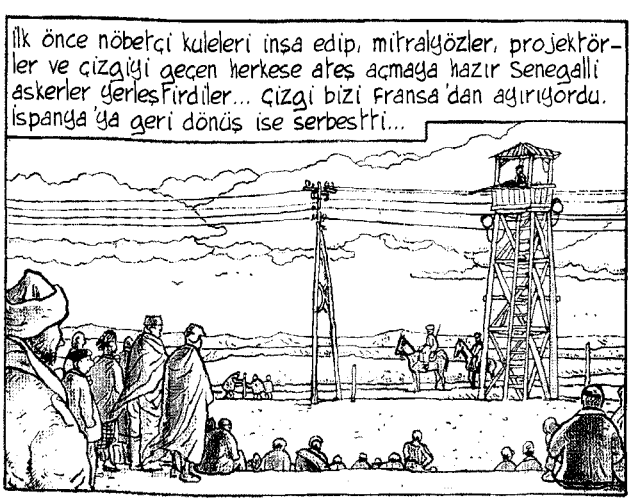
SAINT-CPRIEN PLAJI

O gece yalnızlığın anlatılmaz boşluğunu hissetim...

Savaşta yıkılmış, açlıktan zayıf düşmüş, uzun yola katlanmış ve iklim değişikliğiyle isi bitmiş olanların çoğu yolda öldü...

Aşırı derecede ıstırap çekmekten ve başlarını sokacak bir yer bulamamaktan öldüler... Sağ kalanlar bir adım daha öteye gitmemeye karar verdi. Çoğumuz ölenlere gıpta ediyorduk...

İlk önce nöbetçi kuleleri inşa edip, mitralyözler, projektörler ve çizgiyi geçen herkese ateş açmaya hazır Senegalli askerler yerleştirdiler... Çizgi bizi Fransa'dan ayırıyordu. İspanya'ya geri dönüş ise serbestti...

Sonra bize parmaklıklar diktirip dikenli tel çevirmeye mecbur ettiler... Özgürlük hayallerimizi, dikenli telle örülmüş bir kabusla sonlandırdılar... Kendi kafesini yapan kuşlar gibiydik...

Ancak dördüncü gün yiyecek dağıtmaya başladılar... On kişiye bir ekmek...

Her birimize 200 gramlık bir dilim düşüyor... Böyle kesersen sona kalanlarımıza birşey kalmayacak...

Çocuklar daha büyük porsiyon alabilirlerdi...

Belirlendiği gibi olmalı... Eşitlik olmak isteyen olursa, sonra kendisininkini verebilir.

Yirminci gün sıcak birşey verdiler... Sabahları koyu renkli su, öğlen haşlanmış salgam, akşam yemeği de haşlanmış havuç... Her gün aynı menü...

Sekiz günde bir keçi bokuna benzer birşey sıçıyorduk...

Basın fotoğraflarımızı çekmeye geldiğinde... Utanıp sıkılmadan sefaletimizi gözler önüne seren pozlar verdik... İstiyorduk ki, tüm dünya, burjuva demokrasilerinin antifaşist mücadele verenlere nasıl davrandığını anlasın.

OĞLUMA BAKIN... KÜÇÜĞÜ 10 GÜN ÖNCE ÖLDÜ... BU DA ÖLDÜ, ÖLECEK...

EUSEBIO! SOYUN DA GÖRSÜNLER CUMHURIYETIN BIZE NASIL DAVRANDIĞINI... CA C'EST LA LIBERTE ET LA FRATERNITE *...

Eusebio

mujer con niño

Antonio

* Fransızca: özgürlüğün ve kardeşliğin ne olduğunu...

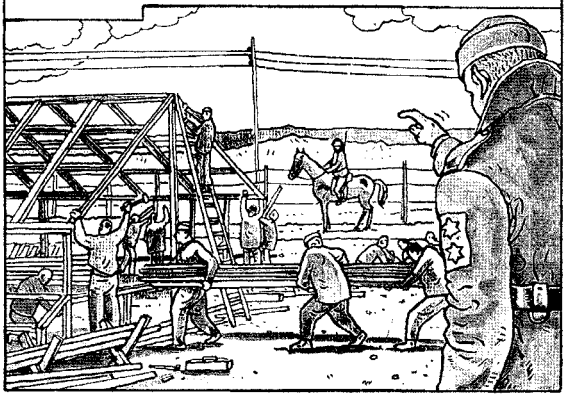

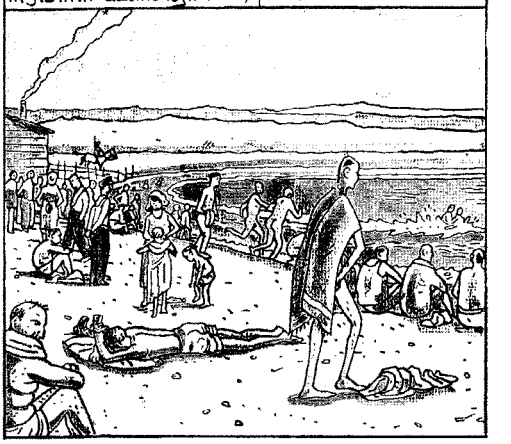

* San Cipriano: İtalya'nın kuzeyinde bir yerleşim.

Basının işin üstüne gitmesi, bize barakalar inşa edilmesine hizmet etti. İşin aslı, onları kendimiz yaptık. Her biri için 100 kişiyi işe koştular ve önüne de cepheden gelme birer subay diktiler... Sınırı geçerken kendini gizlemek için apoletlerini sökenler, onları aynı heyecanla yeniden taktılar...

Bahar geldi, kamp yeri daha iyiye gitti ve bazıları, kampın çorak yaşamı altında deniz kıyısının uzandığını keşfettiler.

Erkekleri kadın ve çocuklardan ayırmakta gecikmediler... Hijyen gerekçesiyle diyorlardı... Ama aslında bizi en ufak mutluluk kırıntısından bile mahrum etmek içindi...

Fransızlar bizi düzene sokmanın ve mümkünse yakalarından düşürmenin yollarını arıyorlardı. En korkusu "tarihi seçim" dediğimizdi...

"Tarihi seçim"le karşı karşıya gelmeden önce, denetleme ve askerliğe zorlama idmanları olurdu... Onların seçeneklerini kabul etmemiz için bize baskı yaparlardı... Alternatiflerin hepsi de neredeyse ölmekten farksızdı...

* Gujan-Mestras: Güneybatı Fransa'da Gironde'ye (Jironda) bağlı küçük bir yerleşim.

* "Ayşe Teyze", "Mehmet Efendi" gibi...

Hadi yaa... bizim gibi yani..
Pek bilinen bir yazar değil...

Neyle suçlandığını bilmeden yargılanan birinin yaşadıklarını da yazmıştı... Bir de, herkesin itaat ettiği saçmasapan yasaların ardına sığınıp bir kalede yaşamış bir kontu anlatan kitap yazdı.

Sikiir yaa... Aynı bizim gibi...

Uyumadan önce Martinez okuduğu kitaplarda yaşananları bana anlatır, böylece geceleri düşlerle dolardı... Buna karşılık ben de onun işinin bir kısmını yaparak kâbuslarını hafifletiyordum...
Bu, Truvalıları bozguna uğratmış üstün yetenekli bir savaşçının yaşadıklarıdır

Bana, usta savaşçının sayısız tehlikeler atlatıp evine döndüğünden, karısıyla evlenmek isteyenleri öldürdüğünden...
Casılda, çalışkan halkların özgürlüğü ve adaleti için savaşmaktan geliyorum...
Ulisim...

Kitap okumaktan deliye dönüp ve gerçekle hayali birbirine karıştıran adamdan...
Görüntülere aldanma Sancho... Yel değirmeni gibi görünüyorlar ama aslında silahlanmış devler.

...kadavra parçalarından bir canavar yaratan doktordan... sözetti...
Hay tanrınıza lanet, tembel ispanyollaağr...
ZZZZZ
ZZZZZ

* (Arcachon) Fransa'nın güneyinde deniz kenarında bir yerleşim yeri. ** Bordeaux: Fransa'nın güneybatısında bir bölge başkenti.

Kırlık yerlerden ilerledik ya da tali yollardan geçtik... Bordo'ya giden ellibeş kilometrelik yol iki gün tuttu...

Jordi iyi bir arkadaştır... Bana iyilik yapacaktır... Gazetede beraber çalışırız... Bize yardım edecektir...

Bordo'ya aç, kirli ve tükenmiş bir halde vardık. Daha iyi görünmek için biraz para harcadık ve Martinez'in arkadaşını görmeye gittik...

Bay Jordi puig n'est pas la... Manana peut-etre ici*

İSPANYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

SİVİL HÜKÜMET

Je suis Martinez, son ami... Vous direz lui... Martinez, son ami du journal**

Ertesi gün...

Ne tuhaf kimse yok...

İspanya Cumhuriyeti tabelasını kaldırmışlar...

Martinez'in arkadaşı, er geç gelecekti, bunu biliyorduk... Karanlık bastığında...

Jordi, sonunda... İki gündür seni bekliyorduk...

Martinez, bu ne sürpriz...

Seni bulmak için dolanıp durduğumuzu sana söylemediler mi...?

Evet ama, açıkçası sizin için birşey yapamam... Param yok... Aylardır ödenek almıyorum... Görevi bıraktım ve Montpellier'e*** gidiyorum. Kafalan aydınlar evinde bana bir sekreterlik verdiler.

En azından bize gerekli evrakları temin et... Pasaportla ve iş bulmamıza, ülke içinde dolaşmamıza yarayacak serbest dolaşım belgesine ihtiyacımız var...

Çok zor... Almanların birkaç güne burada olacağı söyleniyor...

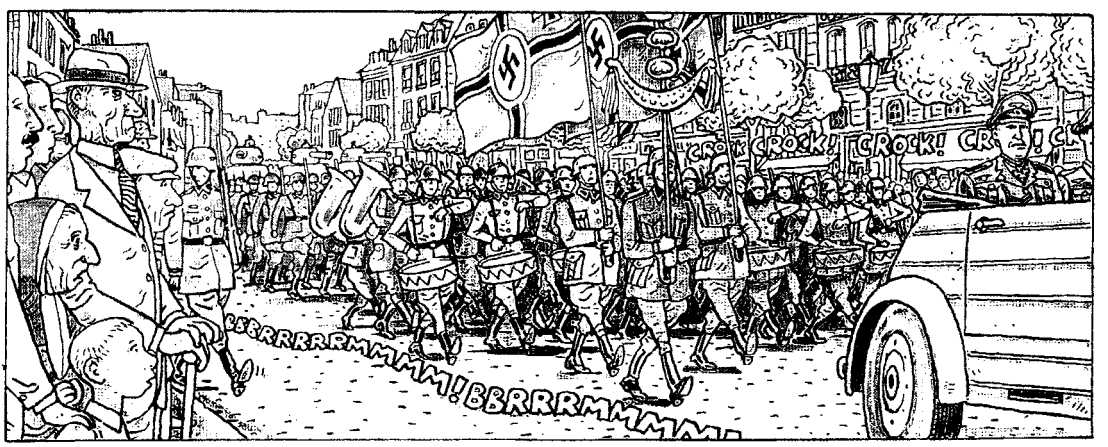
Jordi, sıkıştırma beni... Bir yıldır burdasın ve ilişkilerin var... Kağıtların usulüne uygun hale gelsin diye seyahate gidiyorsun... Kendin için yapabiliyorsan, arkadaşların için de yapmak zorundasın... Gazetedeki yöneticiliğini bana borçlu olduğunu unutma...

* Fransızca: Burada değil... Yarın belki burada... ** Fransızca: Ben Martinez, arkadaşı... Ona söyleyin... Martinez, gazeteden arkadaşı...

*** Montpellier: Fransa'nın güneyinde bir bölge başkenti.

* Şanzelize'deki zafer anıtı

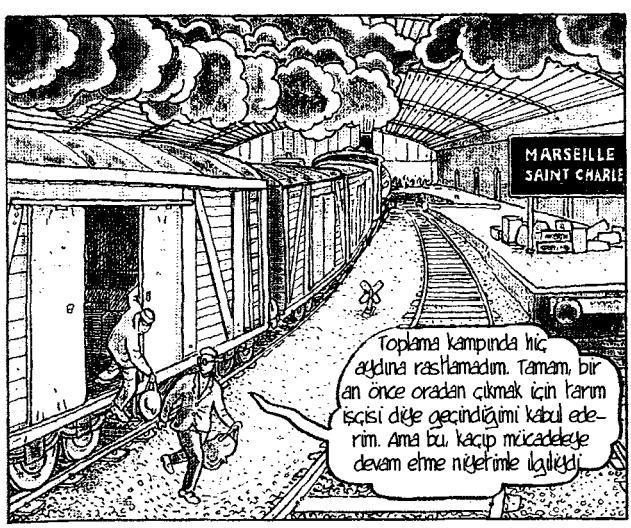

* Fransızca: Bay Jordi Puig ayrıldı... Valizleriyle birlikte... ** Almanca: Kâğıtlar lütfen. *** Rafael Guerra del Rio: Radikal Cumhuriyetçi Partinin 1936'daki bakanlarından.

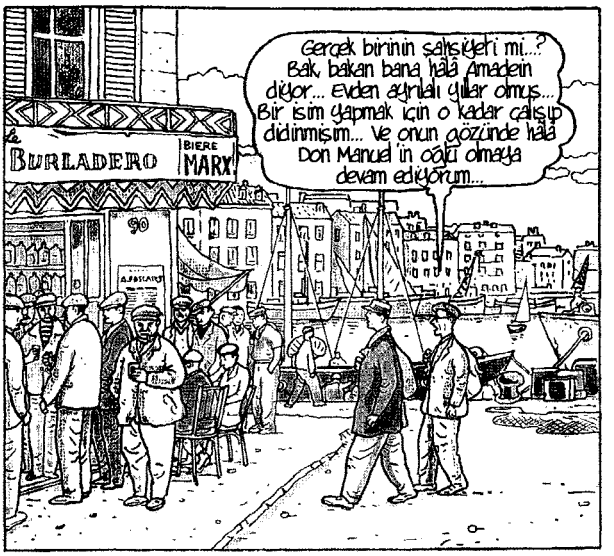

* Arenada matadorun boğadan kaçıp arkasına sığınabildiği tahta perde

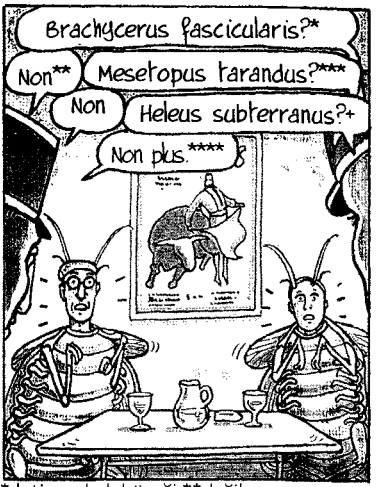

* Pastis: Anasonlu bir alkollü içki.

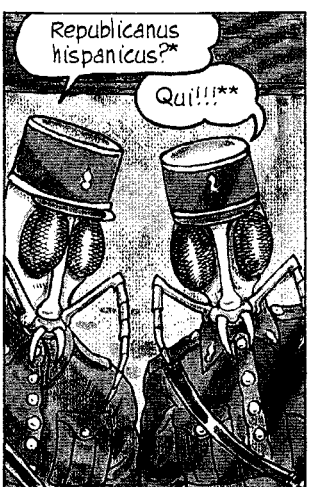

* Kâğıtlarınız lütfen

* latince: bok böceği **değil
*** hamamböceği +bir tür yeraltı böceği.
**** o da değil.

* İspanya Cumhuriyetinden misiniz?
** Ne!!!

* ekmek

* süt

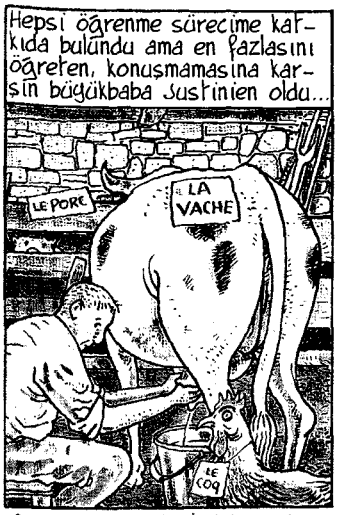
* tuz

Le Vin: şarap

Le Porc: Domuz, La Vache: İnek, Le Coq: Horoz

La Montagne Est Verte: Dağ Yeşildir. La Maison: Ev

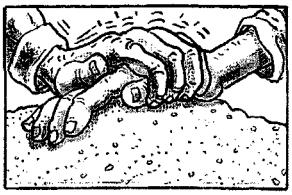

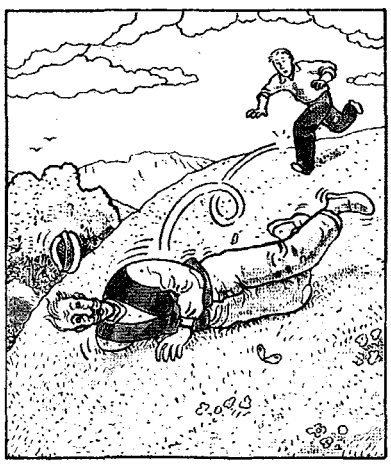
L'eau: Su * ekmek, süt, tuz, şarap

* tahta ayakkabı

Genç Jean, bizim antifaşist mücadelemize hayranlık duyuyordu... Bana onunla ilgili sorular soruyordu. Ağzımdan laf almaya çalışmasına izin veriyordum...

Mösyö Antuan, siz de Ebro savaşında bulundunuz mu...?

Nehri kamyonumla geçtim...

Birlikleri ve silahları taşıyarak... Frankistlerin uçakları dur durak bilmeden bomba yağdırıyorlardı...

Kır hayatının monotonluğunda gürültülü izler bırakarak dolaştığı bir motosikleti vardı...

VROOOUUM!!

MEEUUUH!!

LE VEAU

Dediğine göre, motor şehre gidip arkadaşlarıyla buluşmasına imkan sağlıyordu ama, kaçamakları sıklaşmaya, orada daha uzun oyalanmaya başlamıştı

VROOOOUUUMMM...

LA MERDE

Görevlerini savsaklamaya başlayıp, ailesini endişeye sürükleyen bir gerekçeye sarıldı...

Günlerimi çiftliğe kapanıp geçiremem... Yaşıtlarımla buluşup ortalıkta neler döndüğünü öğrenmek zorundayım... Hele de bu kadar önemli bir dönemde... Fransa işgal altında eziliyor...

Boyerler dışında başka sahsiyetler de ilgimi çekiyordu...

Mösyö Antuan, nasıl sallandığımı gördün mü...?

Sıkıiirr... Harika...

Madeleine, onsekizini doldurduğuna yemin eden, onaltı yaşında bir genç kızdı...

Mösyö Antuan, sizinki de böyle iri mi...?

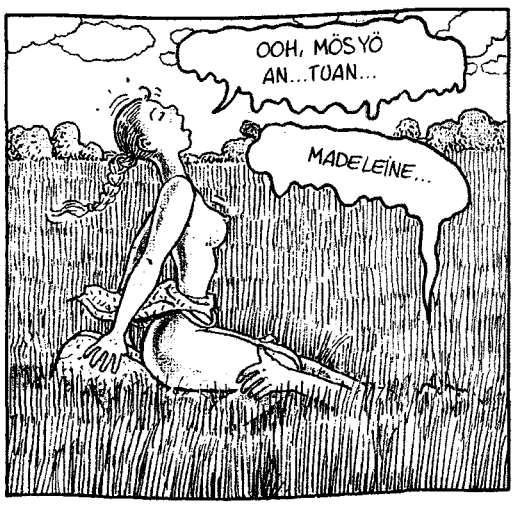
Sübyan bu... Nerdeyse onun iki katı yaşıyım... Nefsime hakim olmam lazım...

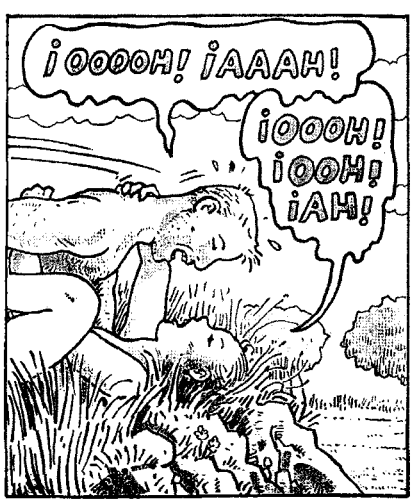

Evli olmayan bir annenin kızıydı. Hayatını kazanmak için civar çiftliklerde çalıştırdı... Küçüklüğünden beri başına buğrukluğuyla ün salmış, büyüdükçe bu huyu erkekleri peşinde koşturan aşırı bir şehvete bulanmıştı.
Mösyö Antuan, ne kadar zamandır bir kadınla birlikte olmadınız...?

Genci, yaşlısı, patronu, çalışanı, evlisi, bekarı onu arzulardı ve çoğu ondan davet alma lütfuna erişmiş olmakla övünürdü...
BUUUF!

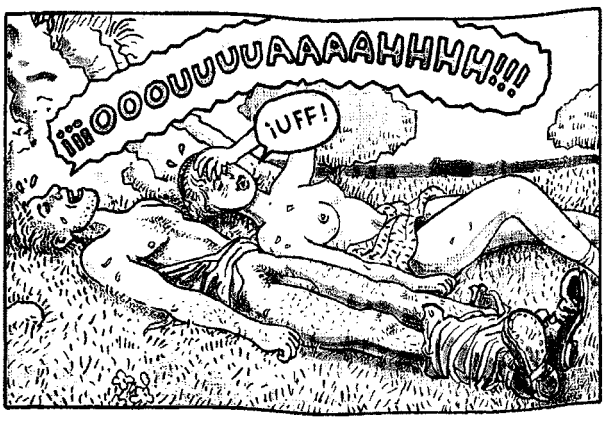

Kesin olan şu ki, sadece canının çektiğiyle oluyordu...

MÖSYÖ ANTU... NE...
MA...DELEİNE

OOH, MÖSYÖ AN...TUAN...
MADELEİNE...

¡OOOOH! ¡AAAH!
¡OOOH! ¡OOH! ¡AH!

¡OOOOOH!
¡AAAAH!

¡¡¡OOOUUUUAAAAHHHH!!!
¡UFF!

Boyerlerin çiftliğinde geçirdiğim günler, hayatımın en mutlu dönemlerinden biri oldu... Aslında mutluluğu orada tanıdım demeliyim... O birkaç ay boyunca savaşı ve getirdiği felaketleri unuttum, sadece dünyayla uyum içinde olmanın keyfini yaşadım...

Ekim dikim işleri hiç keyfimi kaçırmadı. Toprağın derinliklerine inip, göklere çıktım...

MUTLULUK

Ama gerçeklik, er geç, yanılsamalar balonunu patlatacaktı...
Mösyö Antuan, jandarmaya, tüm İspanyolları tutuklama emri verildi...

Beni dinleyin Mösyö Antuan, bunlar Almanların yeni emirleri...
Onlar sizi aramaya gelmeden buradan kaçmak zorundasınız...

Au revoir: Hoşça kal! (Fransızca)

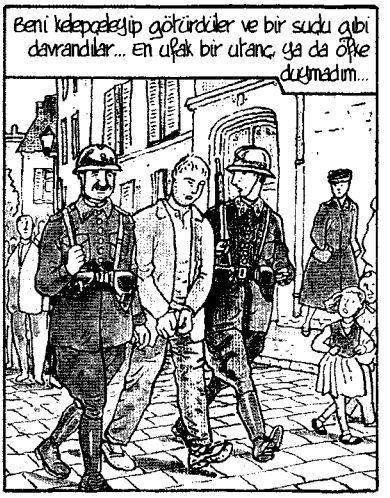

* Limoges: Orta Fransa'da Limousin bölgesinde Haute-Vienne iline bağlı bir ilçe

Bizi de bir çalışma kampında topladılar... Birkaç gün sonra jandarmalar gelip hepimizi tutukladı...
Almanlar savaşı kaybetti. Fabrikalarında el emeğine ihtiyaçları var... Bizi ilk trene tıkıp Almanya'ya götürecekler...
... ve biliyorsunuz ki, Almanya'dan dönüş yok...
Bari Almanların savaşı kaybettiği doğru olsa...
Kilit altındayken, elim kolum bağlı halde, bir kez daha hiç beklemediğim kadar berbat biçimde sıkışmıştım... Zorlukların üstesinden geldiğim zamanlar olmuştu, ölüm umurumda bile değildi... Ama şimdi... Artık mutluluğu tanıyordum.
Kaçmam lazım... Kaçmalıyım... Kaçmak zorundayım...
Ne kadere ne de şansa hiç inanmadım... Beni harekete geçiren şey bunlar değildi... Ama bu defa şans biraz yanımda olsun istedim. Özgürlüğüm tümüyle elimden alınmıştı...
AMERİKALILAR.
HADİ, HADİ...! BOMBARDIMAN ÜSTÜMÜZE DOĞRU GELİYOR...
BOOM!
BROOUM!
BROOOMM
YERE...! ÇOK YAKINA DÜŞTÜ...!
BROOUUM

PRBBBRRRMM
MMMM

PRRMMMMMMMMM!

TRATATATATRA

Arkama bile bakmadan koştum... Ya da espadriller beni koşturdu... Ama, birkaç yüz metre sonra arkamda kimse kalmadığını farkettim... Diğerleri dağılmıştı. Ya vazgeçmişlerdi ya da Almanların mermileriyle düşmüşlerdi...

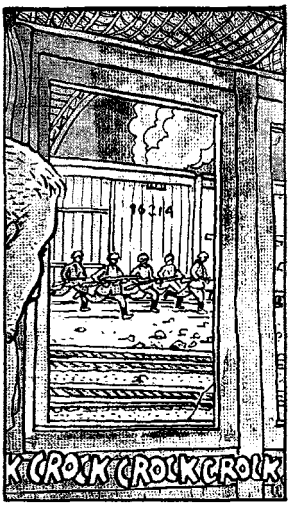

Bombalarla dövülmüş, tanımadığım bir şehirde korkuyla halüsinasyonlar arasında gide gele yollar katettim... Nereye girdiğimi bilmeden ama tüm gücümle koştum... Yaşamım bir kez daha ayaklarıma bağlıydı...

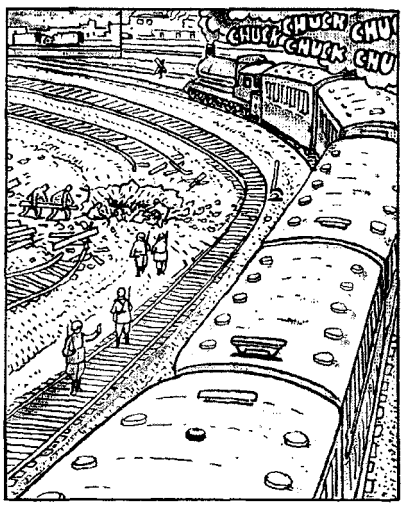

Ayaklar insanı bazen hiç aklında olmayan yerlere götürür... Ben de kendimi bir anda ilahi bir biçimde Limoges istasyonunda buldum, kaçma şansım olan tek yerde...
GARE

Peşimdeydiler ve her zamanki gibi kâğıtsızdım. Sadece Boyerlerin çiftliğine dönebilirdim... O da bir süreliğine...

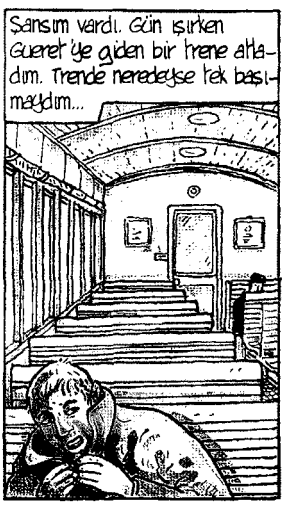

Şansım vardı. Gün ışırken Gueret'ye giden bir trene atladım. Trende neredeyse tek başımaydım...

Boyerler haklıydı, espadriller bu topraklara en uygun ayakkabı değildi ama, yine de bana şans getirdiklerine inanıyordum. Büyük bir enerji, soğuğa aldırmadan beni itiyordu...

Antuan, ne mutluluk...! Seni bir daha göremeyeceğimizi düşünmüştüm.

Özür dilerim Antuan... Seni babam ihbar etti... Ağzından tek kelime çıkmadan geçen 30 yılın ardından, jandarmalara senin nerede saklandığını söylemek için konuştu...

Onu bağışla, 1914'de Almanlar ona işkence yaptı. Muhabere taburunda görevliydi, yapılacak hücumun yerini ve saatini ona söyletmeye çalıştılar... Öylesine utanç içindeydi ki, o günden sonra konuşmayı kesti...

Çevre çiftliklerde yaşayan herkes bunu bilir... Şiddet karşısında dehşete kapılır, bir ineğe kötü muamele edildiğini gördüğünde kendini kaybeder... Jandarmaların da bunu bileceğini düşünemedik... O domuzlar, senin yerini söylesin diye bundan faydalandılar...

Zavallı Justinien'i suçlayamazdım, hele kin... Hiç güdemezdim...
Dert etme Justinien, hepsi geçti artık...

Yine jandarmalar...! Gelmek üzereler... Kaçtığımı öğrenmiş olamazlar...
Bizim odaya saklan... Ben onları atlatmaya çalışacağım.

Jean Boyer'i arıyoruz...
Jean yok... Birkaç haftadır eve gelmiyor...
Geçen defa aradığımız İspanyol da öyleydi ama sonra onu gayet güzel bulduk... Bu evde yasalardan gizlenen çok şey var...

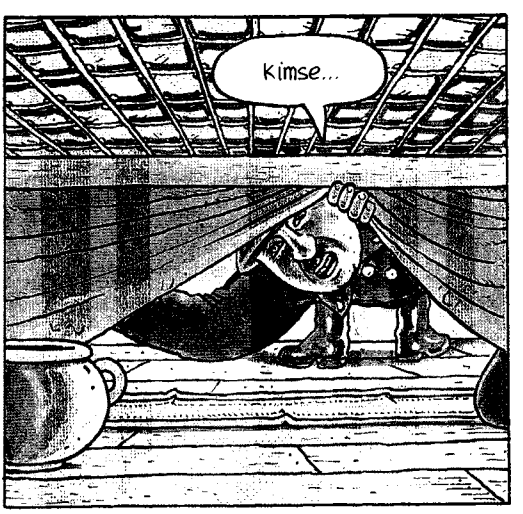

Herşeyi kırıp dökemezsiniz...! Size söyledim işte, Jean evde yok...!
Eminim ki, Justinien senin gibi düşünmüyordur... O hep doğruyu söyler... Ama nasıl soracağını bilirsen... Biraz zorlarsak...

Justinien, sana zarar vermek istemiyoruz... Bu yüzden de bilmek istediklerimizi söyleyeceksin değil mi, Justinien...?

HAAAAYIR...! HAYIR...! JEAN BURADA DEĞİL...!

Yaa, demek yok... O zaman bir göz atsak sorun olmaz dil mi...?
BABAM KONUŞTUĞU ZAMAN YALAN SÖYLEMEZ... HELE SİZİN GİBİ ONU KORKUTAN İKİ HAYVAN VARSA... HADİ, İSTEDİĞİNİZ YERE BAKIN...
Öyle mi...

Kimse yok...

Kimse...

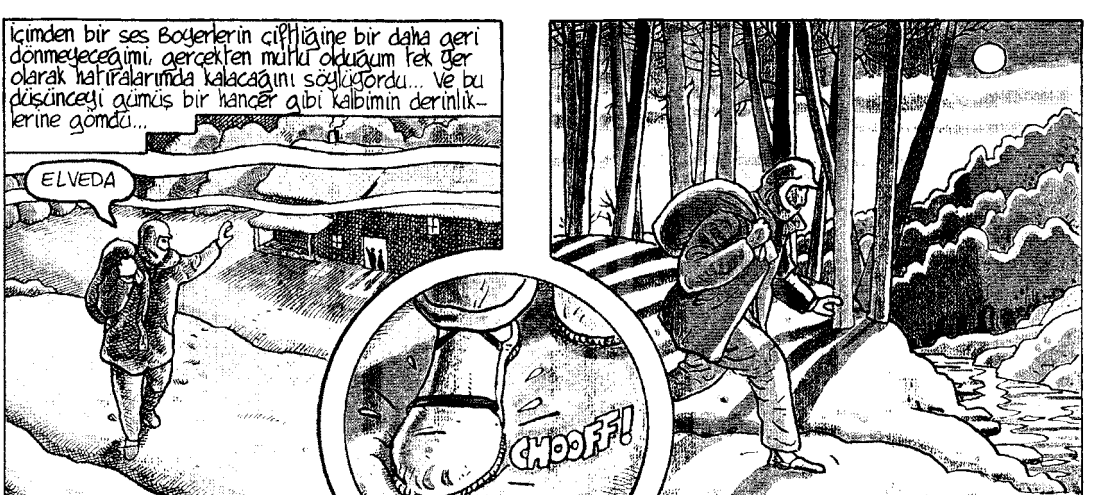

Bonne Chance: İyi şanslar.

Simone'un bahsettiği meşelik bu olmalı, geceyi burda geçireyim...
Click!
KİMSİN SEN...?
Ee uuuu ehm, şey ben... ben... bilmiyorum...!
Bilmiyor musun...?
AMA BU MÖSYÖ ANTUAN...
Sean aslanım, jandarmalar seni aranıp durugo... Beni Almanya'ya göndereceklerdi, kaçtım... Sizinkilerin çiftliğinde de kalamazdım...
Dert etme, bizim grubun korumasındasın... Fransa'da da antifaşist mücadele var...
AMA BU, ANTONİO DEĞİL Mİ...

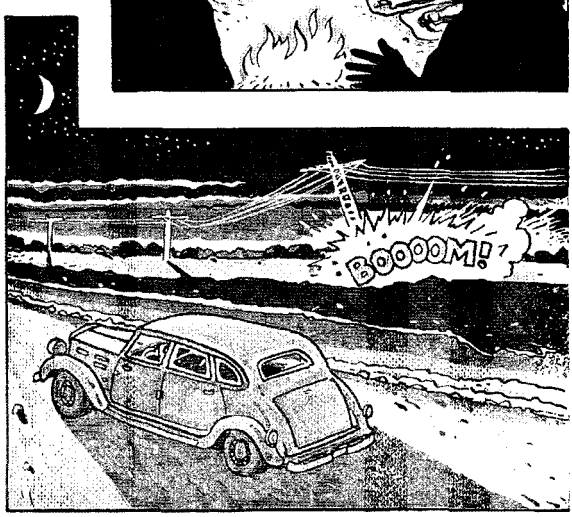

* Georges Guingouin: Fransız direnişi kahramanlarından FKP üyesi militan.

Direniş grubunun faaliyetlerine dahil olmam uzun sürmedi... İlk sabotajım Aubusson* yakınlarında bir elektrik santralı havaya uçurmaktı... Benim için basit bir tekrardan ibaretti...

Operasyonun iki safhası vardı, ilkinde silah ve askeri teçhizat üreten iki fabrikanın elektrik hatlarını kesmeye giriştik... Benim görevim şoförlüktü...

Bu etapta çevrede birkaç köyün elektriğini kestik. İkinci safha ilk yapılanı güzel ve çok vatansever bir gösteriyle telafi etmekti...

Fikir genç Jean'dan çıkmıştı... Büyükbabasının her yanı fabela ile donatma eğilimini sürdürüyordu...

Bana göre, günlerdir karanlıkta olan köylüler bunun değerini bilmezlerdi...

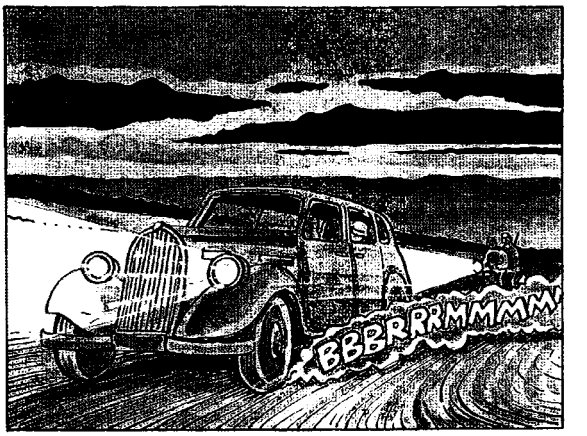

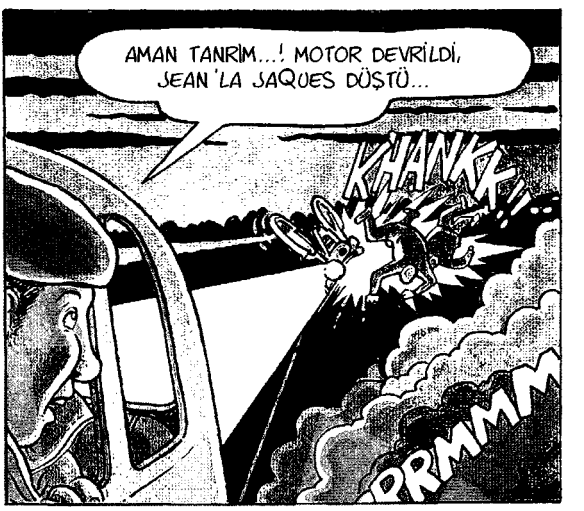
*Aubusson: Orta Fransada Creuse iline bağlı küçük bir yerleşim (komün)

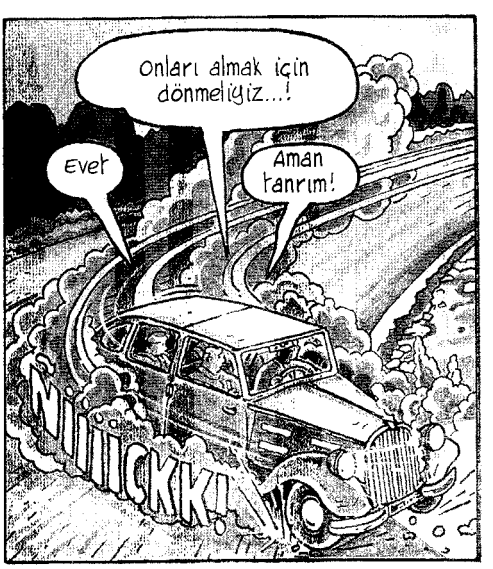
France Libre: Özgür Fransa

Hemen sıvışalım burdan...

BBBRRRMMMMM

Aubusson Garnizonundan olmalılar... Elektrik kesintisiyle alarma geçmişlerdir, üstüne de bizim gösterinin alevleri onları yola dökmüştür...
RRRR

AMAN TANRIM...! MOTOR DEVRİLDİ, JEAN'LA JAQUES DÜŞTÜ...
KHANK!
DRMMM

Onları almak için dönmeliyiz...!
Evet
Aman tanrım!
NIIICKKK!

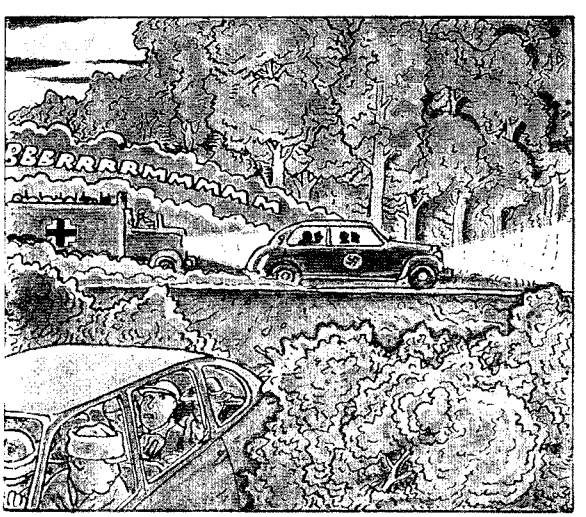

Gidelim, çabuk olun...! Tam Almanların önündeyiz...!

Ummmm... görmedik... yoldaki taşı görmedik...
Neyse Jaques'in bilinci yerinde gibi, Jean nasıl...?
Bilmiyorum... ama nefes alıyor...

VRRMMMMMM

HAYDİ ANTONİO, KÖKLE... ÇOK YAKLAŞTILAR...
DAHA HIZLI GİDEMEM... YÜKÜMÜZ AĞIR...

Anayoldan çıkıyorum, hoop fren, ışıkları söndürüyorum, çıt çıkarmayın...

BERRRRMMMM

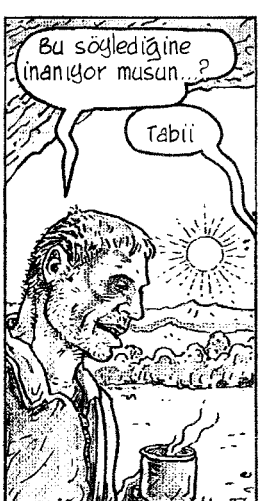

Üffff, geçtiler...!
Mmmm... n'oluyo...? Canım acıyo... Hiç bişey görmüyorum... Ölüyorum... Ama buna değerdi, diil mi Mösyö Antuan...?

* Normandiya çıkarması

Paris'in kurtulması, Gueret de dahil tüm Fransa'da bir bayram havası yarattı...

Beni kollarına aldığında, kulağıma fısıldar ve hayatı pembe görürüm,

VIVE LA FRA

Tabii İspanyol mülteciler için de bir kurtuluştu... Dikkafalı umutlar, onca felakete karşın, yeniden güreklere sızdı... Tarih bizi daha farklı bir yere koyabilir miydi...? Sonunda hayat tozpembe olabilir miydi...?

... Bana sevgi sözcükleri söyler, gündelik sözcükler ve bu bana dokunur

VICTOIRE

HAYAT TOZ PEMBEEEE ...

Savaş bitti ve çalışma kampları kapatıldı. Boyerlerin evindeki ikametim anlamsız hale geldi... Orada ne denli mutlu olmuşsam olayım, yine de benim yerim değildi... İçim acıyarak vedalaştım ve Pablo'nun Marsilya'ya birlikte gitme önerisini kabul ettim.

Marsilya'yı seveceksin... Hem orada sağlam ilişkilerim de var... Franko'yu devirmek üzere İspanya'ya dönmek için gün sayacağız...

GUÉRET

ADIEU

TAK TAK TAK TAK TAK TAK TAK TAK

Marsilya: Güney Fransa'da Costa Azul bölgesinde bir kent.

"Burladero" barına önceki gelişimden beri geçen dört yılda dünya değişmişti...! Martinez'i anımsadım... Ve öteki talihsiz arkadaşları... Hiçbirinden haberim yoktu. Savaş böyledir işte... Bir daha hiç görmeyeceğin insanlarla içiçe olursun...

Ama, zaflere ve herşeyin değişmesine rağmen, benim durumumun hiç de iyiye gitmediğinin farkındaydım... Dünya, ihtiyacını duyduğum şeyleri bana vermemekte kararlıydı...

En azından pastis'i hakkıyla içmeyi öğrenmiştim.

Marsilya herzaman kozmopolit bir şehir olmuştu. Fransız kolonilerinden, Afrika ve Asya'dan gelenlerin Avrupa'ya bağlanma kapısı... Özgürlüğün ardından ırkların karışımı Amerikan sosuyla pişmişti...

Özgünüm bayım bizde domuz sucuğu bulunmaz... Size ringa balığı vereyim taze geldi...

Zaten giyecek kameye bağlı, bi de İspanyollar ekmeğimize ortak oluyor, biz de kalanıyoruz...

Aynen öyle Madam Moucard...

Sengora, bu ispanyollar Almanlara karşı kelle koltukta savaşırken, kocacığın evde altına sıçarak oturuyordu... Bu yüzden havucunuzda da, patatesiniz de, diğer herşeyinizde de bizim de hakkımız var...

Birrr.... İyi olmaktan yoruldum...! On yıl adalet ve özgürlük için savaş sonra herzamanki gibi sana kıçlarını dönsünler...! Devrim de bir dalavere...

Heeyyy! Bekle, patatesler...

Pablo'nun bağlantıları işe yaramadı... En azından namuslu olanlar... Benim için sürpriz olan, elinin altında sakladığı diğer kartlardı...

Wanna fuck, baby... *

Suck my cock, honey... Please suck my cock... **

Şunlara bak, galip gelenler bunlar... Biz savaşı kazansak da kaybediyoruz...

ÖZEL

Ama endişelenme, bu değişecek... Beni burda bekle, hemen dönerim.

BANG! BANG! TA-TA-TA!!

LE CHAT NOIR

Silah sesleri...?

Le Chat Noir: Karakedi

Silah sesleri duydum...

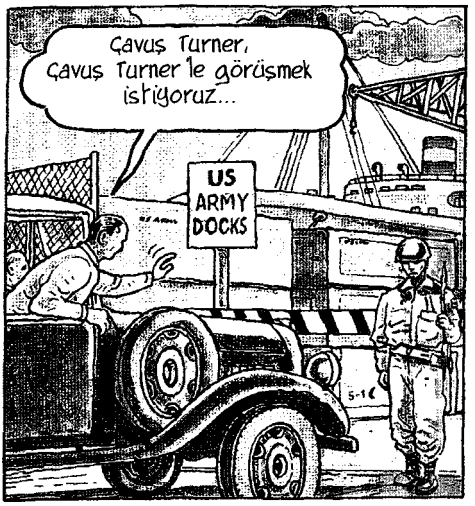
İtalyan mahallesinden gelmiştir, her zaman birileriyle görülecek hesapları vardır... Biz de bizimkileri çözeceğiz. Bugünden sonra herşey daha iyiye gidecek...

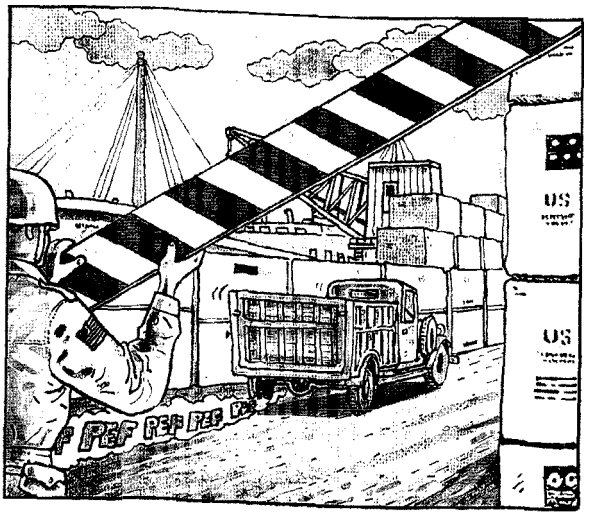
Ertesi gün Pablo elden düşme bir kamyon satın aldı... Paraşı geceleyin yaptığı buluşmada temin etmiş olmalıydı... Araç pek iyi durumda görünmüyordu... Ama hâlâ elinde sakladığı başka kartlar vardı...

Nasıl görünüyor...?

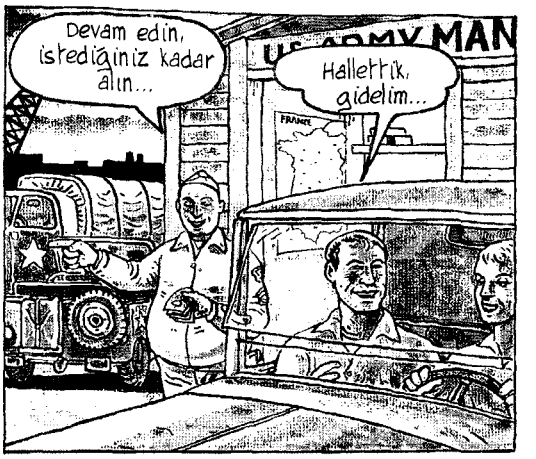
Fantastik...

* Seni becermek istiyorum yavrum... ** Al beni içine tatlım, al beni içine ...

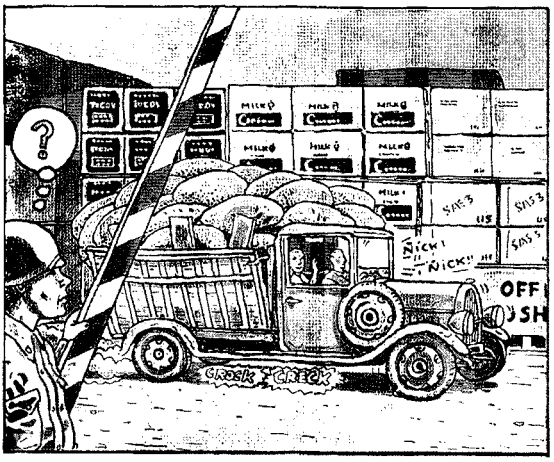

* Pepe le Moko: Marsilya'da yaşamış Cezayirli meşhur gangster. ** Bin

* Marsilya'nın bir kilometre uzunluğundaki meşhur caddesi

Sadece "getirisi büyük" işlerde ayrıcalık yapılırdı...
Buyrun Madam Legrand... Sizin için bu ellişer kiloluk iki çuvalı bırakıyoruz... Yoo paragla değil... Eşiniz komiser bey'e emrine amade olduğumuzu söyleyiniz...
Komiserin emrine amade mi...?
Tamam, teşekkürler...

.. Ve hiç getirisi olmayan işlerde...
İstediğiniz ellişer kiloluk iki çuval Madam Lejuste, sizin için çuvalını elli Frank'a bırakacağız...
Onları tartsak da, kırk kilonun altında gelirse bana hediye etseniz, ya da polisi arayağım da onların mı tartmasını tercih edersiniz...?

. Eğer böyle yaparsanız, çuvalları geri götürürüz...! Bize güvenmeyen müşterilerle iş yapmaktan hoşlanmayız...
Hırsızlar, zavallı bir ihtiyarı soymaya kalkıyorsunuz..

Bir kez olsun hayatın tadını çıkar... Günlerce adaletsizlikten, insanların acımasızlığından yakınıp durdun... Pekâlâ, şimdi de onların anası ağlasın... Ne kadar istiyorsun...? Kendine giyecek birşeyler al, orospulara yedir... Gör, bak, vicdan azabını unutmana nasıl yardım edecek...

İyi de, biz fakirlerden çalıp güçlülere rüşvet veriyoruz... Hani nerde anarşizm, n'oldu kurşun kardeşliğine...?

* Marc Bloch: Yahudi, entelektüel, Fransız direnişçisi ** Montpellier: Güney Fransa'da, Fransa'nın sekizinci büyük kenti.

U.S. Army Management: Amerikan Ordusu İdare

Birkaç hafta içinde Fernande ile çıkmaya başladılar. Pablo dağıtım seferlerinde bana eşlik etmeyi bırakmıştı... Büyük bir kamyon satın alıp, açıkgöz ve sorunsuz İspanyol Juan'ı işe aldı...

Bir de ofis kiraladı ve bir muhasebeciyle anlaştı. İşin büyüdüğünü ve artık halkla ilişkilerle ilgilenmesi gerektiğini söylüyordu... Bizim halkla ilişkilerimizin çavuş okey ve, Pablo'nun bana gerekmedikçe söz etmediği, ama pay ödediğimizi bir kırılma anında itiraf ettiği esrarengiz şahsiyet Pepe le Moko olduğunu bilseydim...

Ve en son olarak da onu eve getirdi...
Antonio, Fernande'yi tanıyorsun... Artık bizimle birlikte kalacak ne dersin...?
Euuuuhhh... harika...

Hadi Fernande, çocuk olma...
Sssshhh... yavaş ol n'olur... görmüyor musun Antonio burda...?

Onunla birlikte sorunlar da geldi..
Offf, sıktır git yıkan Antonio...! Artık evde bir hanım var, temizliğine özen göster, kibar ol... Bırak bu yalandan fakirlik ayaklarını...

Ben de bir turta yapıyorum ki, parmaklarınızı yiyecek-siniz...
Ooo, çok iyi ama, çalışmanı istemiyorum, gelecek hafta sürekli bir hizmetçiyle anlaşıcam... Ne diyorsun Antonio...?
Duymadım, kulaklarım sabunlu...

Bu hediyeye boğma fırfırlığı da neyin nesi..? Giysiler, mücevherler ve şimdi bir hizmetçi... Elbette, kömürcü olarak iyi kazanıyorsun ve bonkör olabilirsin, ama ben sadece bir kuaförüm ve istediğim şey, kendi işimi kurmak... Alnımın teriyle kazandığımı harcamak...
Tamam, kadın...

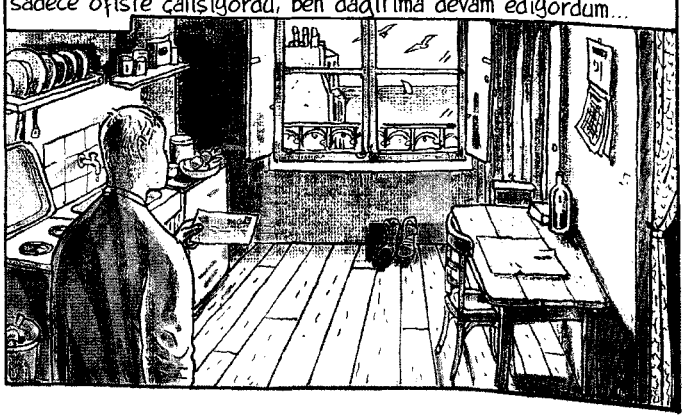

O bakışı daha önce Pablo'nun gözlerinde hiç görmemiştim... O anda artık hayatımızın değişeceğini anladım...
Bu ne azamet, Antonio, ne kadar güçlüsün... Tabii ki, en az Pablo kadar...

Bak Antonio, Fernande'yle benim mahremiyetimiz olmalı... Her çift gibi... Bu yüzden düşündüm de evden ayrılman iyi olurdu... Kendine uygun bir daire ara... Kiranı ödeyebilmen için sana biraz daha fazla para vereceğim...

Pablo'ya uzak bir yerde daire aradım, San Nicolas'ın diğer yamacında, denize yakın... hayatımda ilk kez sadece bana ait bir evim oldu...

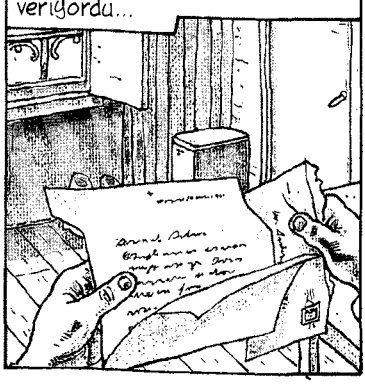
Daire çok büyük değildi ama beni Pablo'nun varlığından kurtarmıştı. Çünkü kız arkadaşı yanında olsa da olmasa da, ondan giderek daha fazla bunalmaya başlamıştım... Ve aslında işimiz sürüyor olsa da, birbirimizi pek az görüyorduk... O artık sadece ofiste çalışıyordu, ben dağıtıma devam ediyordum...

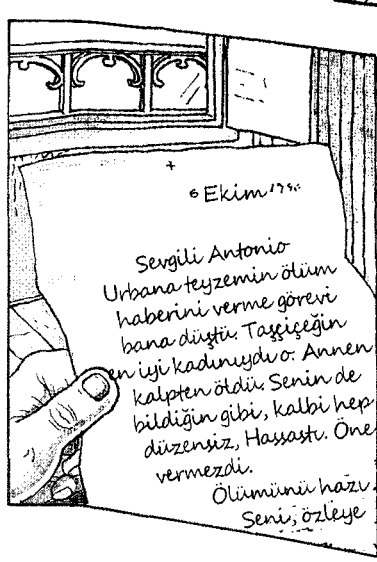

Savaştan sonra belirli bir adresimin olması, İspanya'daki az sayıda dostlarımla yeniden kontak kurmama olanak sağladı...

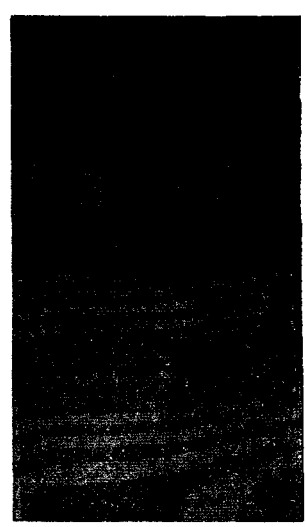
Kuzen Elvira en önde gelen habercim olmuştu... İspanya'dan, Zaragoza'dan ve tabii "Taşçıçek köyü"nden haberleri bana o veriyordu...

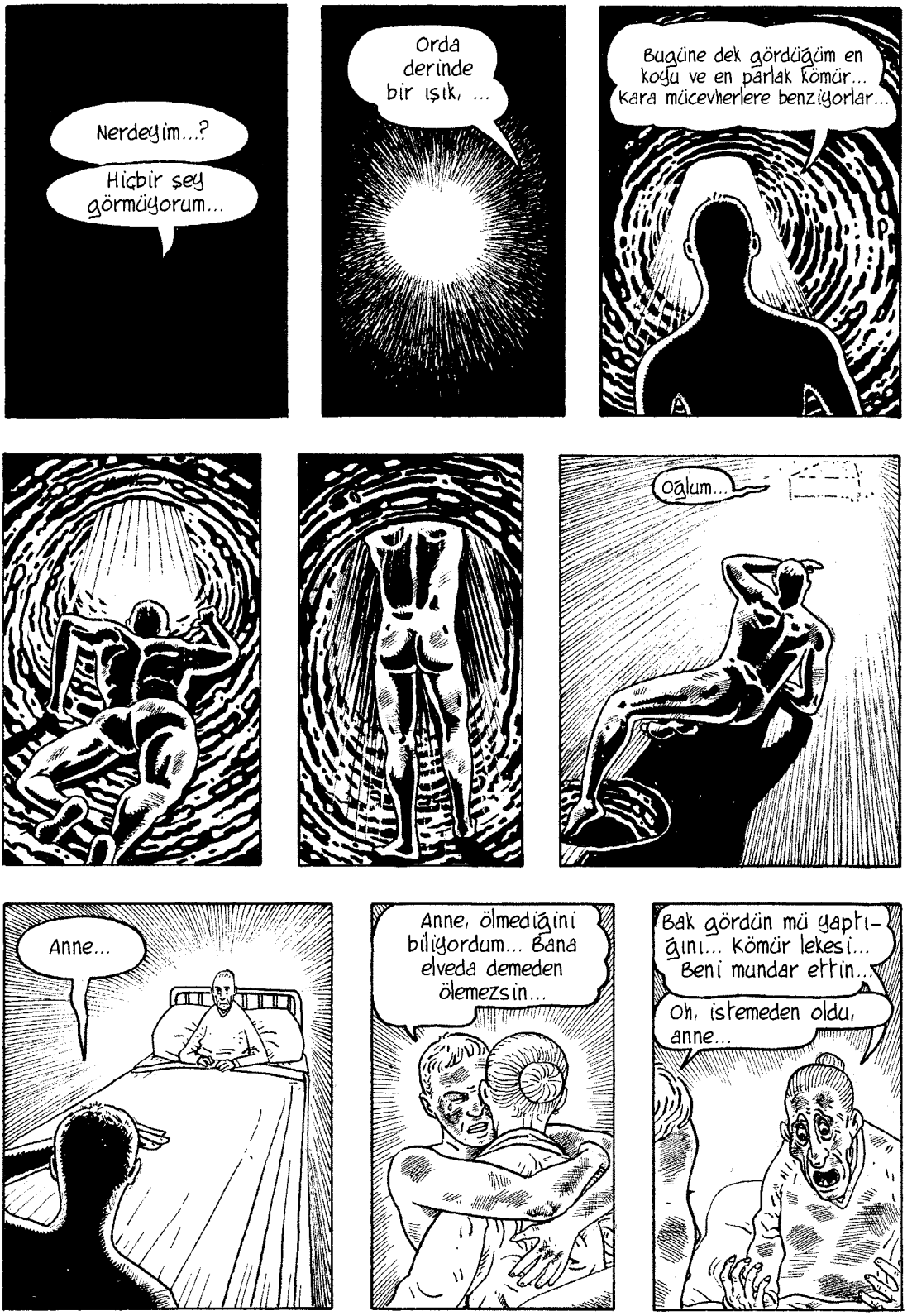

6 Ekim 19..

Sevgili Antonio
Urbana teyzemin ölüm haberini verme görevi bana düştü. Taşçiçeğin en iyi kadınıydı o. Annen kalpten öldü. Senin de bildiğin gibi, kalbi hep düzensiz, hassastı. Öne vermezdi.
Ölümünü hazır.
Seni, özleye

Nerdeyim...?
Hiçbir şey görmüyorum...
Orda derinde bir ışık, ...
Bugüne dek gördüğüm en koyu ve en parlak kömür... Kara mücevherlere benziyorlar...
Oğlum...
Anne...
Anne, ölmediğini biliyordum... Bana elveda demeden ölemezsin...
Bak gördün mü yaptığını... Kömür lekesi... Beni mundar ettin..
Oh, istemeden oldu, anne...

Şimdi beni mutlaka yakarlar, karşı koyamam... Galiba öleceğim...
Hayır anne, ölemezsin...

Hayır anne, ölemezsin...

Hayır... hayır...

Bitti... Karaborsacılık bitti.. Sıkıştığımın kömürü bitti... Lanet... Hemen gidip Pablo'ya söyleyeceğim...

Antonio, ne hoş...! Görüşmeyeli ne kadar oldu...! Tabii, bizi ziyarete gelmezsen...! Neyse, çok iyi bir ana denk geldin... Hadi gel, bizimle... Fernande'me hazırladığım sürprizi gör...
Seninle konuşmaya geldim. Söyleyeceğim önemli birşey var...
Merhaba
LOTERIE NATIONALE

Söyleyeceklerini sonra söylersin... Bu fırsat bi daha gelmez... İnanılmaz birşey görmeye hazır ol... Asla tahmin edemezsiniz...
Uff, Pablo bizi merakta bırakıyorsun...

Oh, Pablo. Bu ne?
Şimdi ben kepengi kaldırıp ışıkları açarken, siz gözlerinizi kapatacaksınız... he, he...

Çata ta çaaan...! İşte bu...! Marsilya'nın en şık kuaförü...!
Boydan boya fayans, dört adet saç yıkama küveti, soğuk ve sıcak su, Amerika'dan yeni gelen kurutucular ve en iyi güzellik bakım ürünleri... Hepsi çalışmaya hazır durumda...
FRAÎCHE, DOUCE VELOUTÉE
WILS

Çok hoş... Hayatımda gördüğüm en güzel kuaför salonu, teşekkürler...
Elbette senin küçüğüm, sadece sana ait

Pekala sen ne diyorsun Antonio, ...?
Kötü... bana çok kötü görünüyor... Kaça maloldu bu? Dört milyon mu, beş milyon frank mı...?
Altı.

İnsanları, daha dün uğruna savaştığın fakir insanları dolandırarak kazandığın para...
en iyi kadın kuaförlerinin sırları...
Lak'Empire
ÖNCE
SONRA
Sabahları bir tek püskürtmeyle, saç tuvaletiniz mükemmel bir şekilde sabitlenir ve gün boyunca korunur.

Messageries Duchemin: Yıkama Servisi.

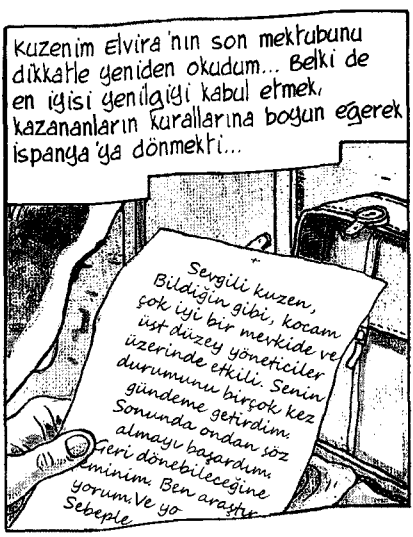

Pablo ona kuaför salonunu armağan ettikten kısa süre sonra kocası geri döndü... İki yıl Sibirya'da bir esir kampında kalmış... En azından öyle diyor... İş sadece yasal bir evlilikten ibaret olsa gene iyi, ama Fernande Guiseppino'ya zaten hep aşıktı...

İşte böyle. Şimdi ikisi kuaför salonunda birlikteler... Onları dikkatli olmaları için uyardım... Dükkân her ne kadar kızın üzerine olsa da, Pablo pislik yapabilir... Ama görünüşe bakılırsa Pablo ortadan kayboldu... Kömür işini şimdilerde bir başka İspanyol, Juan diye biri sürdürüyor ve kimse Pablo'nun nerde olduğunu bilmiyor...
Anlamadım... e, ben ordan geldim ve bunların hiçbirinden haberim yok... Birkaç haftadır Pablo'nun kontrolundaki bölgede iş arıyordum ve kimseden de bu konuda birşey duymadım.

Mafya'ya geri dönmüştür. İspanya'da savaşmaya başlamazdan evvel, Marsilya'nın en önemli mafya babasının sağ koluydu...
Anlamlı bir amaç için savaşmak üzere suç dünyasını terkeden pek fazla kimse yok...

Bunca hayal kırıklığından sonra, gözüğün onun gözünde bir maden olmaktan öte değeri olacağını sanmam...

Mariano bana CNT Kongresinin Toulouse'da yapıldığını anlattı...* Sonunda orada, yenildiklerini kabul etmişlerdi... Müttefiklerin Franko'yu devirmek üzere herhangi bir girişimde bulunacaklarına inanmak için de bir neden yoktu... Böylece Marsilya'ya döndüm ve bir karar verdim...

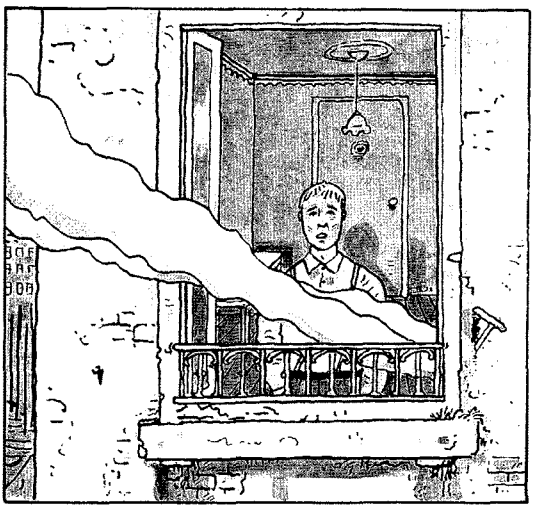

Kuzenim Elvira'nın son mektubunu dikkatle yeniden okudum... Belki de en iyisi yenilgiyi kabul etmek, kazananların kurallarına boyun eğerek İspanya'ya dönmekti...
Sevgili kuzen,
Bildiğin gibi, kocam çok iyi bir mevkide ve üst düzey yöneticiler üzerinde etkili. Senin durumunu birçok kez gündeme getirdim. Sonunda ondan söz almayı başardım. Geri dönebileceğine eminim. Ben araştır yorum. Ve yo Sebeple.

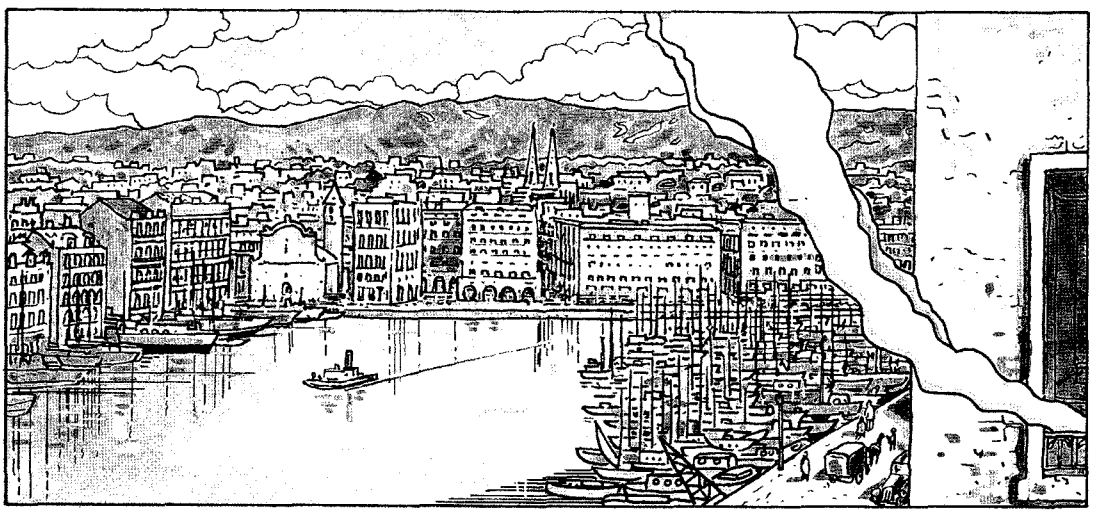

Belki de bu dünyaya hizmet etmek, savaşmaktan daha doğruydu.

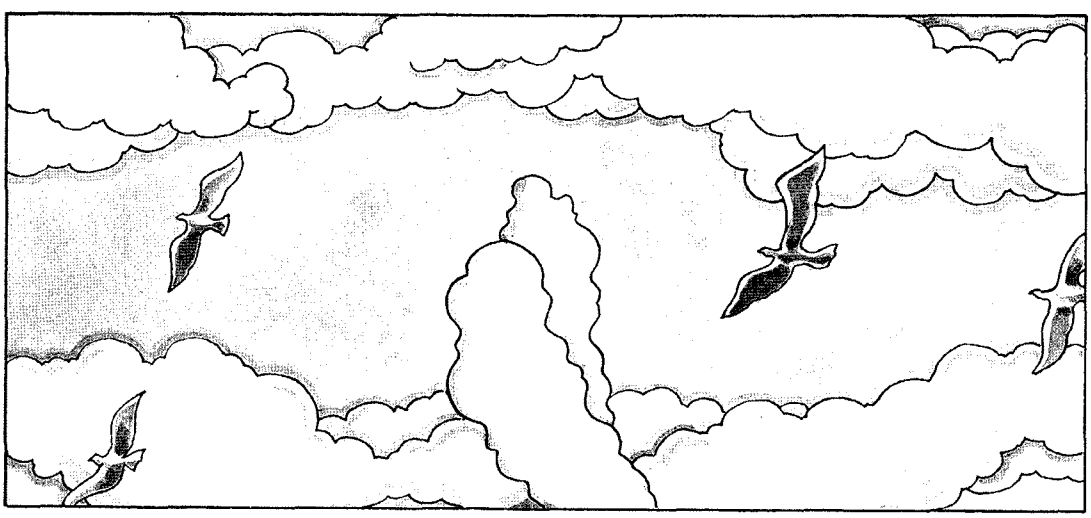

Belki de en iyisi izinde gittiğim o yiğit ve değerli insanları kalbime gömmekti... Ya da giydiğim espadrillerini...

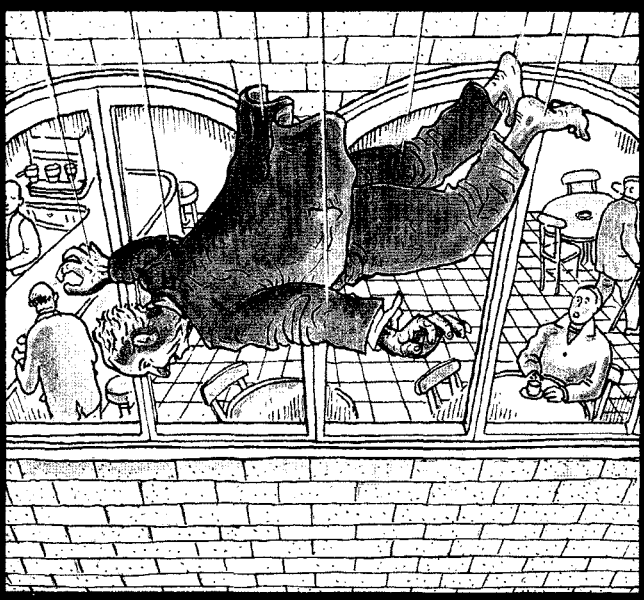
* 1944

Belki de en iyisi bir zamanlar beni göklere uçuran ideallerimi unutmaktı...

1. KAT 1949 - 1985

BURUK BİSKÜVİTLER

Eveet Antonio, demek niyetin dönmek...

Ben sadece çalışmak ve huzur içinde yaşamak istiyorum...

Evet bayım... Böyle olmalı... Politika gibi aptallıklar olmamalı... Burada artık öyle devrim, anarşizm falan yok... Şimdi Franko var ve bu ülkede düzen hakim...

Anlıyorsun değil mi...?
Evet...
Güzel.

Elvira seni kardeşi gibi seviyor, bu yüzden de bir bakıma kayınbiraderim sayılırsın... Bu iyi birşey çünkü güvenilir bir adama ihtiyacım var... Günlük alışverişi yapacak ve soru sormayacak birine... Gördüğü her ne olursa olsun kimseye, hatta Elvira'ya bile anlatmayacak, birine...

Ve sen hiçbir şey anlatmayacaksın çünkü biz bir aileyiz... Ve çünkü sen de kimsenin senin geçmişini bilmesini istemiyorsun... Senin yaptıklarının çok daha azını yapanların çoğu hapishanelerde çürüyor..

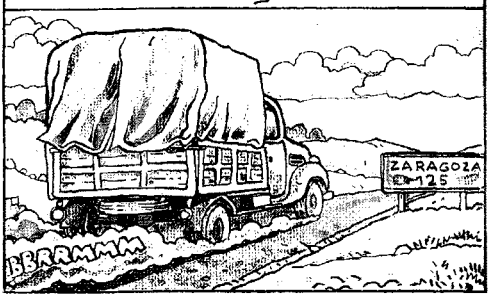

* Faşistlere, marşlarından esinlenip takılan isim ("dön yüzünü güneşe yeni gömleğinle...")

Refahının sırrını keşfetmekte gecikmedim... Karaborsaya hammadde temin ediyordu... Aragon ve Navarra karaborsasının önemli bir kısmını kontrol ettiği sonucuna vardım.

Un için Pamplona'ya, şeker için Barselona'ya gittim. Valencia'dan yağ getirdim... fiyatları artırırken, işçilerine ödediği sefalet ücretiyle, bisküvitler Doroteo'ya bedavaya maloluyordu...

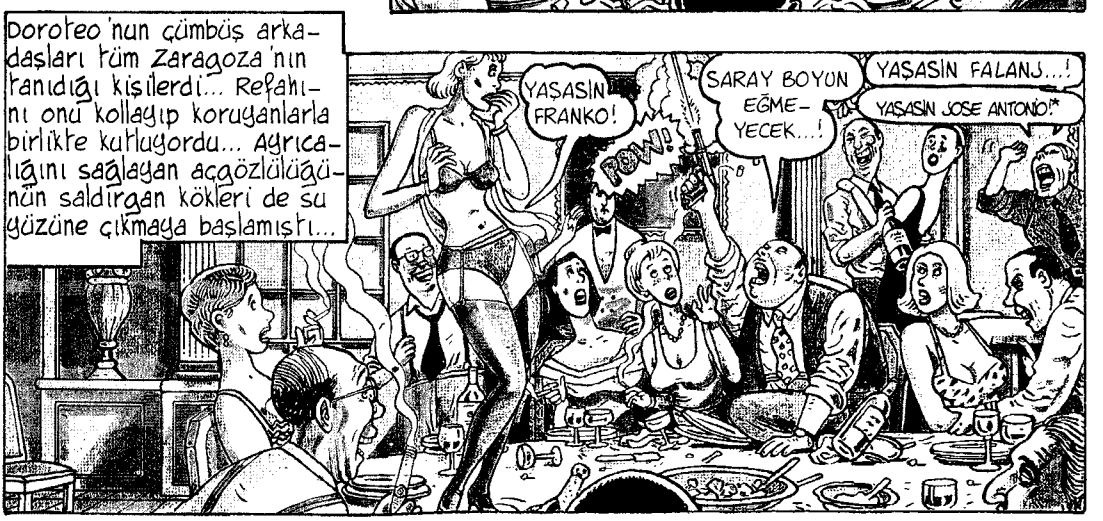
Marsilya karaborsasından İspanyol karaborsasına geçmiştim.. Alçakça sömürü düzeninden kopmadan kömür taşımacılığından bisküvit'e... Buna tekrar geri dönemezdim. Kuzenim Elvira'ya da böyle söyledim...

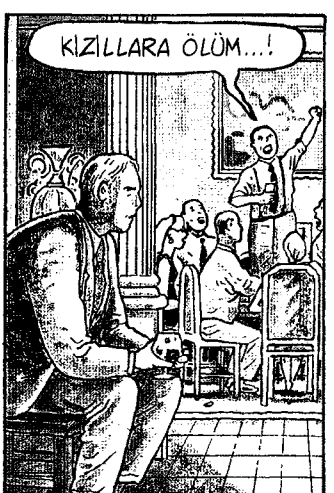

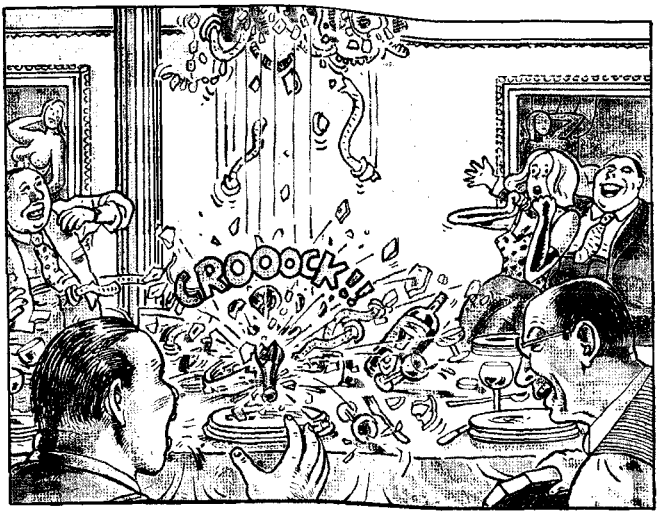

* Jose Antonio Primo de Rivera

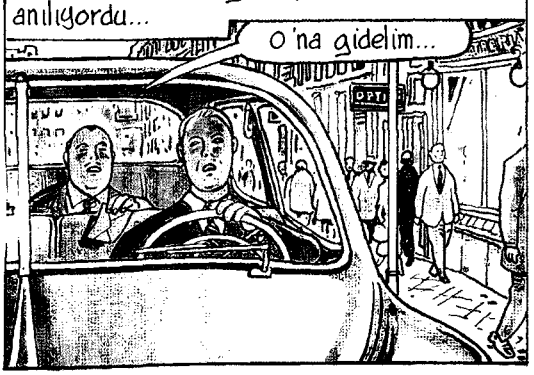

Şehrin en klas salonu Eliseos'daki o şamata 30 bin peseta'dan fazlaya patladı... O zamanlar için çok büyük para... Ama Doroteo için ancak biraz bozuk para sayılırdı...

Arkadaş ve orospular takımının dışında Doroteo'nun elinin altında bir metresi vardı... Bir haftalık dergi grubunun yıldızı olmuştu ve hanımağa Esperanza diye anılıyordu...

Doroteo, bu işlerde herkesin gittiği yolu izleyerek, ona bir tuhafiyeci dükkânı açmak suretiyle, gözden uzak tutmuştu... Elbette Esperanzacığa bıçtığı değeri, orada yaptığı işe göre değil, birlikte geçen zamanlarında yaptığı işe göre belirlemişti

Bu yüzden Doroteo'nun insafına kalmış aralıklarla, Espe'nin ekonomik ihtiyaçları için, harcamalarını karşılayacak miktarla dolu bir zarf götürüyordum...

Yine bu teslimatlardan birini yapmaya giriş-imde, dükkânda bir kaynaşma gördüm... ama müşterilerle ilgili değildi...

KOCANA, SENİN VEREMEDİKLERİNİ VERİYORUM...!
Gidelim... hadi bin...

Ama... Elvira n'apıyosun...?

?
TİLLKİİİİİİİİİİ...

THOAACKS!
Al o zaman!

GÖTÜR BENİ BURDAN...
ÖLDÜRDÜ ONU...

Polise haber verse miydik...
Polis mi...? Sana inanamıyorum, isteyen haber versin... Sana beni buradan götür dedim...
ESPE
BORRAL

Senle anlaşmıştık. Doroteo'nun yaptıklarını bana anlatacaktın... Neyse ki, başka bilgi kaynaklarım var... Kuzenime bile güvenemiyorum.
Az önce yaptığın gibi birşey yapmanın önüne geçmek istedim...
Aptalca konuşma da sür...

Kafasına inen topuğa rağmen Esperanzacık ölmedi. Hastanede birkaç hafta ve kafadaki birkaç delikle olay kapandı... Elbette Elvira ne mahkemeye gitti, ne polise şikayette bulundu... Ben bir daha olay yerine gitmedim ama, olaydan birkaç hafta sonra tuhafiye dükkânının kapandığını öğrendim.

Suç mahallinin suçluyu tekrar aynı yere dönmeye zorlayıp zorlamadığını bilmiyorum... Ama sefil olanın sığınağına geri döndüğünü bilirim... Ben Carlota'nın pansiyonuna geri döndüm.

Carlota, Juan öldüğünden beri eskisi gibi değildi... Oğlu 37 aralığında Zaragoza'dan ayrılıp cumhuriyetçilere katılmak üzere pansiyondan ayrılmıştı... Ondan bir daha haber almamıştı...

Pansiyon sakinleri de eskisi gibi değildiler... En büyük değişim, İspanya'dan çıkamayanlarda olmuştu... Lucio, anarşizmin takipçisiyken, Frankizmin savunucusuna dönüşmüştü...

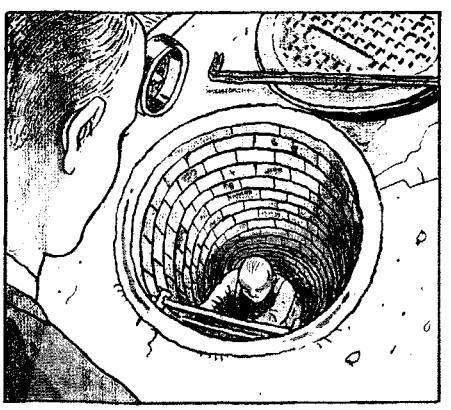

Lucio, ceket değiştiren tek kişi değildi... Hayatta kalmanın koşulu basitçe, rejime koşulsuz bağlılıktı... Bu sadece geçmişte kalmış fikirlerden uzak durmayı değil, büyük bir sevkle rejimin yandaşı olduğunu da göstermeyi gerekli kılıyordu...

Bu dönüşümlerin ardında, iyice derinlere yer eden itiraf edilmemiş kişisel bir travma vardı... Sözünü ettiğim şey ihanet değil, ideolojik intihar... Bugün ayakta kalmak için, geçmişin icabına bakmak... Yaşamaya devam etmek için ölmek...

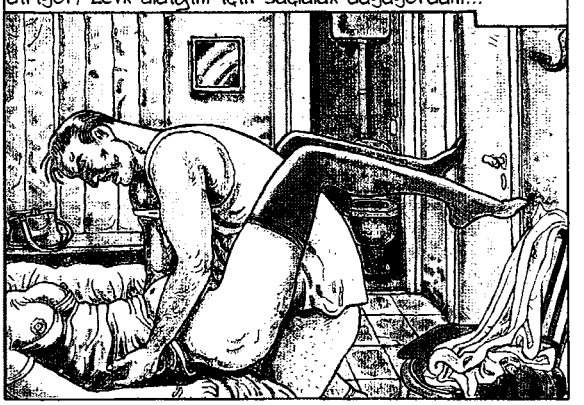

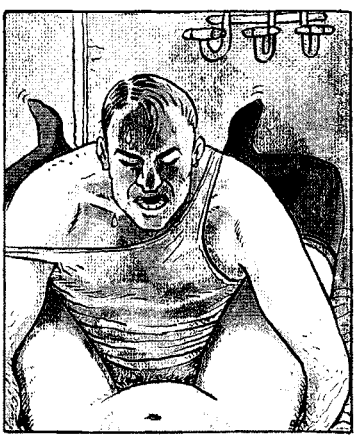
Böylesine perişan edici bir tabloda, çözüm olmasa da hiç olmazsa bir eğlence olsun istedim... Carlota'nın defalarca önerdiği türden uzun süreli bir ilişki istemiyordum... Sadece bedenim için bir rahatlama, bilinçtimden kısa süreli bir kaçış...

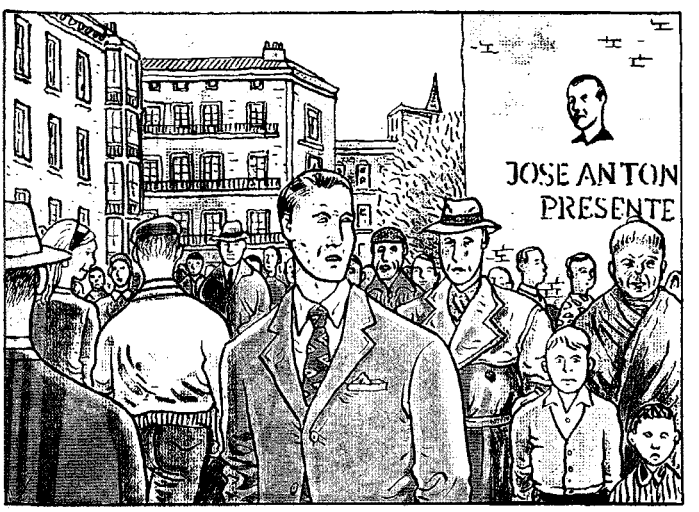
Fakat Frankizm kadınları öylesine çürütmüştü ki, akıllarında evlilikten ve günaha girmekten başka birşey kalmamıştı... Beni umutsuzluğa sürükleyecek kadar sıkıyorlardı... Fransız cumhuriyetçilerin özgür yaşamlarını özlüyordum...

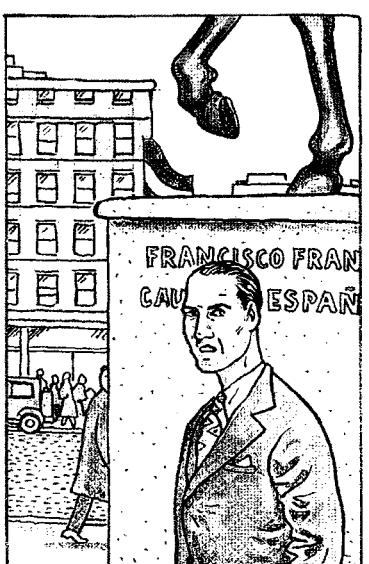
Yeniden, bana her zaman kasasız bir keyif veren fahişelerle düşüp kalkmaya başladım... Ama o renksiz, kasvetli yıllarda onların etine dokunmak, beni daha çok hüzünlendiriyor, zevk aldığım için suçluluk duyuyordum...

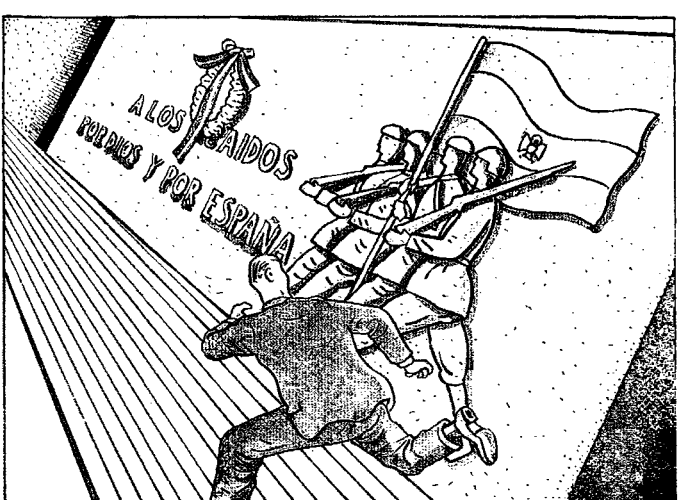

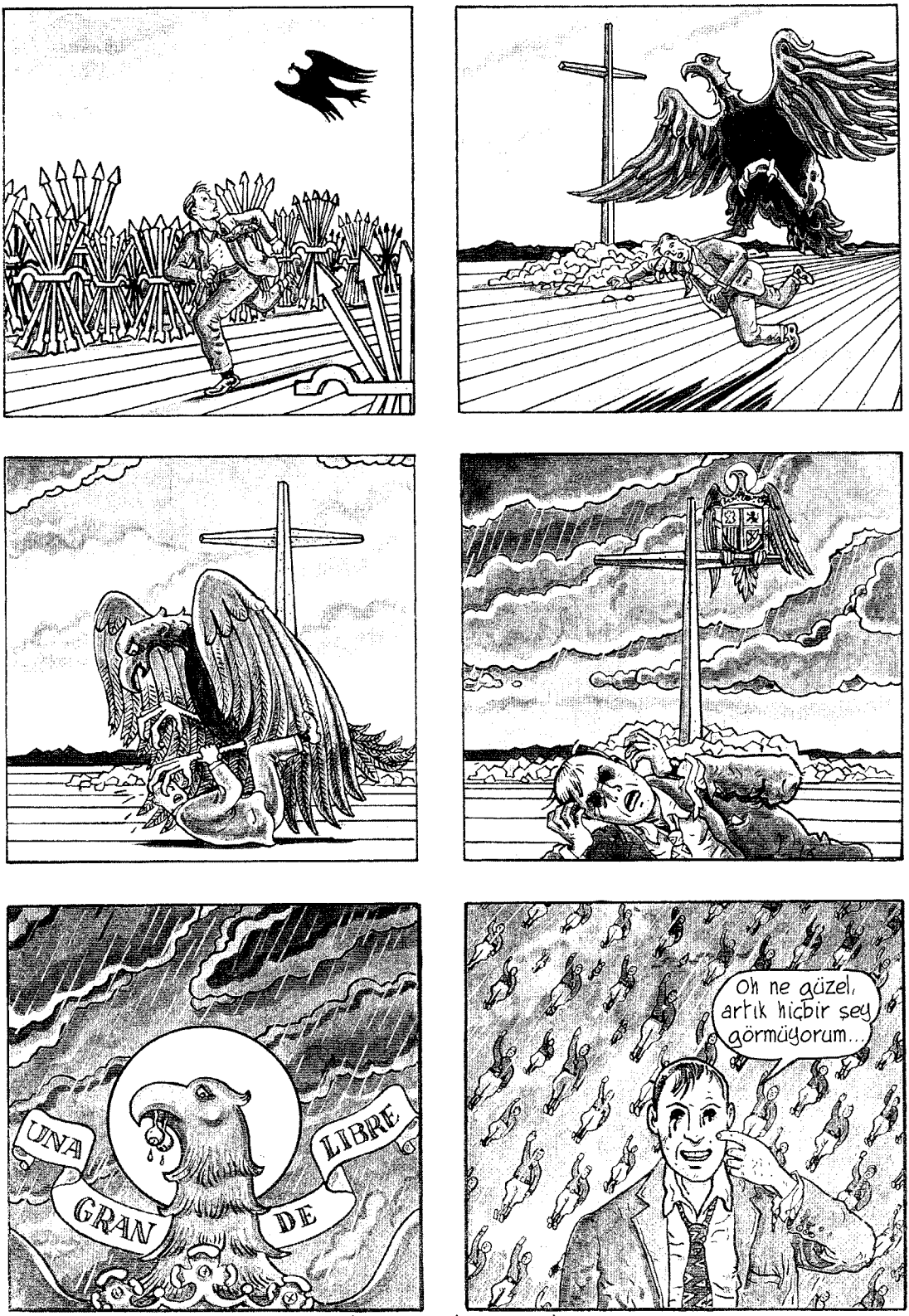
Jose Antonio (Primo de Rivera) burada (yaşıyor)

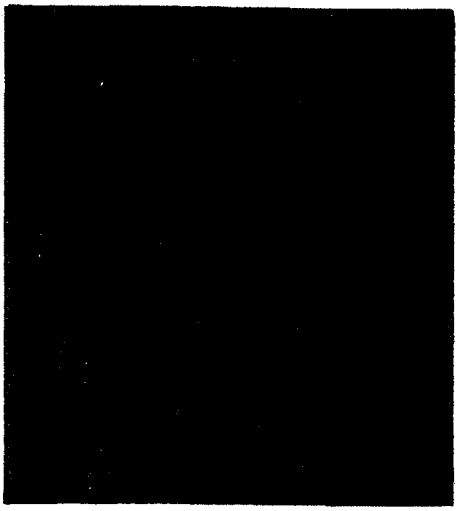
Francisco Franko, İspanya'nın Başbuğu

Tanrı'nın ve İspanya'nın yolunda düşenler adına.

Franko faşizminin sembolü: Tek, yüce, hür (Tek İspanya, Yüce İspanya, Hür İspanya)

İşte, gözlerini açıyor...

E, artık zamanıydı... İki gündür ateşler içindesin Antonio...
...sayıklıyordun...

Haftasonu soğuk almış olmalısın... Sabaha karşı geldiğini duydum.... Kimbilir nerelerdeydin...
?
Bu, hep sana sözünü ettiğim kuzenim Petra...

Bu arada sana o baktı, biliyorsun pansiyona bakıyorum bir de hastalıkla uğraşacak zamanım yok...
Evet ve artık hasta sağlığına kavuştuğuna göre ben gidiyorum.

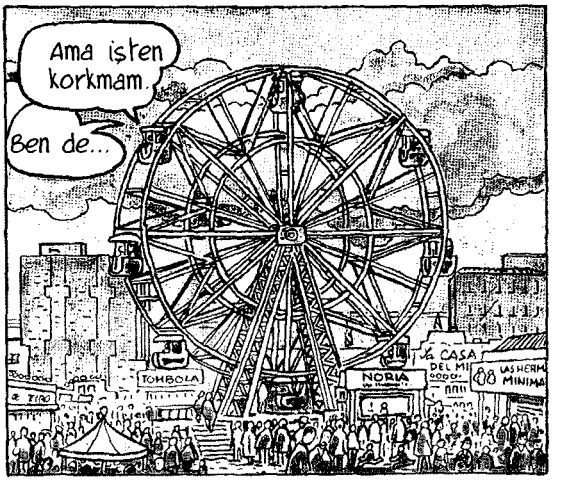

Sıcak sıcak iç, sana iyi gelecek...
Kalsa...
Hoşçakal

Ne iş yapıyor...?
Köyden, yardım etsin diye getirdim... öyle hamarattı ki, herkes peşinden koştu... Şimdi bir mareşalin evinde kahya... Yatılı hizmetçi olacak kadar yükseldi...
... Hadi artık mutfaktan dışarı, bana mani oluyorsun...

Aslında perşembe öğleden sonra serbest... Geçen hafta sana bakmaya gelebilmişti çünkü ev sahipleri çocuklarını da alıp seyahate çıkmışlardı...
Hadi gir artık, ne bulaşıksın...

Pekala, annesi benim kuzenimdi ve onu doğururken öldü. Daha oniki yaşına gelmeden babası olacak canavar felç oldu. Ölene kadar o'na baktı... Ancak öyle o'nu Zaragoza'ya getirebildim...
Ay oğlum, o'na çıkma teklif et de sana kendi anlatsın, beni böyle bunaltıp durma...

Herşeyden önce sana söylemeliyim ki, ben savaştaydım... Ve, yoktum, ben ee... kazananların tarafında olmadım...
Geçmiş beni alakadar etmez.
EL TREN
AZON

Ama işten korkmam.
Ben de...
TOMBOLA
NORIA
LA CASA DEL MI
LAS HERM MINIMA

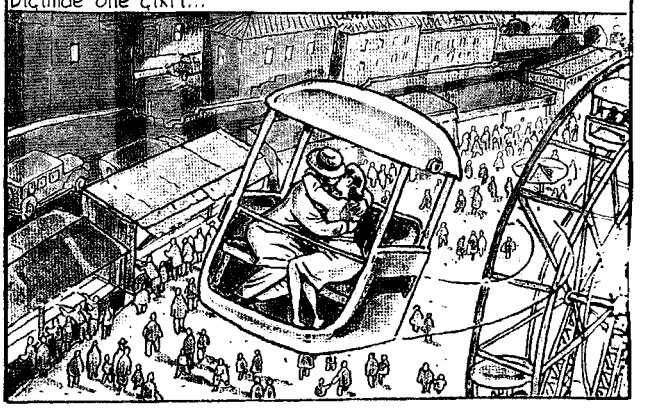

Ay, durdu!
Endişelenme bu zamazingolar sık sık arızalanır...
CRIICK!!

Üstelik yüksekten korkmaya gerek yok... Kuşları izle... Baş dönmesini yok etmenin en iyi yolu uçmayı öğrenmektir...
¡CRACK!
Ay!
Sakin ol...

O'na nasıl aşık olduğumu bilmiyorum.. Bekar kalmaya kendimi neredeyse inandırmıştım...

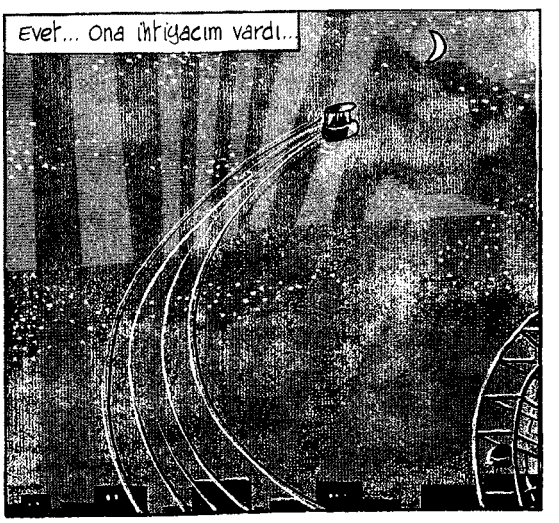
Bağlanmak istemiyordum... Kimseyle, sadece durumu daha da zorlaştırmaktan başka işe yaramayacak bir kader birliği yapmak istemiyordum... Fakat Turku, aniden önüne geçilmez biçimde öne çıktı...

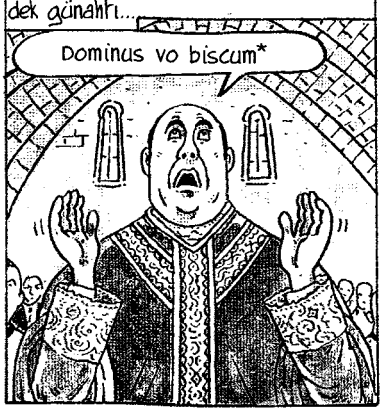
Başka hiçbir kadına aynısını hissetmemiştim... Sanırım o'nu sevdiğimden daha çok, o'na ihtiyaç duyuyordum. Bakışlarının yumuşaklığına, kollarının sıcaklığına... Yaşadığım bunca şeyin ardından büzülebileceğim sıcacık bir yere ihtiyacım vardı...

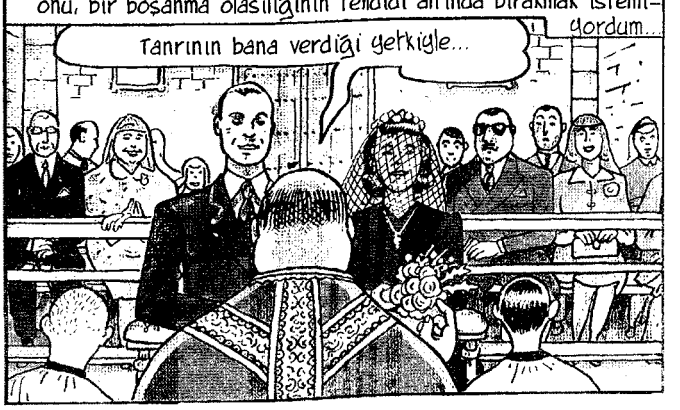
Evet... Ona ihtiyacım vardı..

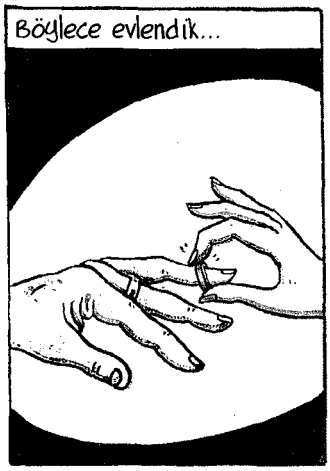
Fakat Franko'nun ispanyası'nda aşk, aziz anamızın kilisesinde kutsanana dek günahtı...

Petra, Tanrının kurallarından vazgeçmeye hazır değildi ve ben de, bir daha ayrılmamak üzere biraraya geldiğimiz düşüncesiyle onu, bir boşanma olasılığının tehdidi altında bırakmak istemiyordum..

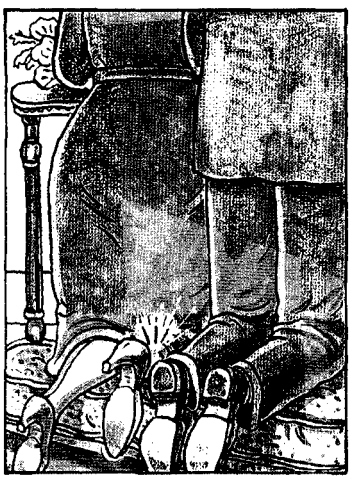

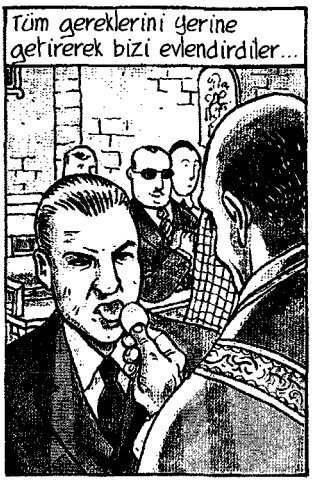
* Tanrı sizinle olsun...

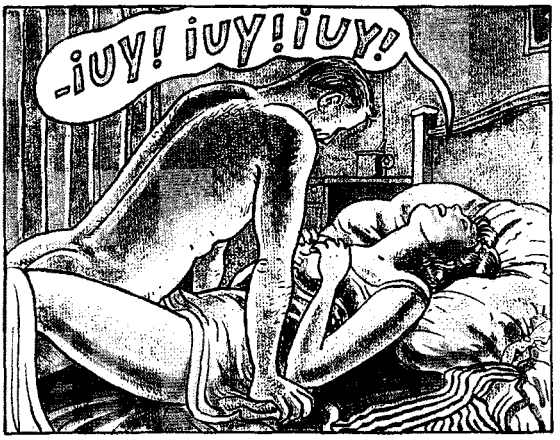

İsa'nın bedeni.

Ama onun sevgisi sadece gündüzleri şifa vericiydi, geceleri bitiyordu. Yalın bir sevişmeden ve zevk almaktan kaçıyordu ya da belki, ona karşı koyuyordu... Bedeni bana yabancıydı ve zevk almak yerine, günah işliyormuş gibi davranıyordu...

Onu beklemiyorduk... Ve itiraf etmeliyim ki, benim için sürpriz oldu... Böyle utangaç ilişkilerin meyvesi olmaz sanırdım... Oysa Petra hamile kaldı... Farklı bir şey hissetmiyordum, bu yüzden de bir çocuğa ihtimam göstermeyi bilmediğime inanıyordum...

Benim oğlum... Bunu tekrarlayıp durdum... inanamıyordum...
Bu defa şanslıydı... Fakat bu kadın çocuk sahibi olmaya uygun biri değil... Bir diğeri çok kötü sonuçlanabilir...
Benim oğlum.

Tıbbi uyarıdan çıkardığım sonuç, seks hayatımızın sona erdiğini düşünmenin doğru olacağıydı... Bu Petra'nın anlamsız bulduğu apaçık olan şeyi reddetmesi için mükemmel bir mazeretti... Benim payıma düşen ise, yalnızca onun hayatını riske atmamak değil ama, çıkarıma olmasa da, zevklerimi de yeniden gözden geçirmekti...
Al, senin oğlun...
... Neyse artık ne yapacağınıza bakarsınız...

Gerçi çocuk yapmamanın en iyi yolunun ne olduğunu bilirsiniz de...
Oğlum...

Onu kucağıma aldığımda hüm kaygılar yok oldu... Benim oğlumdu, kaygılanmanın, ya da karşı koymanın anlamı yoktu...

Tatlı bir sarılış, beni altüst etmeye yetti... Bunu ancak aynı kandan iki bedenin yakınlaşması olarak açıklayabilirim... O'ndaki varlığımı hissettim... Ve bunun kesintisiz sürecegini...

Savaşın ve kurşun kardeşliğinin ardından kan kardeşliği günlerine gelmiştim...

Doğumdan sonra Petra, aklını dinle bozdu... Dua seksle yer değiştirdi... Bunu neredeyse içinden gelen bir fısıltıyla yaptı.
Aziz Rosario'ya dua et... Hikmetinden sual olunmaz...
Göklerdeki babamız...

Onu hâlâ, o tuhaf mistik dönüşümünü anlaşılır bulabilecek kadar seviyordum...

Bizi baştan çıkmaktan koru, kötülükten kurtar...

Amin...

Benim için bebeğin doğumu, nihayet hayatın bir anlam kazanmasını sağladı. İdeolojiler ve diktatörlük bir yana, bunu sürdürmek zorundaydım. Şimdi misyonum buydu...

İstiyordum ki, yaşadıklarımı yaşamak zorunda kalmasın. Onun mutlu olması için her şeyi yapmaya hazırdım...

Bu amacın ailevi bir sorumluluk mu, yoksa bir politik kendini aklama işlevi gördüğünü bilmiyorum... Ama oğlum söz konusu olduğunda, gözüm başka bir şey görmez oluyordu...

Dur... ne yapıyorsun...? Bebek düşebilir...

Benim gibi olmasını istemiyorum... Uçmayı şimdiden öğrensin istiyorum...

Delisin sen...

Mazideki "her şey vatan için" dönemi, "her şey aile için"e varmıştı...

Gel buraya yakışıklı...

Hadi git babaya...

Böyle, böyle...

Sizi çağırdım, çünkü Doroteo'nun ticari hayatını bitirmeye karar verdim... Zengin ve başkalarına ait olacağına, fakir ama bana ait olmasını yeğlerim.

Ne malına mülküne, ne de ticari ortaklıklarına karşı elimden bir şey gelmez... Ama bisküvit fabrikasını batırmak, iskambil kâğıdından kale gibi ötekileri de devirecektir...

Eğer size güvenebilirsem, sonu iyi olur... ya da, daha doğrusu sonu kötü biter...

Sen, Fernando defterleri tutuyorsun...
Sen Jorge, personelden sorumlusun...

Sen, Angel, satış noktaları ve dağıtımı kontrol ediyorsun.

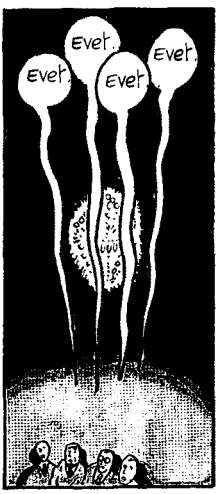

Ve sen, Antonio, hammadde tedarikinin nasıl yürüdüğünü biliyorsun...

Dördünüzün aranızda bir plan yapabileceğinizden eminim... Hesaplarla oynamak, fon akışını değiştirmek, müşterilere servisi, veya tedarikçilere ödemeyi kesmek... Ben bunlardan anlamam ama biliyorum ki, isterseniz, bunu yapmak sizin elinizde...

Endişelenmeyin... Doroteo'nun herhangi bir misillemede bulunmamasını ben sağlayacağım... Ve elbette, yaptıklarınızın karşılığını ödeyeceğim...

Arazi ve bina, makinalar, iflastan sonra kalan her şey sizin olacak... Siyasiler ve yargı makamıyla ilişkilerim var bu bakımdan size bunu garanti edebilirim...

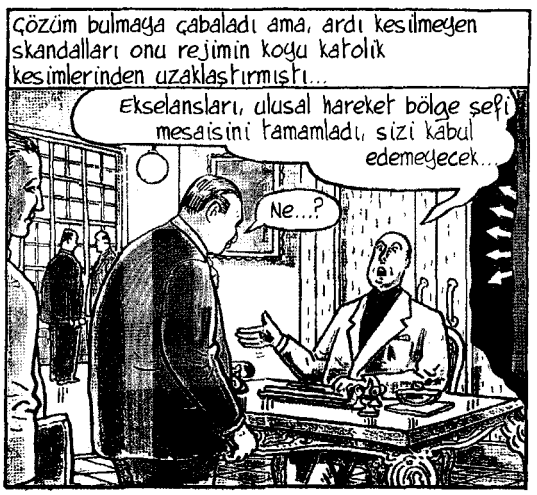

Kendi şirketinizi kurar, rahat rahat yaşarsınız... anlaştık mı..?

Evet
Evet
Evet
Evet

Elvira'nın planını kabul etmekle, yeni bir taviz vermekten daha öte bir şey yapmıştım... Ne pahasına olursa olsun kazanç sağlama arzusunun girdabına kapılmıştım... İçinden çıkılması çok zor vıcık vıcık bir çukur...
Güzel...

Operasyonun gerçekten beyni olan Fernando sayesinde plan sonuç verdi ve uygulamaya geçtikten birkaç ay sonra, bisküvit fabrikası mahvolma noktasına geldi...
Borçlar için fabrikaya haciz koymak...! Bana...! Bir yanlışlık olmalı...! Hadi bakalım bu işi hemen şimdi çözelim...!

Doroteo şirketi yakından izlemezdi... Fabrikayı gezmek yerine ofiste iş kovalama alışkanlığındaydı... Bu nedenle durumun farkına varmakta geç kaldı...
Üzgünüm Bay Doroteo ama, bankan toplantıda sizi kabul edemeyecek...
Ne demek kabul edemeyecek...?!

Çözüm bulmaya çabaladı ama, ardı kesilmeyen skandalları onu rejimin koyu katolik kesimlerinden uzaklaştırmıştı...
Ekselansları, ulusal hareket bölge şefi mesaisini tamamladı, sizi kabul edemeyecek...
Ne...?

Ayrıca o yıllarda İspanyol ekonomisi partizanlığı kendinden uzak tutmak ya da hiç değilse partizanca uygulamaların üstünü örtmek istiyordu...

Elvira'nın bağlantılarının bu işte parmağı olması muhtemeldi... Ama öyle ya da böyle gözden düşmüştü... Ve bu onu incitiyordu...

Doroteo, kurban edildiği tezgaha benim de ortak olduğumdan habersizdi... Onu öyle boynu bükük gördüğümde, acırdım...

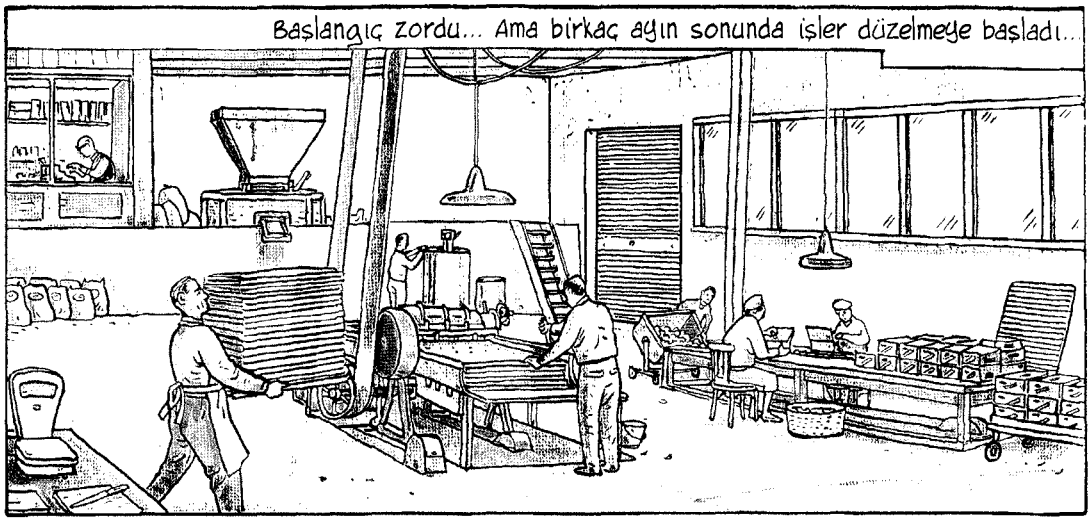

Her şey Elvira'nın planladığı gibi olmuştu...

Doroteo için son olan şey, bizim için başlangıç oldu... Makinalarla arazi ve binaların tamamına sahip olamadık ama, bir kısmı bizim oldu... Birkaç formalite ve ufak tefek problemi hallettikten sonra bisküvi fabrikamızın açılışını kutladık...

Başlangıç zordu... Ama birkaç ayın sonunda işler düzelmeye başladı...

Günlük üretimimiz üç bin kiloya, çalışanlarımız, neredeyse tamamı kadın, yirmialtı kişiye ulaştı...

Fakat iş, bir komplonun meyvesiydi ve güvensizliğin çoğalması çok sürmedi... İçimizden herhangi biri bizim Doroteo'ya yaptığımızın aynını bize yapabilirdi.

Ben Fernando'dan şüpheleniyordum... Taleplerden, ücretlerden, hesaplardan, her şeyden o sorumluydu... Geri kalanımız sadece çalışıp onun bize verdiği parayı alıyorduk...
Günde üç bin kilo çıkarıyoruz
ve kâr yok mu...?
Ödenecek vergilerden, sosyal güvenlik primlerinden haberiniz yok. Bizi hacamat ediyor.

Jorge'nin tembelliği de beni çileden çıkarıyordu... Geç geliyor, erken çıkıyor, iş saatlerinin geri kalanını da işten kaçacak şekilde düzenliyordu... Ve yapmadığı her şey bizim üzerimize kalıyordu...
Jorge, karıştırılacak hamurun var, dolgu malzemesi hazırlanmış halde yarım saattir seni bekliyor...
Bekle bi dakka... bekle, öff...Burda rekor kırmıyoruz..

...Ama benim için hepsinden dayanılmaz olanı, Angel'in davranışlarıydı... Cakasını sattığı dörtte üçü palavra kahramanlıkların hiçbiri kendi başından geçmemişti şüphesiz.
Barselona'ya girdiğimiz zaman kızılların nasıl altlarına yaptığını görmeliydiniz... Savaş ve Franco bizi erkek yaptı..

Ve sen, Encarnita, gerçek bir erkekle tecrübe etmek ister misin...?
Fakat, bay Angel, benim sözlüm var...
Bu bizim için sorun değil...

Uuuuggg! Canımı acıtıyorsun...
Ne kadar da dolgunsun Encarnita...

Angel'e tahammülsüzlüğüm, Fernando'nun şirket ortakları arasında düzenlediği akşam yemeklerinde karısı Concha'yı tanıdığım zaman daha da arttı... Fernando'nun bu şekilde geliştirmeye çalıştığı dostane ilişkilerse hiç çiçek açmayacaktı...
Evet..
Bunu kutlayalım..
"Kurtuluş" ailesine... Birlikte olduğumuz sürece işler iyiye gidecek...

Bu kadın daha ilk andan itibaren bana çekici gelmişti, sohbetlere pek az katılıyordu, ama gözlerimi ondan almama engel olan hayvani bir gücü vardı...
Hep kâr dağılmayı düşünmemek lazım... Şimdi temsilcilik ağını sağlamlaştırmak gerek... Madrid'e Endülüs'e gitmeli...
Madrid'e gireceğiz, gereken şey bu...
... Ve biraz para görmek...

Bakışlarımız sık sık karşılaşırdı... O anlarda içinde gizlenmiş canavarı görürdüm... Ve artık tek istediğim beni parça parça etmesiydi...
Fernando çok akıllı, borsaya yatırım yapıyor... Kağıtlar yükselirse bir villa alacağız...
Biz daireye yeterince para ödedik, savurganlık yapamayız zira çocuğu okutmak istiyoruz...
Ben bir vizon kürk ve biraz tahvili yeğlerim... Sorge'ye sipariş ettim...

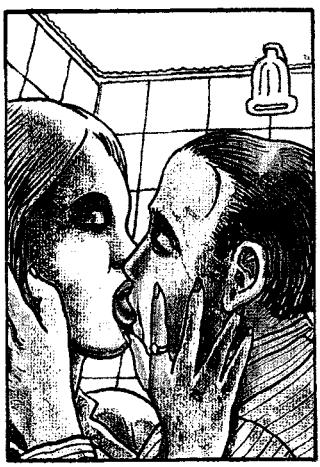

Bazen concha, beni tahrik ettiğinin farkında değilmiş gibi görünüyordu... Onun dışında hepsi, farkındaydı...

Sonunda kuşkulardan kurtuldum... Tesadüfen oldu... -gerçi bu, böyle durumlarda kadere boyun eğdiğini gizlemenin yoludur...- tuvalete gitmiştim ama sıkıntıdan ziyade iştahla... Ve o zaman...
CABALL

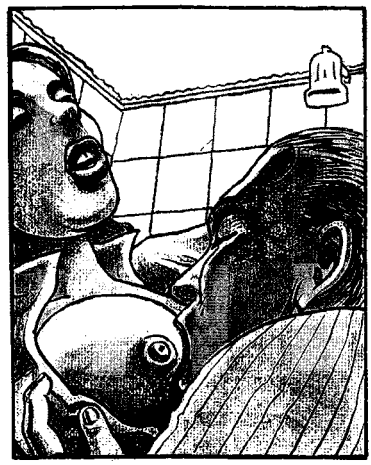

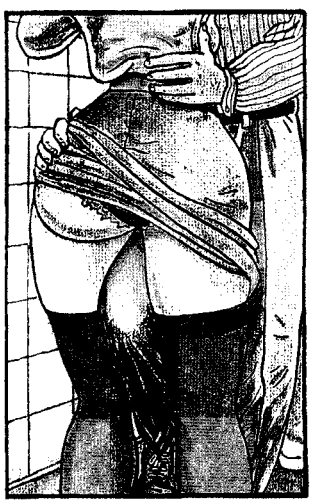

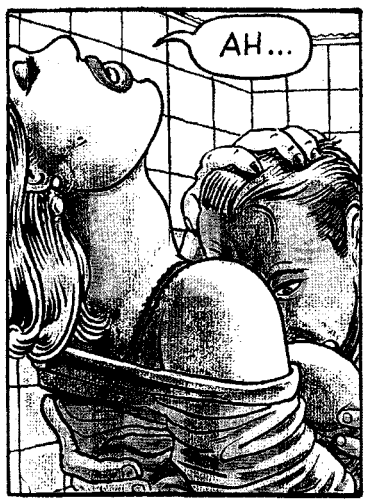

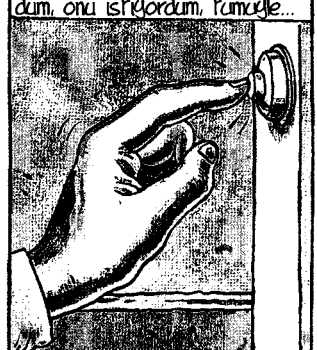

Buluşma ancak bir dakika sürmüştür... Ama yeterliydi, dünyayı gözüm görmez oldu... Kollarımın arasında bir kadının titreyen bedenini yeniden hissetmiştim...

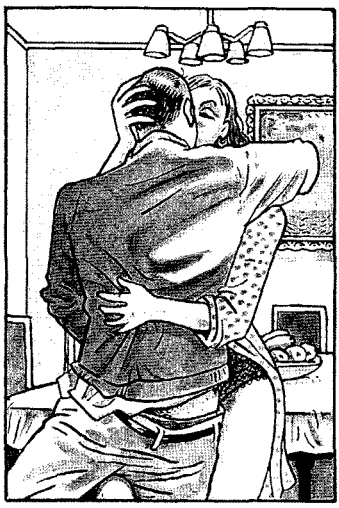
Günler geçti ve ben ondan haber alamamıştım. Fernando'nun akşam yemeği organize etmesini bekleyecek hâlim yoktu... Hemen ayaküstü bir kucaklaşma da yetmezdi... Daha fazlasını istiyordum, onu istiyordum, tümüyle...

Ne istiyorsunuz...?

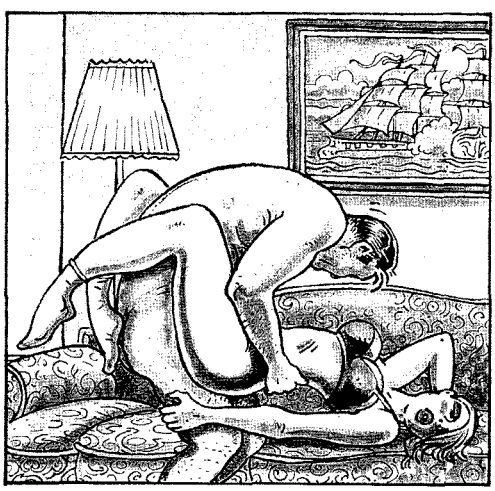

Seni istiyorum...

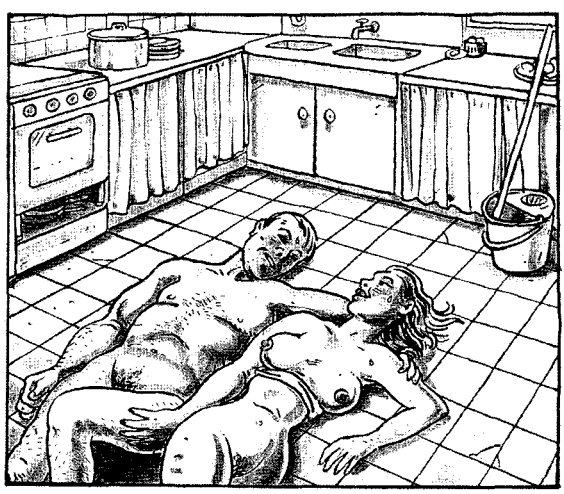

POW!

Şehvetin getirdiği körlükle dikkat etmemiştim... Ama tüm vücudu bere içindeydi...

Sonraki buluşmalarda iyice ayırdına vardım ki, yerleri değişse de çürüğü, beresi hiç eksik olmuyordu... Tek açıklaması vardı... Angel onu dövüyordu...

İnkar etti... Belki kocasıyla dövüşmeme davetiye çıkarmamak için... Belki de kabullenmeyi aşağılayıcı bulduğu için...

Benimle öcünü alıyordu... Zevk almaktan daha çok kocasını aldatmaktan hoşlanıyordu... Yediği dayakların karşılığını sadakatsizliğiyle ödetiyordu...

Onunla yapmadıklarını benimle yapmak için bana rehberlik ediyordu... Öfkenin aşağıladığı hazinelerini bana teslim etmekten keyif alıyordu... Ona karşı nefreti, bana sevgisinden çok daha fazlaydı...

Önceleri bana sunduğu furfandalarından memnundum. Ama kullanıldığımı hissetmekte gecikmedim... Onun zevkine araç olmayı kabul ediyordum ama intikamı, hayır...

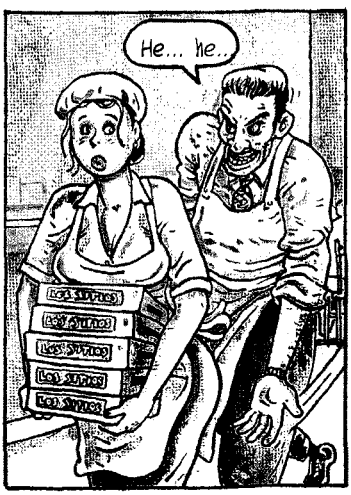

Concha'nın kendini bana her teslim edişinin ardında Angel'in gölgesini gördükçe gitgide isteğim azaldı. Ama Angel'e öfkem yarışmadı... Böylece yavaş yavaş aramızdaki mesafe açıldı...

Concha'yla ilişkim, fabrika'da bir arada çalışmayı daha da zorlaştırdı... Angel'e dayanamıyordum... Kızlara fiyaka yapıyordu ama sıfatı etmediği bir karısı vardı... Sevmek yerine o'na paspas gibi davranıyordu... Sanırım iktidarsızlığını şiddetle dengeliyordu...

Aşkla karışsa da karışmasa da, işim, bana ailemle ilgilenecek çok az zaman bırakıyordu... Ama onları unutmadım... Vicdanım sızlayarak oğlumun eğitimini izledim...

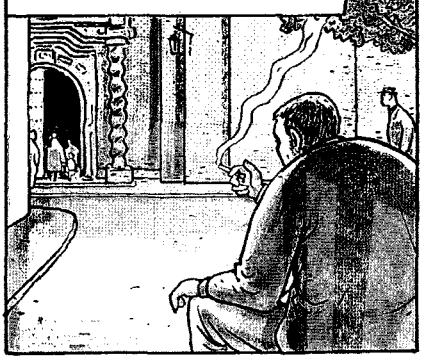
Oğlan çok iyi notlar alıyordu... Ama eğitim can sıkıcıydı, rejimin ideolojisini adeta tokmakla dolduruyordu...

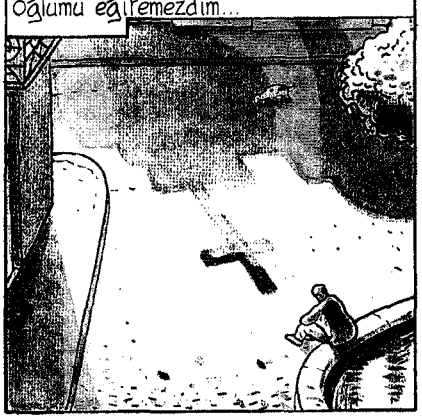
Annesinin onu, artık bana hastalıklı görünmeye başlayan bir soluluğa nasıl sürüklediğini çaresizce seyrettim... Ve ben o'na başka bir bakış açısı vermeye girişmedim...

Nasıl göze alırdım ki...?! Onu bozguna uğratılmış ve hâlâ kovalanan bir düşüncenin bilinciyle buluşturarak nasıl riske atardım...?

Bu bilinç, sessizliğe mahkum edilişimden daha korkunç bir hüküm oldu... Oğlumu eğitemezdim...

Dinci Faşizmin etkisinden biraz olsun uzaklaştırmak için, onu Fransa'ya götürmeye karar verdim... Dil öğrenmesi bahanesiyle ona, en azından dünyayı başka bir gözle görme fırsatını sundum...

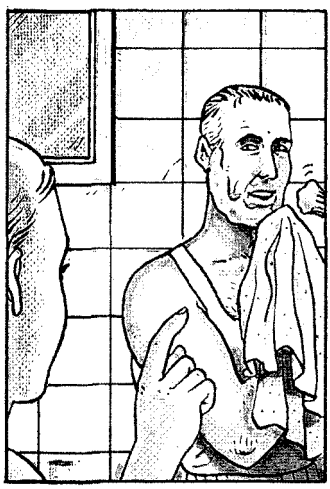

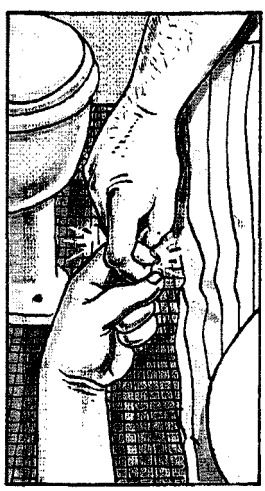

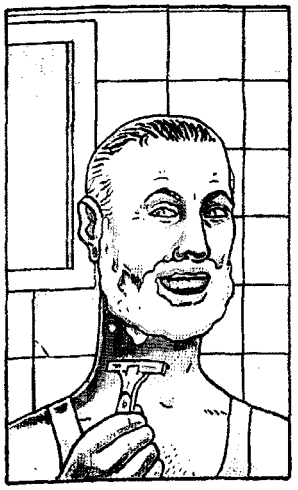

* Fransızca: Ekmek ** çikolata

İşle ev arasına sıkışmışlık, Concha ile mutluluktan uzak bir ilişki, hepsi birbirinden ağır saçmalardı benim için... Birkaç aylık erteleme ve zorlama buluşmanın ardından, ne pahasına olursa olsun bitirmeye karar verdim...
Beni bırakırsan ya kendimi ya da O'nu öldürürüm... Beni boyun eğmeye zorlayan ölçüsüz aşağılamalarına dayanamayacağım...

Concha'nın tehditlerinin hayal kırıklığı ve kininden kaynaklandığını düşündüm hep... Sonuna kadar götüremezdi...
Hayrola, suratın asık Angel...?
Bilmiyorum... Bir süredir kendimi iyi hissetmiyorum... Vücudumda kırıklık var...

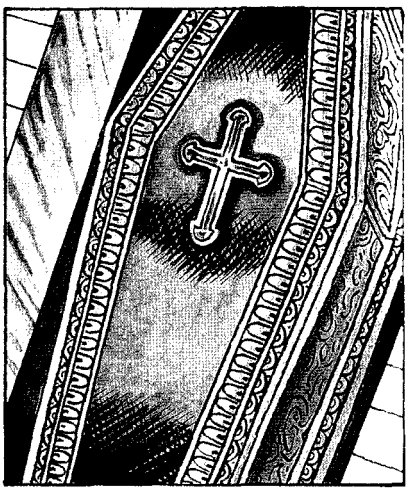

Fakat, concha ile ilişkimizin kopmasından birkaç ay sonra Angel hasta düştü...
Şef yatağa düştüğünden beri burası hiç olmadığı kadar kuru doldu...
Evet, ama erkekler yardım etmek istediğinde rahatsız edici...
Özellikle yardım etmek istedikleri zaman...
Eminim Encarnita bunu özlüyordur
Gerizekalı!...

Nasılsın, Angel...?
Daha iyi... Doktor dinlenmem gerektiğini söyledi, birkaç ilaç verdi... bir enfeksiyon olmalı... Ama bir fikrim yok...

Beni tek rahatlatan Concha... Yanımdan ayrılmıyor... Bana bakıyor, temizliyor, tıraş ediyor ve harika çorbalar yapıyor.

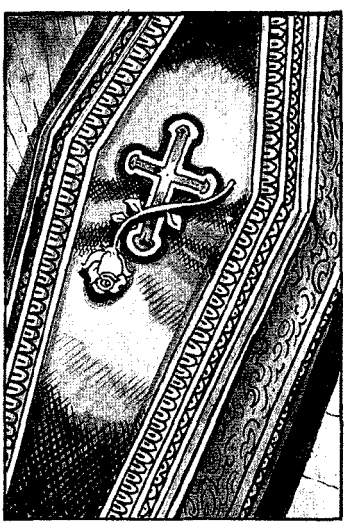

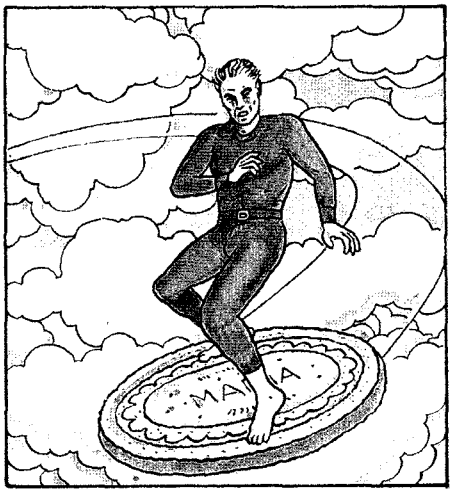

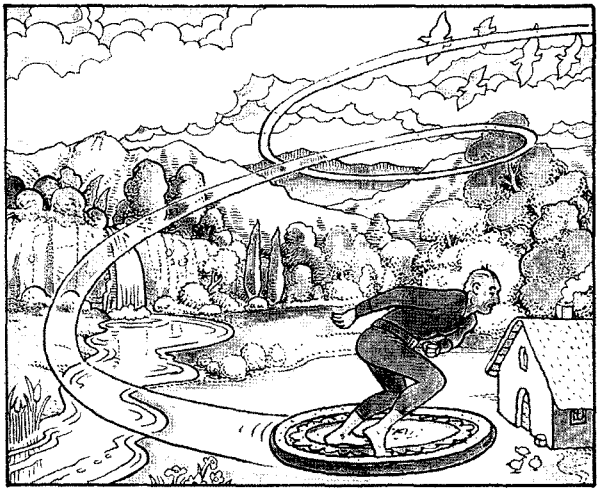

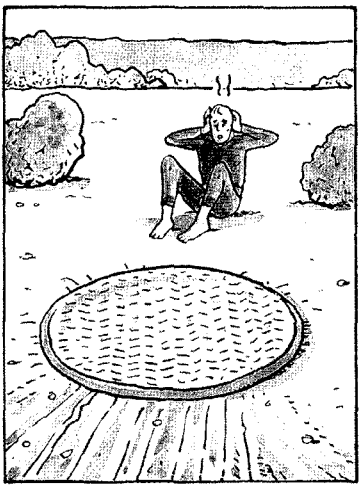
* latince: huzur içinde yatsın...

MA
A

Artık gelmenin zamanıydı... Bütün bir gündür seni bekliyoruz...
Fakat bisküvitleri kontrol edemedim...

Bisküvit... bisküvit... kahrolası bisküvitler...
Bu Fernando..

Senin bisküvitin hiç de kıtır kıtır ve tatlı değil ve de az yağlı... Bu hiç işe yaramaz...
CRASH!

Altın bisküvit'e ihtiyacımız var, ancak onunla pazarı kontrol ederiz... Aramaya gidin ve getirmeden dönmeyin...

Altın bisküvit...

Burda rekor kırmıyoruz... Ben dinlenicem, siz istiyorsanız devam edin..

Bilin ki ben çok savaştım ve birçok düellodan galip çıktım... Burada benim kadar yiğit birine rastlayamazsınız... Bu fırsatı kaçırmayın Tatlı bakireler...

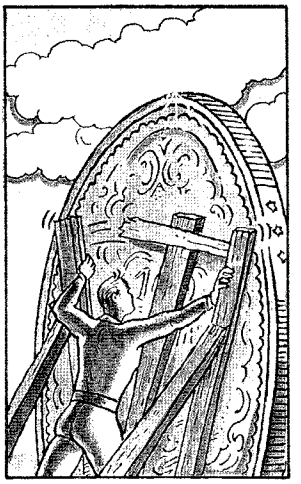

Bakalım, gün batsın da dinlenelim... Güneş de batmak istemiyor sanki, dağın ardında yusyuvarlak duruyor...

Yusyuvarlak güneş mi...?

Güneşin önündeyim ve gölgem de önümde... İmkansız bir şey bu... Tepedeki bu parlak şey güneş olamaz...

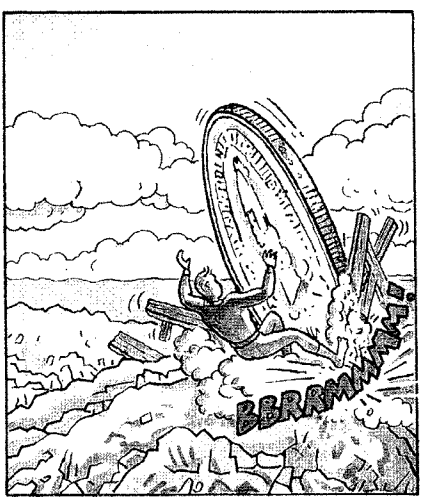

Daha önce düşünmeliydim... Bir şeyi gizlemenin en iyi yolu, görünür bir yere koymaktır...

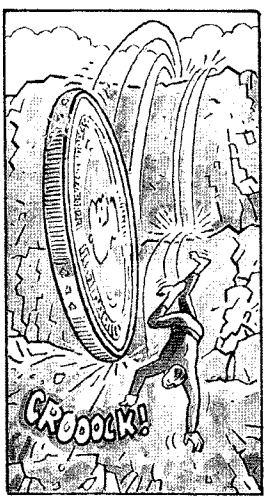

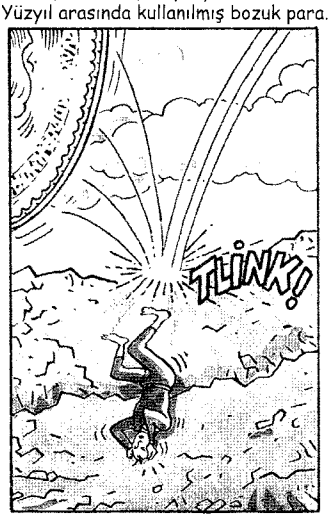

Maravedia (Maravedi): İspanya'da XI ile XIV. Yüzyıl arasında kullanılmış bozuk para.

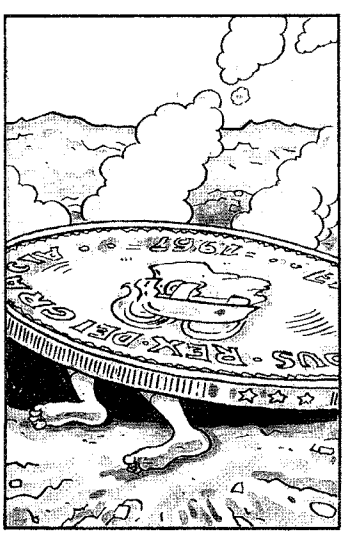

Bisküvit işi başladığı andan itibaren kabuslar peşimi bırakmadı... Ortaklarıma güvenmiyordum, özellikle de beni hümayle güvensizliğe boğan Fernando'ya...

Fernando'yu gördün mü...? Muhasebede işlerin iki gündür onsuz gittiğini söylüyorlar...

Tabii ki, hayır...

Yanılmadım... Kurtuluş bisküvit limited şirketi yetkilisiyle mi görüşüyorum...?

Evet Şirketin sahipleri Fernando Flores, Angel Gil, Jorge Millan ve Antonio Altarriba mıdır...?

Evet... öyle, yalnız Angel artık yok...

Özülerek bildirmeliyim ki, Zaragoza iki no'lu mahkemesi bu listede temsil edilen bir, iki, beş, yedi... onaltı alacaklının talebiyle Kurtuluş Bisküvit Limited şirketini kapama kararı verdi. İsterseniz alacaklıları okuyayım...

Marcuello unları, Aşağı Aragon Şeker Şirketi, Hızlı Taşımacılık, Demirçember Ambalaj Demamba...

Hadi bakalım, herkes burayı yarım saat içinde terk edecek ve tek bir çivi bile dışarı çıkmayacak...

İyi günler.

Jorge ve ben her yerde Fernando'yu aradık...

Burada kimse yok...

Orospu çocuğu...

RİNG RİİN RİİN

Tek başıma aramayı sürdürdüm...

Yo, bilmiyorum... Bir haftadan fazladır onları görmedim...

Olan biteni anlamakta çok geç kalmıştım...

Antonio Altarriba'nın malikânesi mi?

??!!!

Muhasebecimiz Fernando Flores, alacaklılara aylarca ödeme yapmamıştı... Ürettiğimiz her şeyi satmıştı... Talepler için peşinat almıştı... Bankalardan bizim adımıza yeni kredi başvuruları yapmıştı...

Üzülerek bildirmeliyim ki Zaragoza iki no'lu Mahkemesi Aragon Korona no 46, kat 4, sol'da bulunan daireye haciz kararı aldı...

...kurtuluş Bisküvit Limited Şirketinin kredisine istinaden aval veren Zaragozalılar Bankasının talebini temsilen...

4. KAT.

Bir yandan mümkün olduğu kadar paranın tümünü cebine indirdi, öte yanda kimseye zırnık ödemedi... Sonra o ve ailesi hepten ortadan kayboldu... Uzmanlar, savcılar elde ettiği birikimin tam tutarını araştırdılar...

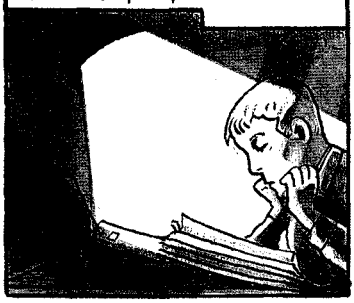
Eşyalarınızı toplayın çünkü yarın sokakta...

Tam ödemelerini tamamlamak üzereyken daire elimden gitti ve ailemle ben savaş sonrası ekonomiye geri döndük...

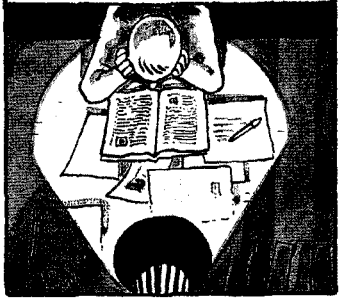
Bakire Pilar'ın merhameti adına, yeniden sarımsaklı çorba yemeye başlayacağımız hiç aklıma gelmemişti...

Oğlum bir kömürlükte yaşayarak okumak zorunda kaldı. Ben yapabildiğim kadarıyla finanse ettim...

Aylarca öfke ve çaresizlik içinde çırpınıp durdum...

Yaşlandım... Ve dört santimetre kısaldım...

Ama intikam arzum, çektiğim vicdan azabında boğuldu... Çünkü ruhumun derinlerinde bunu hakettiğimi biliyordum...

Doroteo'dan nasıl kazandıysam, öyle kaybetmiştim...

Para edinmek adına idealleri-mi terketmiş olmanın cezasını çekiyordum...

Altmışımın üzerinde, ancak çırak olarak iş bulabildim... Bu yaşta bana sunulan tek iş buydu... Çalıştığım sürece maruz kaldığım sayısız aşağılamanın ardından, erken emekliliğe başvurdum... Bir pansiyonda bir göz oda kiraladık...

Ama asıl endişem ekonomik zorluklar değildi... Oğlum okulunu bitirince evden ayrıldı ve ben Petra'yla başbaşa kalakaldım... Ne iş ailesi, ne de birlikte olmaktan başka yapacak birşey olmaksızın...

Uzaklaşmak imkânsızdı... Son yıllarda ilişkilerimiz iyice soğumuştu ve sahte soluluğuna tahammülüm kalmamıştı...

Onun beslenme programı, onun saatleri, onun mangalıkları ve giderek artan sayısız şapşallıkları, beni tahammülsüz yaptı...

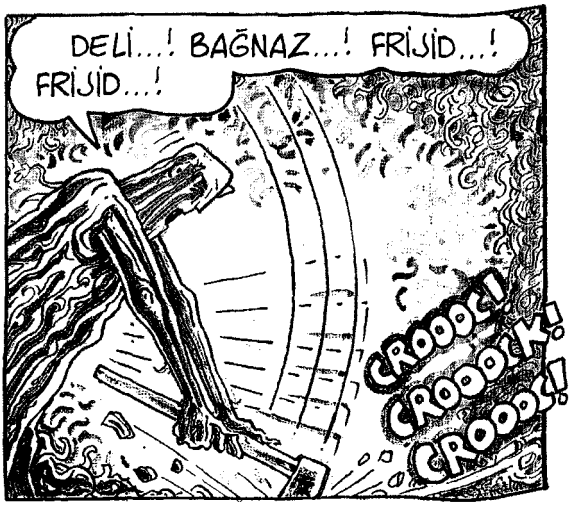
Konuşmayı kesmiştik ama herhangi bir hareketi onu öldürme isteği duymama yetiyordu...

Nefret, karı-koca ilişkilerinin doğasında sanki hep varmış gibi olağanlaştı...

Psikiyatriste ilk gidişim öyle oldu.

FRİJİD...!

Fakat artık hastalığa varan bu etkilenmeler karşısında bir çözüm bulmam gerektiğini kavradım...

Petra, böyle devam edemeyiz... Bu haplar beni aptallaştırıyor ve durum giderek daha da katlanılmaz hale geliyor... Ayrılmamız lazım...

Tanrı boşanmayı yasakladı... Ve sen de kilisede evlendin... Evlilik ancak ölüm bizi ayırdığında sonlanır... Beni öldürüp de gitmeni tercih ederim...

Henüz iki yıldır katlanıyordum... Daha fazla yapamazdım...

Daha fazla yapamıyorum...! Daha fazla yapamayacağım...!

Oğlumdan bana yardım etmesini istedim... O anasını görürdü, ben de uzakta yaşayacağım kalacak bir yer aradım...

Bu skandal oğlum... Baban delirdi... Tanrı bizi bunun için cezalandıracak... Komşular ne diyecek...

Hayatımın geri kalanında artık hiç mutlu olamayacağımı biliyordum...

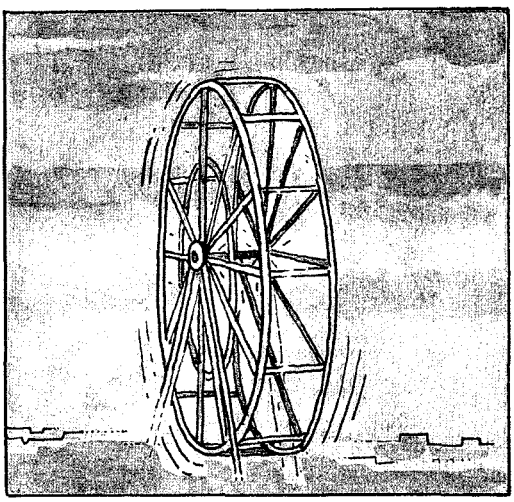
Ama en azından özgür olmak için çabalayabilirdim...

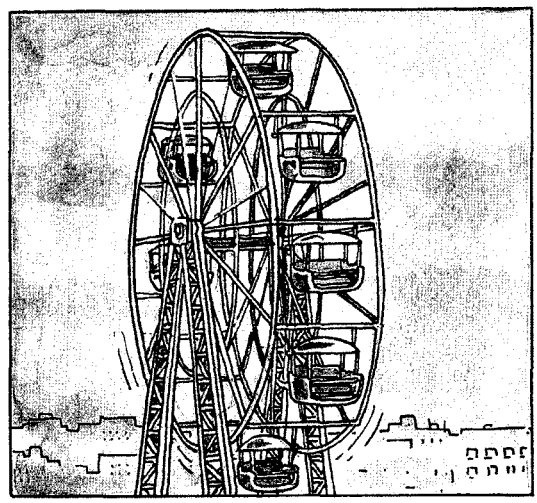
Ne bir yüzük, ne de vaatler olmadan...

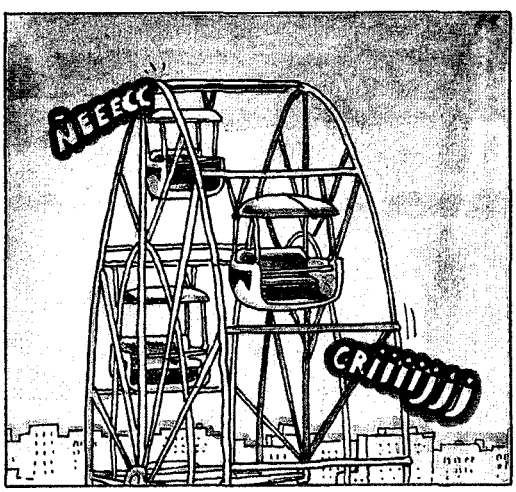
İlkelerle...

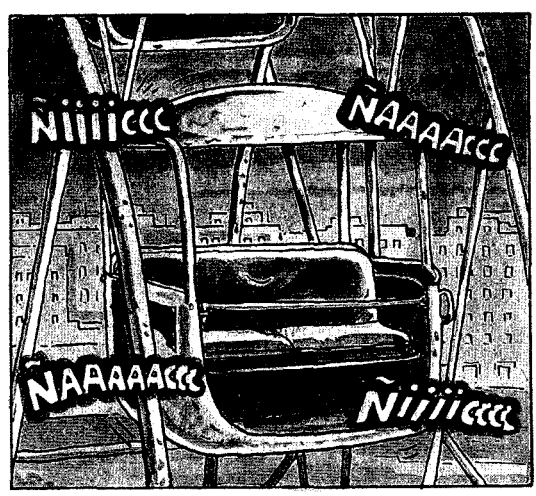

Ama çok daha yaşlı...
TTJNK!

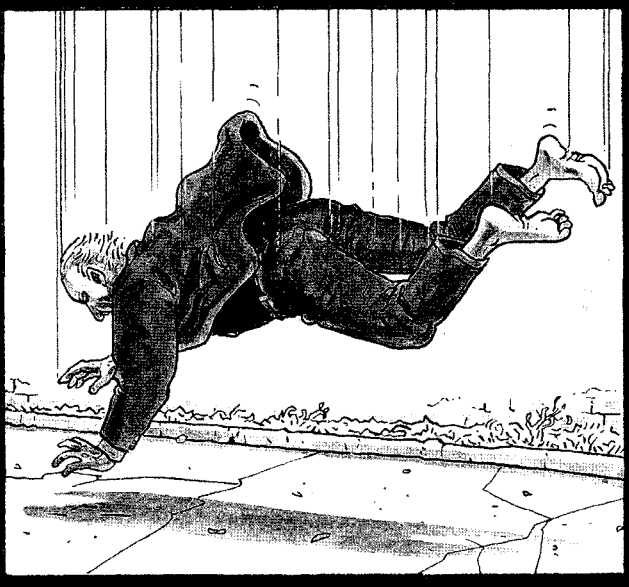

Hatalarını tümüyle anlamış...

NEEECC
CRIIIIJJJJ

NIIIICCC
NAAAACCC
NAAAAACCC
NIIIICCC

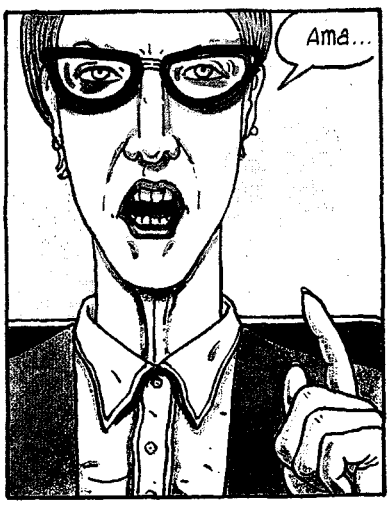

ZEMİN 1985 - 2001

KÖSTEBEK YUVASI

* Logronyo: İspanya'nın kuzeyinde Rioja bölgesinde bir yerleşim

KOMUTUMLA BİRLİKTE BAŞLIYORUZ... HAZIR MIYIZ?...
HAYATA BAKIŞIMIZ NASIL OLMALI...?
POZİTİİF...

AKIL VE BEDEN SAĞLIĞIMIZI
NASİL KORUYACAĞIZ...?

İYİMSERLİKLEEE...

VE, ZİNDE KALMAK
İÇİN NE YAPACAĞIZ...?

EGZERSİZ...

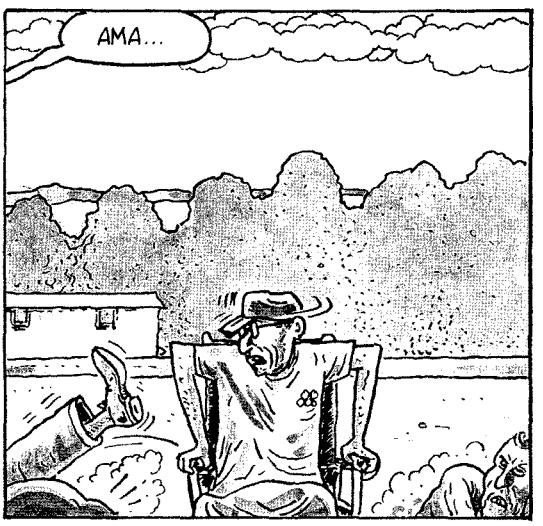

HAYDİ KOLLAR HAVAYA, İYİCE YUKARI DOĞRU GEREREK...

AŞAĞI... AŞAĞI... YERE DEĞENE KADAR...! DİZLERİ BÜKMEDEN...! DAHA AŞAĞI...!

BİR AYAĞININ ÜZERİNDE DENGEDE DUR...!

KALİN ÖYLE...

BİRAZ DAHA DAYANİN...!

AMA...

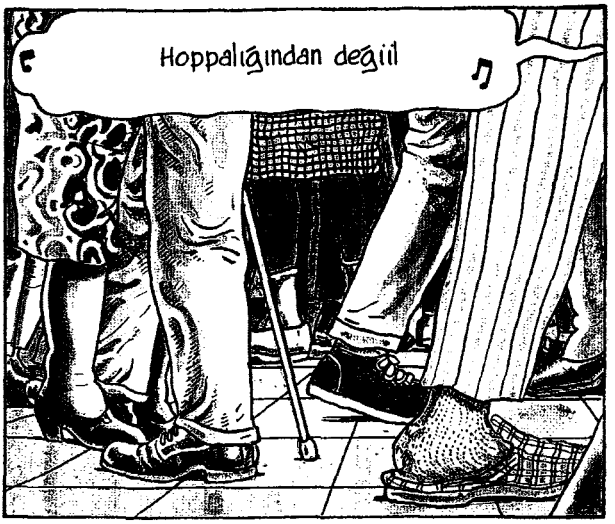

* Logronyo'da 21 Eylül'de kutlanan bir festival

İspanyoool kızı öperse gerçekten öpeeer...

Hoppalığından değil

Glori'nin nasıl yanaştığına dikkat ettin mi...? Acaip yollu bu... Ben kaç defa götürdüm... sen de yazılmak ister misin...?
Yo... Yo... Teşekkürler.

Buna leylek deriz, o'na dikkat etmek lazım... Geçen yıl hastaneye bir kızla nişanlanmak istediğini bildirdi...

Şu gördüğün Anselmo doksandokuz yaşında ve buraya geldiğinden beri bu üçüncü sevgilisi... Evliydi, dul kaldı... Birini gömer gömmez örtekini aramaya başlar... Canlılığının sırrı bugmuş, öyle diyor...

Benim adım Fermin... Etek altı meselelerde bana güvenebilirsin... Hepsini tanırım... Dur şimdi Glori'yi tek başına gördüm, gidiyorum... Şansım varsa gene götürürüm...

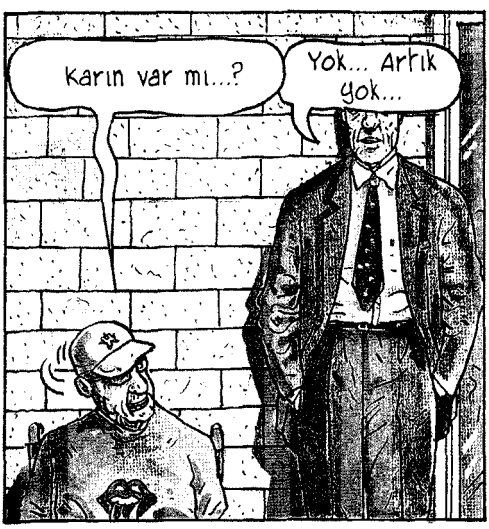

Ama aşk öpücüğünü başkasına verme saklının...
Ne oldu...? Dans etmekten hoşlanmaz mısın..?

Hayır... Artık hayır...
Ben de... Hızlı danslar bana göre değil... Ağır adım atılanları tercih ederim... Hatta pek adım atılmayanlarını...

Adım Hipolito ama bana dilim derler... Sucuktan geliyor... Çünkü beni dilim dilim kesiyorlar... Ayaklarımdan başladılar, sonra dizden itibaren... Önce sol bacak, sonra sağ...
Kasıklarıma kadar kestiler...

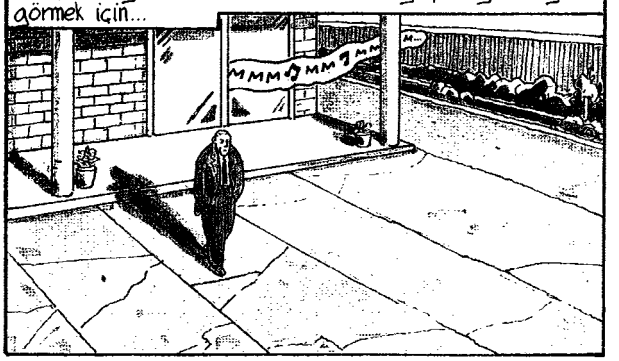

Bu yüzden burada böyle gövdeme asılı bir et parçasıyla duruyorum... Çünkü aleti kesmediler... Hâlâ işe yarar diye... Gerçi hiç uzun boylu biri olmadım ama beni 73 santimetre yapıp bıraktılar... Babam derdi ki, biz bu yaşta hiç kimseyiz ve yavaşça sönüp gideceğiz...

Ee, içerdekiler pek öyle yavaşça sönüp gideceğe benzemiyor... Şimdiye kadar hiç bu kadar hareketli intiyarı bir arada görmemiştim.
Psikolog diyor ki, yaşlıların yaşama arzusu yalnızlığa karşı bir reaksiyon ve kendine özen gösterme biçimymiş... Ben, kendini asma sendromu olduğuna inanıyorum... Bilirsin ölmeden önce de aletin kalkar... Korku her zaman arzuyla iç içe...

Karın var mı...?
Yok... Artık yok...

"Artık yok"unu sikfir et, anlaşılan tümüyle hayatından çıkarmışsın..
Şunların ne yaptığına bakıcam... Bi göz atmazsam Fermin yarın beni alttı posta gittiğine ikna etmek için, başımın etini yer...

Hayatımdan tümüyle çıkarıp çıkarmadığımı bilmiyorum ama bir daha hiç bir kadınla ilişkim olmayacağından emindim... Birlikte yaşadığımız son yılların ıstırancıyla, sadece Petra'nın hiçbir şeyin eksikliğini duymamasını istiyordum... Oğluma onu sordum... Bir kez görmek istedim... Yalnızca iyi olduğunu ve aramızdaki kinin dağılıp dağılmadığını görmek için...

İş başa düşünce, kulak arkası ediyorlar... Tabii, hayatı otoriteye itaatle geçen insanlardan ne beklenebilirsin ki...?
İyi de ne biçim bi oyun bu...? Bi papaz, bi vale'yle koz söylüyorum dedi...
Hem de koz olmayan renkten...

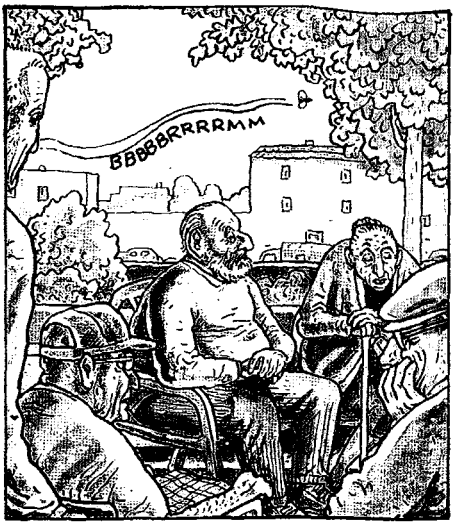

Öteki'lerin elinde de yirmi değerinde kart yoktu...
Leonor adeta kör, Venancio'nun aklı başında değil... Luis yalnızca Leonor'u taklit eder ve öteki de hiç konuşmaz... İyi parti dönen birkaç masa dışında, diğerleri zerre kadar oyundan anlamaz... Sadece dışında kalmamak için oynarlar...

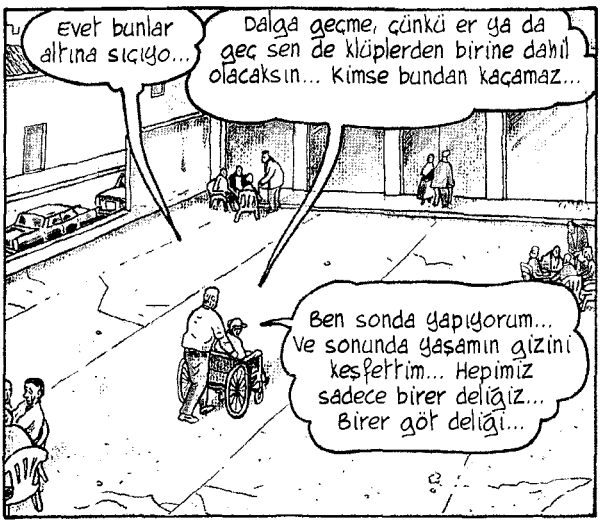

Onca oyun, onca dans, onca jimnastik ve onca "sosyalleşme aktivitesi"nden sonra olup olacağı bu kadar... Hastalık ve hatıralar... Sonuçta ortaya çıkan şey bu... Bilirsin, maymun ipekli de giyse...
Biz bağbozumunu ekim sonunda yaparız...
Bizim köyde hasat ağustos sonunda olur...
Harman yerinde dövenle volta atardık...

Fakat bir sohbet konusu var ki bir numara... Herkesi büyüler ve çoğunun da zihnini sürekli meşgul eder... Orda ilerdekiler gerçek uzmandırlar... Ben onlara bok klubü diyorum...

N'aber çocuklar...? Bağırsaklarınızdan n'aber..
Ben üç gündür sıçmadan duruyorum... Bu sabah bi saat zorladım hiç tık yok...
Ben dün bi müshil aldım, musluk gibiyim... Tez geliyo ama cıvık...
Açık mı koyu mu?
Koyu... Sigaraa yakın...

En iyisi aç karnına erik ve bir bardak sıcak su... Yine de zorlanırsan, bi kaşık zeytinyağı...
Zeytinyağından laf açılmışken... Biliyorsunuz sirkeyle yağı ortalıktan kaldırdılar... bir yazılı protesto imzalamaya ne dersiniz...?

BBBBRRRRRMM

Evet bunlar altına sıçıyo...
Dalga geçme, çünkü er ya da geç sen de klüplerden birine dahil olacaksın... Kimse bundan kaçamaz...
Ben sonda yapıyorum... Ve sonunda yaşamın gizini keşfettim... Hepimiz sadece birer deliğiz... Birer göt deliği...

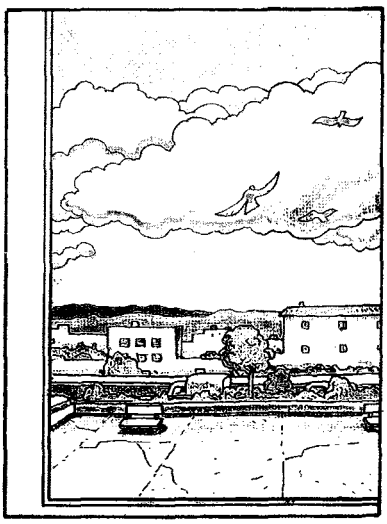

Aklı hâlâ yerinde kalmış tüm ihtiyarlarla konuştuktan sonra bile sadece yedi imza toplayabildik.... Buna rağmen Hipolito, Mersedes'i bir sonraki toplantıda sorunu dile getirmeye ikna etti. Çünkü söylediğine göre, artık o'na aldırış etmiyorlardı...
Yağ ve sirkenin masalara tekrar konulmasını istiyoruz... Yağ bu tatsız tuzsuz giyecekleri yutmamıza yardımcı oluyor...

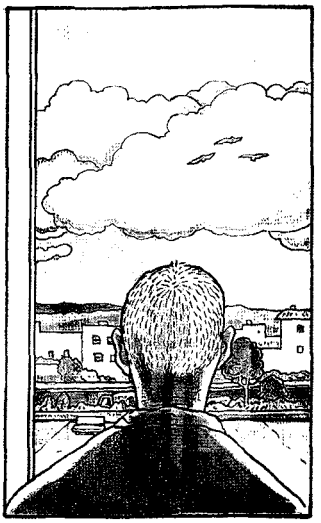

Söyle bakalım Mersedes, bu bir talep mi yoksa protesto mu...?
İkisi de...
İkisi de diğe bir şey olmaz, çünkü her biri ayrı bir prosedür gerektirir... Her halükarda tüm taleplerinin yazılı sunulması ve ilgilileri tarafından imzalanması gerektiğini bilmeniz lazım... İspanya'da artık demokrasi işliyor...

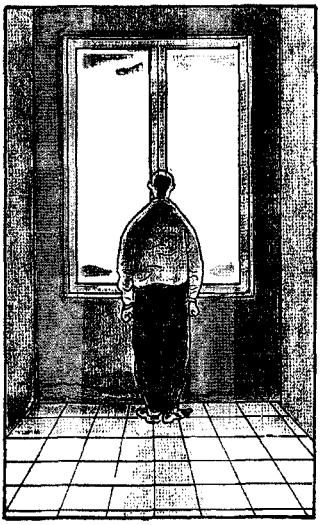

Ayrıca bu önlem sizin iyiliğiniz için alındı... Zeytinyağı hayvansal ve bitkisel yağlar içerir ve bu da sağlık için iyi bir şey değildir... Ve yiyecekler hiç de tatsız tuzsuz değil ama, menü, rahatsızlıklarınız dikkate alınarak hazırlanıyor

Yönetime minnettar olmalıyız... Ben Bayan Rita'nın gösterdiği özen ve çabaya sanıdım ve biliyorum ki, yalnızca iyiliğimizi istiyor...
İşte bu kadar, hop Gustavo'da... Hep aynı... Protestolar, müdürün elini güçlendirmesiyle noktalanıyor...
Peki, en azından denedik...

Hipolito Saenz içinden geldiği sendikalizmin savaşçı ruhunu korumayı başarmıştı... Ve sadece direnme gücünü kaybetmemek için baştan kaybedilmiş savaşlar vermeye koyulmuştu... Yine de, bu önce kabuluna çivi çakılıp, sonra makyajlanmış yaşlılar tiyatrosu, yıkıcı sonuçlar doğuruyordu...

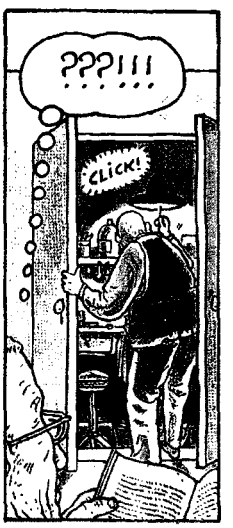

Yalnız Hipolito'da değil... Yaşlılar evinde hayatımı kolaylaştırmak için bana yardım eden oda arkadaşım Restituto'da da...
Restituto aç... Ben Antonio...
TOC! TOC!

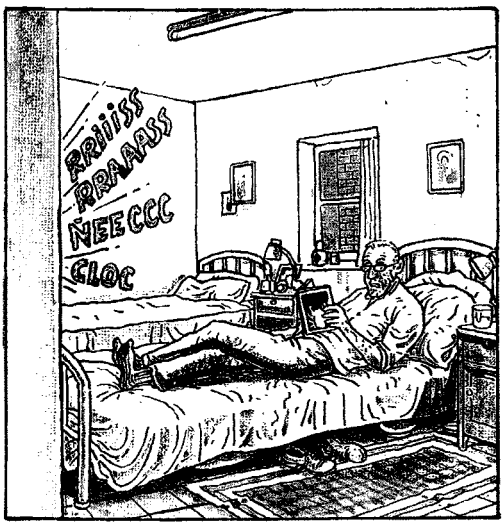

Restituto'nun on parmağında on marifet vardı... Günlük gezintilerinden binbir çeşit materyalle döner, sonra onları her biri birbirinden değişik eşyalara dönüştürmek için çalışır dururdu...
Hemşire, ilaçlarını almayı unutmasın dedi...

Yaşlılar evinin diğer müdavimleriyle çok az ilişkisi vardı... Atölyesi ve sağırlığıyla ördüğü dünyasında yaşardı...
Yok çakı değil, onu bitirdim. Şimdi ceviz kıracağı yapıyorum...

Odanın gardrobunu, mucizevi dönüşümler gerçekleştirdiği bir sığınağa çevirmişti...
Gözlüğümün teli kırıldı... Tamir edebilir misin...?
Hmmm, teli kırık... İstersen tamir ederim...

Restituto'nun geliş gidişlerini hayranlıkla izliyor, onun mutlu yalnızlığını kıskanıyordum...
Bak ne buldum...!

???!!!
CLICK!

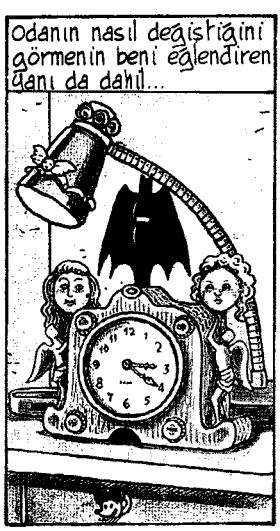

RRIISS
RRAASS
NEECCC
CLOC

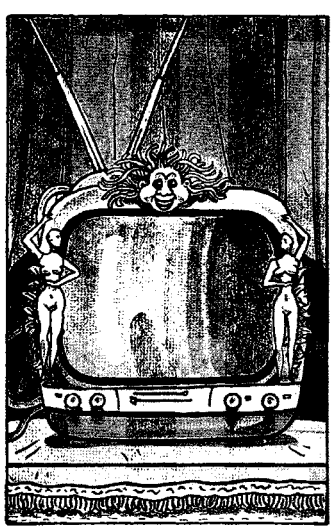

Çok güzel bir bastonum oldu...

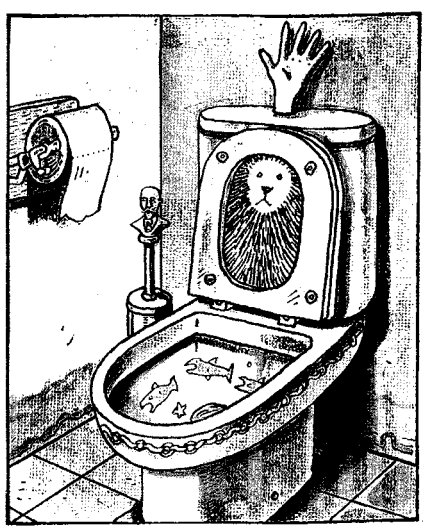

Köpek kafası var... Ağzını açıp kapıyor...
Ve gözleri karanlıkta parlıyor...

Neye dönüşeceği belirsiz atıklarla dolu bir çöplükte yaşamak zamanla bana zor gelmeye başladı.
Bu lastik parçasını arabilir miyim...?
İyi durumdaysa alır temizlerim... Bir çift ayakkabı yaparım...

Restituto'nun stilini takdir etmeye bir son verdim...

Odanın nasıl değiştiğini görmenin beni eğlendiren yanı da dahil...

Yaşlılar evinde Restituto'nun çok zengin biri olduğu söylentisi dolaşıyordu... Köyde toprağı vardı ve tamircilliği sayesinde çok az harcıyordu... Ama her ne olursa olsun, bekardı ve yeğeninin onun mirasının peşinde olduğu aşikardı...

Bu karşılıklı çekiştirmelere karşın, kimse onun bir ailesi olduğunu yadsıyamazdı... Hediye olarak her zaman bir gömlek getirirlerdi... Restituto'nun nefret ettiği bir giyecek... Çünkü yakası onu sinirlendirirdi ve gardrop boşluğunda çalıştığı için, orası onları koymaya müsait değildi...

Hiç bu kadar gömleğim olmamıştı...

Ziyaretler yaşlılar evi sakinleri arasında hiyerarşi yaratacak kadar değerli ve önemliydi... En çok ziyaret edilenler saygı görür, kıskanılırdı... Bununla birlikte Hipolito bunun sevgi olmadığını ama, gelenlerin henüz mirastan pay almadığı anlamına geldiğini iddia ediyordu...

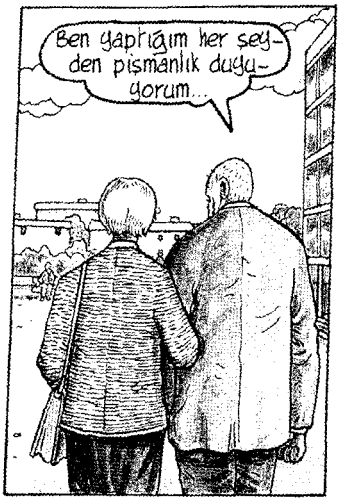

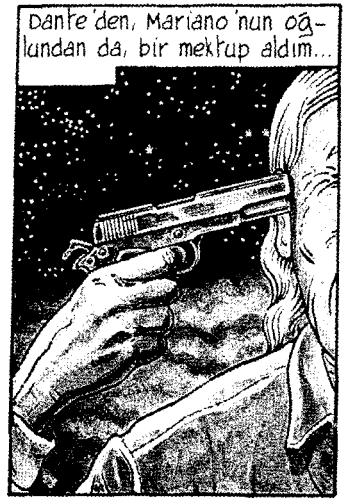

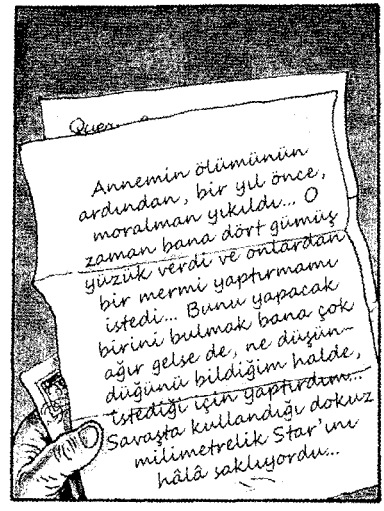

Var, var... Bizi birleştiren bir kardeşliğimiz var... Bir kan kardeşliği...

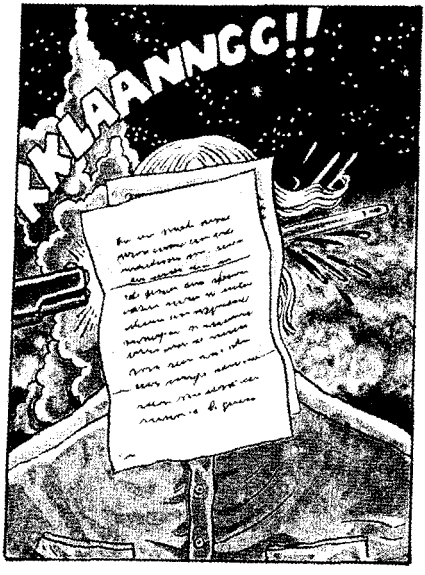

Oğlum dışında beni ziyaret eden çok azdı... Kuzenim, Elvira Doroteo'nun öldüğünü bildirmek için geldi...
Mutlu olduk Antonio... Çok çalışmak zorunda kaldı, hiç alışık olmadığı şey... Fakat sonunda ilaç mümessili olarak iş buldu... Çocukları büyütüp, adam edebildik ve namusumuzla yaşadık.

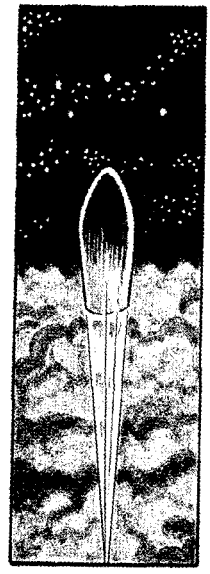

Onu mahvetme planımızı ona anlatmadım ama yaptıklarımdan da hiç pişmanlık duymadım...

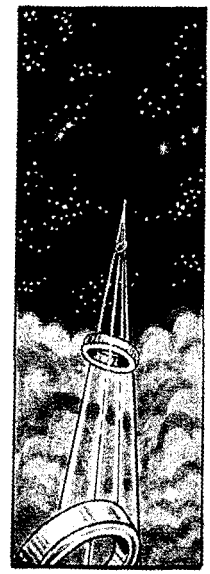

Ben yaptığım her şeyden pişmanlık duyuyorum...

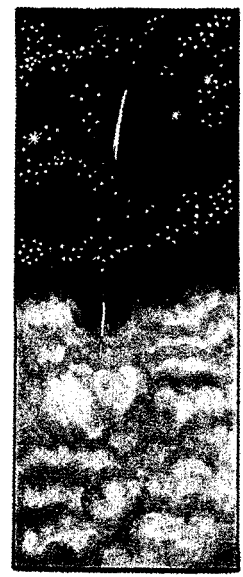

Dante'den, Mariano'nun oğlundan da, bir mektup aldım...

Annemin ölümünün ardından, bir yıl önce, moralman yıkıldı... O zaman bana dört gümüş yüzük verdi ve ondardan bir mermi yaptırmamı istedi... Bunu yapacak birini bulmak bana çok ağır gelse de, ne düşünüyor olduğunu bildiğim halde, istediği için yaptırdım... Savaşta kullandığı dokuz milimetrelik Star'ını hâlâ saklıyordu...

KLAANNGG!!

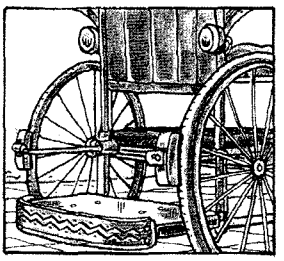

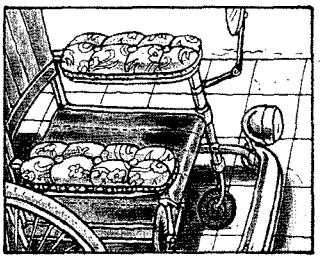

Ne oldu, Antonio...? Suratın yine "artık yok" diyor...
Evet... Bundan sonra göreceğim çok sağlam bir arkadaş "artık yok"...

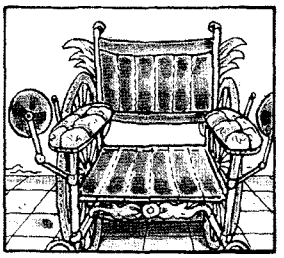

Bizim yaşlarda gün geçmiyor ki, biri daha düşmesin... Ben de artık çok gecikmem... Doktor beni hastaneye yatırıp yeniden bir operasyona razı etmeye çalışıyor... Hayır dedim... Daha kesecek ne var..? Verecek başka dilimim kalmadı...
CITY OF WESTMINISTER
CARNABY ST

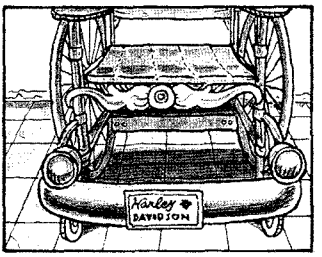

Bu benim son dilimim...

Hipolito'nun son günlerinde mutlu olmaya karar verdim... Onun için, Mariano için, kendim için ne yapabilirdim, bilmiyorum... Ama onca üzüntüyü unutmaya ihtiyacım vardı... Ve bunun için Restituto'nun daha biçilmez yeteneğine güveniyordum...
Arka fren dışında, parçalarını yerleştireceksin ve bi de dikiz aynası...
Bisiklet parı koyacağım ve senin için birkaç dikiz aynası araya cağım.

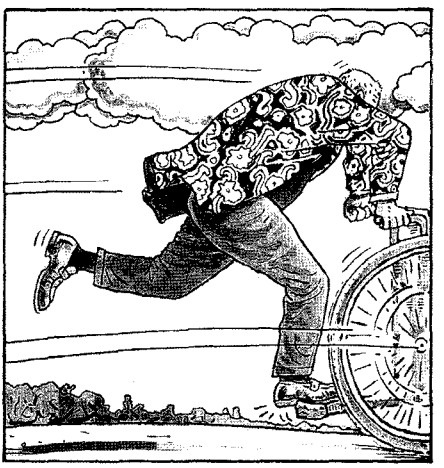

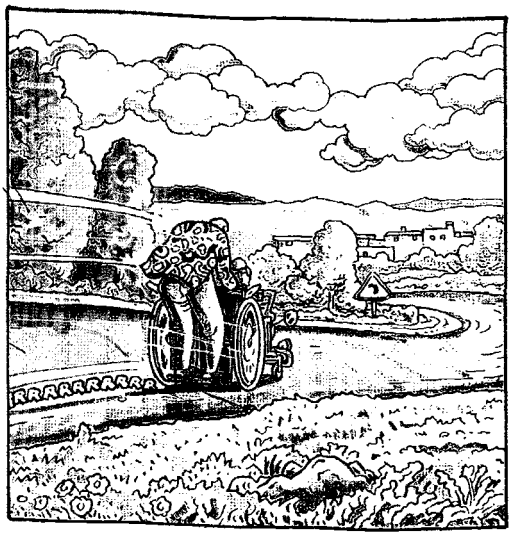

Harley DAVIDSON

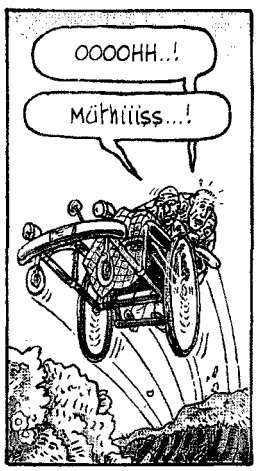

Hazır mısın...?
Haydi yallah...

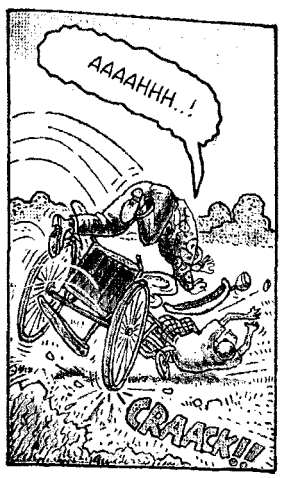

KRAAAAAAAA

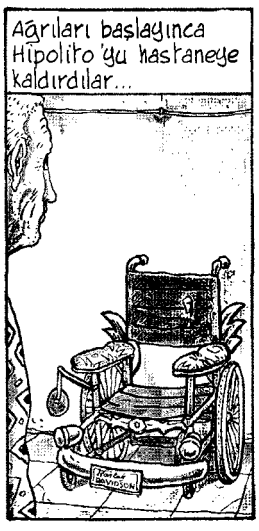

YİİHHHOOOOOO!!!...
FREN HİPOLİTO, FREN...
?

Hipolito, bizim yokuş aşağı intihar inişlerinden coşmuştu ve her defasında daha tehlikeli yolculuklar arıyordu...
Gidelim Antonio...! Bas gaza...!
GUAU! GUAU!
CRAAACK!!

OOOOHH..!
MÜHİİİŞŞ...!

AAAAHHH..!
CRAACK!!

Birkaç hafta boyunca hızın ve çoktandır unuttuğum uçmanın tadını çıkardık...
Ha, ha, ha, müthiiişş...
İyi misin...?
Harikaydım...

Ağrıları başlayınca Hipolito'yu hastaneye kaldırdılar...

Biliyordum ki o da tekrar göremeyeceğim "artık yok"lardandı...

Ve talihsizlikler hiç tek tek gelmez insanın başına...
Sıra Restituto'daydı... Bizim modifiye edilmiş araçla yaptığımız yarışlar yönetimi şüphelendirmişti...
Bakalım Restituto... Aç gardrobu...
Ben... Benim kimseye zararım yok...
Sakin ol Restituto... Bir şey olmayacak... Ama sen açmazsan, bunu biz yapmak zorunda kalacağız

Tanrı aşkına...! Bu da ne böyle...?
Kimseye zararım yok benim... Sadece kendimi oyalamak için...

Buraya eski püskü sokmanın yasak olduğunu biliyorsun...
Bir yangına ya da herhangi bir felakete sebep olabilirdin... Üstelik bunların hepsi hiç de hijyen olmayan şeyler...

Bari çekiçle birkaç pens bırakın... Söz veriyorum, dışardan hiçbir şey getirmeyeceğim...
Bu zavallı adama azıcık olsun acımıyor musunuz...
Aletlerini alırsanız, canına kıymış olursunuz...
Sakinleş Antonio, seni çok sinirli görüyorum... Doktora söyleyeyim de ilaç tedavini yeniden gözden geçirsin...

Restituto bu darbeyi alınca bir daha hiç eski haline dönmedi... Evin çevresinde amaçsızca dolaşıyor ya da saatler boyu olduğu yerde daireler çizerek dönüp duruyordu... Bir daha kimseyle konuşmadı... Benimle bile...

Fırsatını bulduğunda gözden kayboluyordu ve iki gün sonra onu bir ağaçlığın yakınında buluyordum... Bir haftalığına revire götürdüler, rahatlamış olarak çıktı ama değişmişti...

Sana alet temin edebilirim... Logrono'da bana onlardan birkaçını verecek ihtiyar bir marangoz tanıyorum... Onları garderoba koyarız, çalışabilirsin...

Sağlığının kötüleşmesi üzerine, Restituto'nun yeğenlerinin ziyaretleri daha da sıklaştı...

Kendinizi nasıl hissediyorsunuz amca...? Size bir gömlek getirdim.

KAFKA

Birkaç hafta sonra onu hastaneye yatırdılar...

"Artık yok"lara katıldı...

KAFKA

Hipolito ve Restituto'yu kaybettikten sonra üzüntüm derinleşti... Çünkü yaşlılar evinde ilişki kuracağım kimse kalmamıştı... Logrono'ya kadar süren uzun gezintiler yapmaya başladım...

Günü doldurmak için... Bitip tükenmek için...

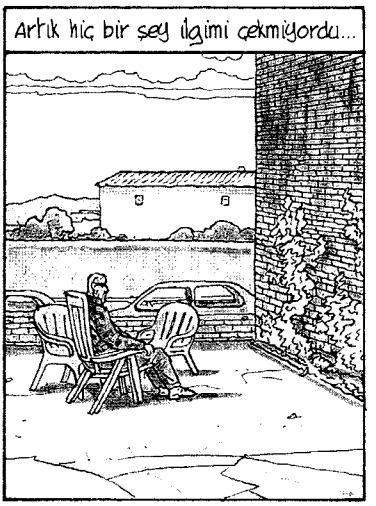
LARDERO

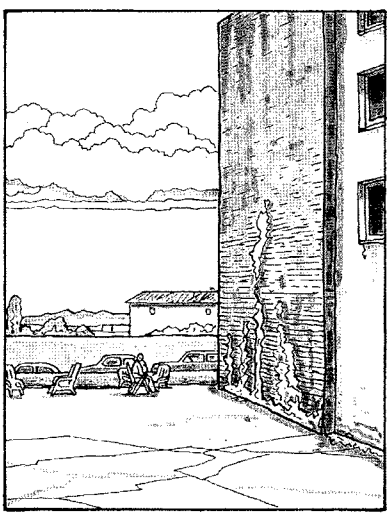
Doktor ilaçları artırmıştı... Ama yatışmak bir yana, kendimi daha hantal, konuşmaya daha az istekli hissettim...

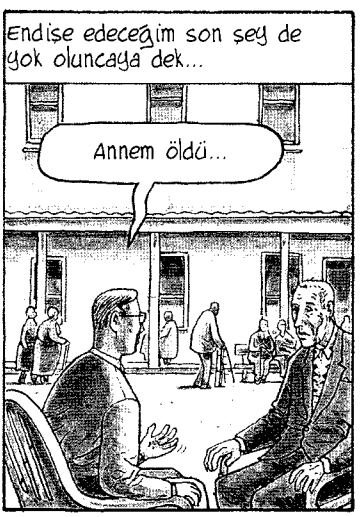
Pekala Antonio, sonra da yuttuğunu görmek istiyorum...

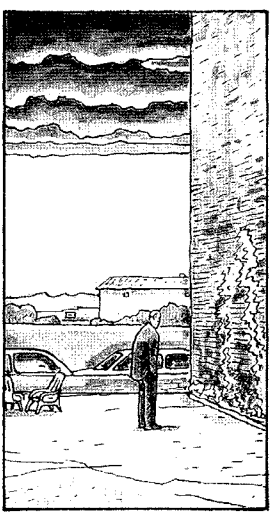

Sadece huzur içinde olmak istiyordum...

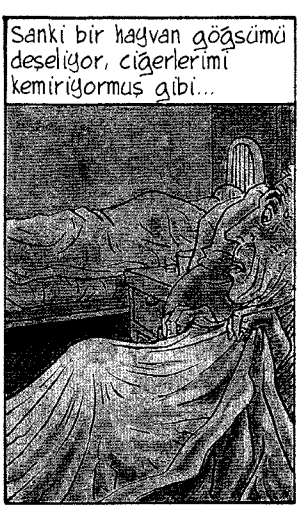

Artık hiç bir şey ilgimi çekmiyordu...

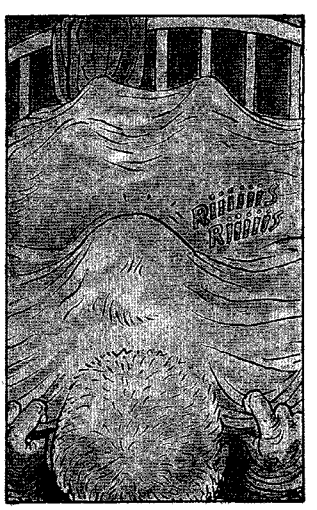

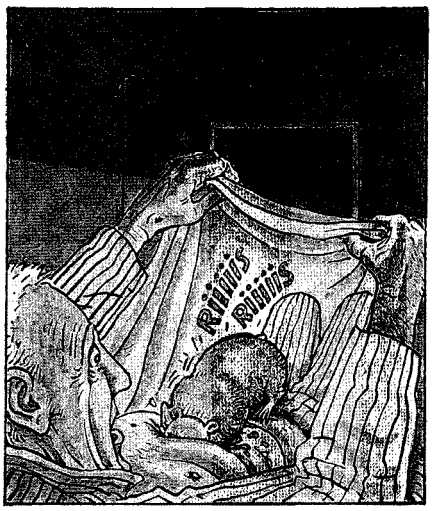

Endişe edeceğim son şey de yok oluncaya dek...
Annem öldü...

Keder, içimde beni acıtmaya başlayan epey derin bir çukur açtı...

Sanki bir hayvan göğsümü deşeliyor, ciğerlerimi kemiriyormuş gibi...

RÜĞĞĞR
RÜĞĞĞR

RİİİNG
RİİİNG

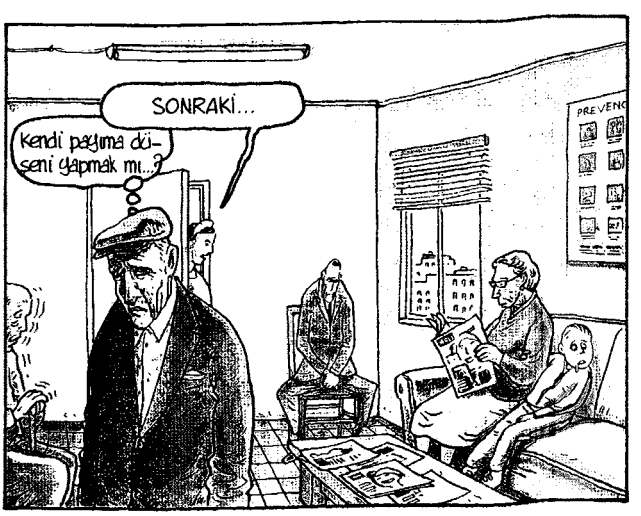

Bir köstebek...

Doktor, içimde bir köstebek var...
Ne dedin...?

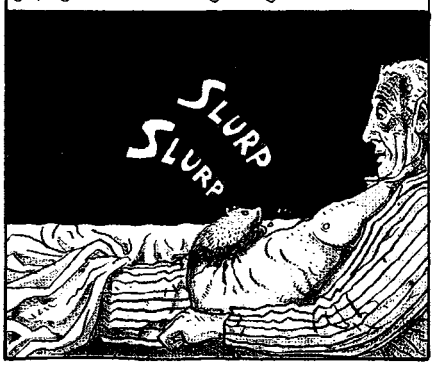

Pekala Antonio, görüyorsun ki, göğsünde hiç bir şey yok... Ama seni psikiyatriste gönderiyorum... Hissettiğin acıları dindirecek...

Pekala, bakalım... Antonio, ağır bir depresyon geçiriyorsun... Seninki gibi durumlarda üzüntü öyle yoğun olabilir ki, karındaki sinir düğümlerine yaptığı aşırı baskı hissedilir... Ama köstebek falan yok...

Hastalık vahim ama ondan kurtulabilirsin... Yaşlılar evinde sana verilen ilaçları değiştireceğim ama, asıl iş sende bitiyor, kendi payına düşeni yapacaksın.

SONRAKİ...
Kendi payıma düşeni yapmak mı...?

Benden, olamadığım her şeyin acısından beslendi... Ne daha uzun uçmayı başarabilmiştim, ne de güneşe varabilmiştim... Bu yüzden beni yeraltında yaşayan kör bir hayvan yedi...

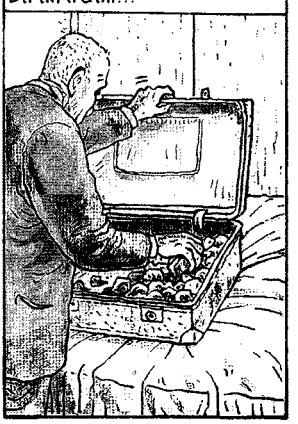
Yeni ilaçlar ancak köstebeğin sürekli kemirmesini azalttı... Bununla birlikte hareketlerim farkına varılacak ölçüde yavaşladı...

Henüz daha kendime hakimken bir şeyler yapmak zorundaydım...

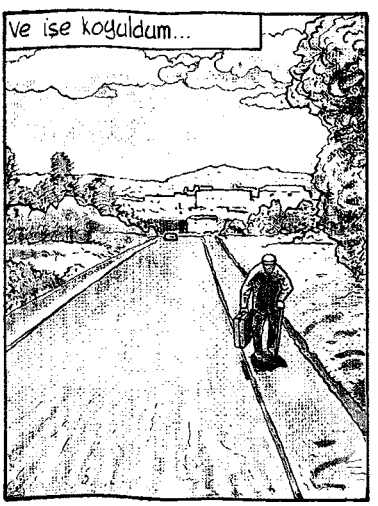
Her gün birkaç taş toplayıp bir valizde biriktirdim...

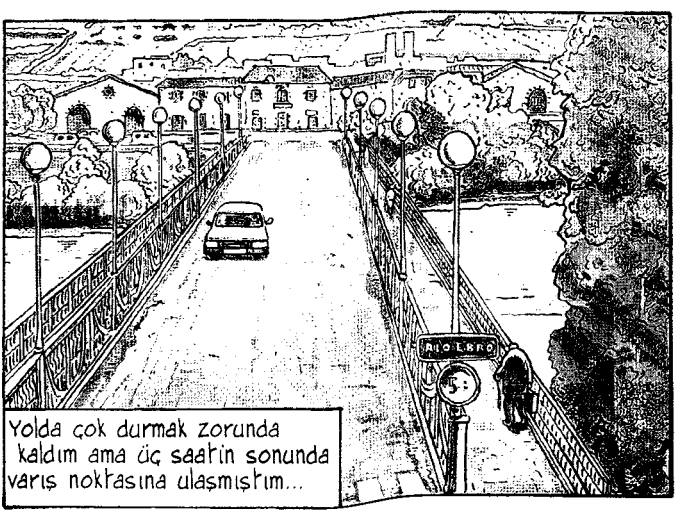

Bir haftadan az bir zamanda içini doldurdum... Anahtarla kilitledim... Onu bileğime bağladım...

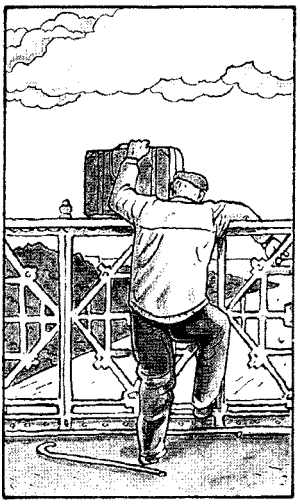

Ve işe koyuldum...

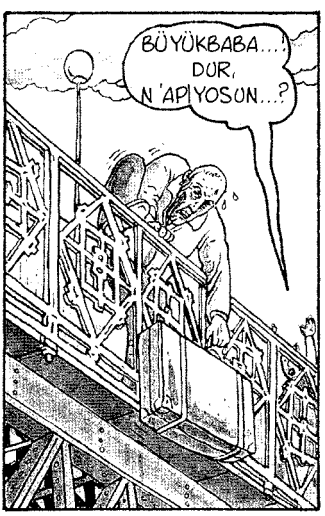

Yolda çok durmak zorunda kaldım ama üç saatin sonunda varış noktasına ulaşmıştım...

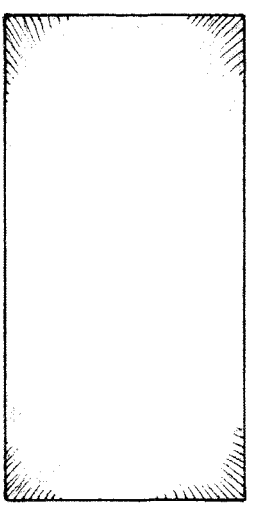

BÜYÜKBABA...! DUR, N'APIYOSUN...?

İMDAT...! ATLAMAYA ÇALIŞIYO...!

Sakinleş, büyükbaba geçti artık.
Biri polisi arasın...
Aptallık etme be adam, hayat güzel...

!!! AAAAAAHHH...!!!

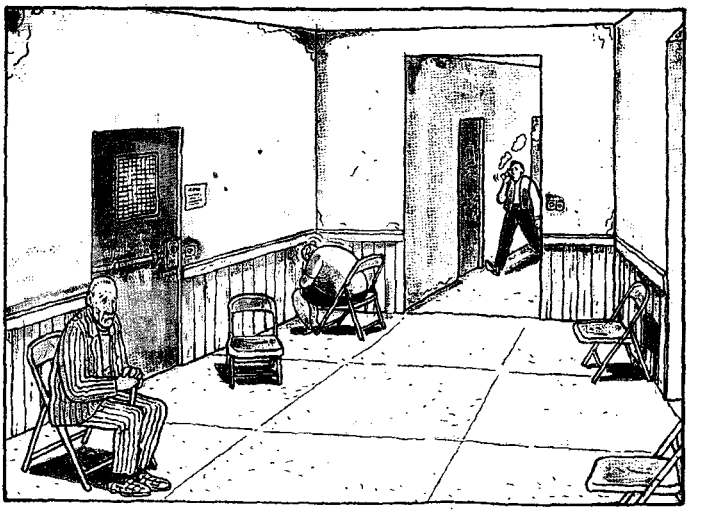

Antonio, ben Dr. Ballesteros... San Migan'daki hastanenin psikiyatri bölümündesin... Köprüde bir kriz geçirdin... Hatırlıyor musun...?

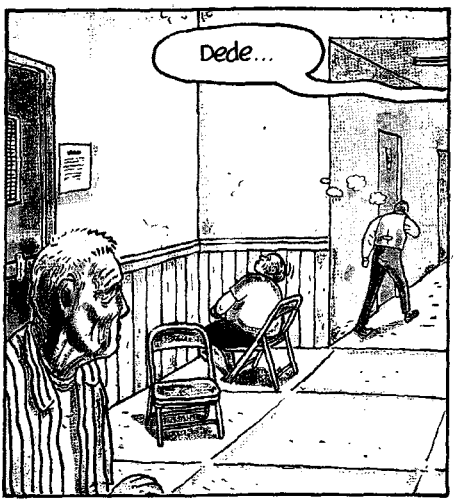

Evet...

Bir süre burada kalacaksın... iyice düzelinceye ve biz sana tekrar güvenebilinceye kadar...

Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim...

Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim...

Dede...

Bana vericek sigaran yoktur di mi...?
Artık içmiyorum..

Dede bana biraz mangır versene... Ödünç... burdan çıktığımda öderim... Söz bak, yeminle...
Artık param yok...

Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim...

Dede, senin oğlan orçuya benziyo... Söylesen de bi dahaki gelişinde biraz ot getirse ya, ha...? Yalnız yarım gram...
Hayır.

Bernabe, dükkânlar açık...!
N'olmuş...? Bişey görünmüyo ki...

Dede sabrımı taşırma... Ya oğluna söylersin bana ot getirsin, ya da seni şişlerim...
Sende o taşak var mı, rezil...?

Gölgeme sıçıyım... Artık ihtiyarlar bile beni takmıyo...

Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim... Dinini sikiyim...

Orospu çocuğu...

Burada geçirdiğin sürenin sana iyi geldiğine dair şeyler duydum... Hâlâ canına kastetmeye istekli misin...?
Artık değil...

O zaman seni yaşlılar evine geri gönderiyorum... Tedaviye orada devam edersin ama daha sosyal olacaksın... Biliyorsun, kendi payına düşeni yapmak zorundasın...

Bir aptallık yaptın Antonio... Tekrar denemeyeceğini umuyorum... Seni geçici olarak revire gönderiyorum... Orada sana daha iyi göz kulak olabileceğiz...
Sonra iyileşirsen, tekrar odana dönersin...

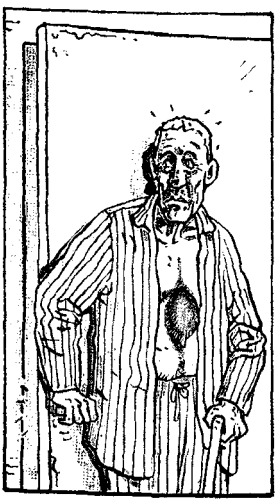

San Mateo festivali için kendine iyi bakmak zorundasın... Bizim kocakarılardan birkaçını götürürüz gene...
Bu Fermin hep aynı...

Kendini nasıl hissediyorsun Antonio...? Köstebek artık göğsünde yok değil mi...?
Artık yok..

Biliyorsun dışarı çıkmana izin yok... Eğer istersen revirin koridorunda gezinebilirsin...

Oğlum, artık daha fazla yapamayacağım... Bana yardım etmelisin... Ben denedim ama başaramadım...

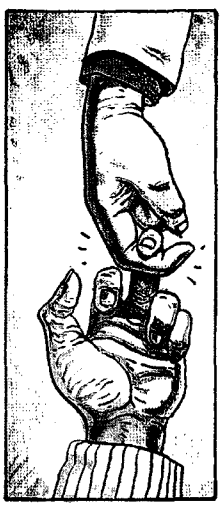

ÖLDÜR BENİ...

Bi yolunu ara... İlaç bul... Yastıkla boğ...

Burada her gün ihtiyarları öldürüyorlar, hiç şüphelenmeyecekler...

Tamam... Yapacağım... Nasıl yapacağımı düşünmek için bana birkaç gün ver...

Hey, oğlum...

Hemen ardından oğlumdan çok fazla şey istediğimi kavradım... Bunun için fıksınmıştı benden, hatta benim kendimden fıksındığımden de çok...

Bir korkak gibi, kendim yapmayı beceremediğim şeyi onun sırtına yüklemiştim... Onu, vicdanını her zaman zorlayacak bir eyleme mecbur etmek için aramızdaki bağla şantaj yapmıştım... Kendimi kurtarmak için onu mahkum etmiştim...

Baba olarak da başarısız olmuştum...

PFFF... İİİİİİHHH
Seni öldüreceğim, rezil...
İİİİİİHHH

AAAAAAHH!!!
İİİİİİİH

İİİİİİHH! İİİİİİHHH! İİİİİİHHH!

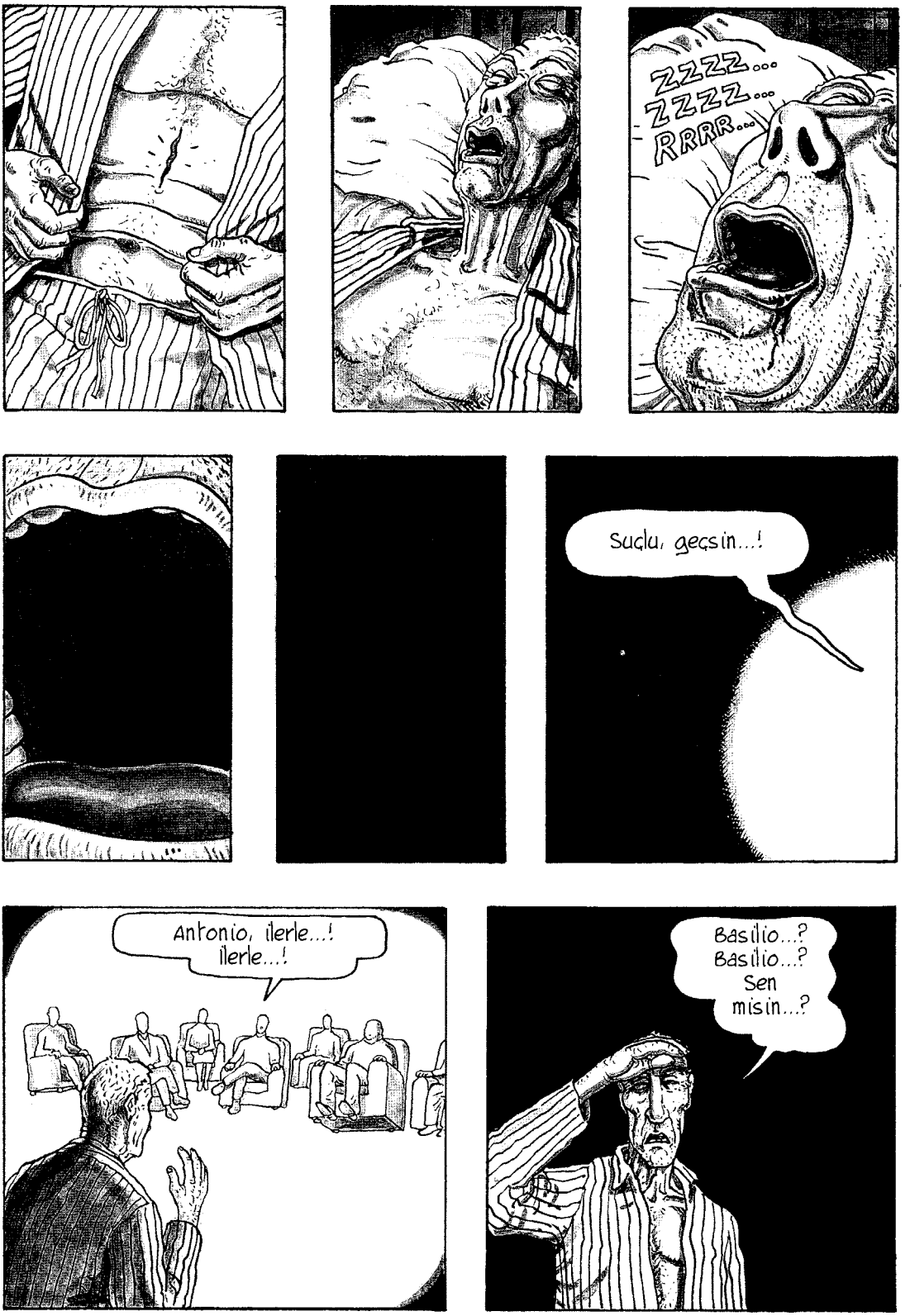

İİİİİİİHH! İİİİİİHH!

PFFFF... PFFFF... PFFF...

ZZZZ...
ZZZZ...
RRRR...
Suçlu, geçsin...!
Antonio, ilerle...! İlerle...!
Basilio...? Basilio...? Sen misin...?

...VİCENTE..., MARİANO..., DOROTEO..., HİPOLİTO... RESTİTUTO... VE SEN DE PETRA ...

Bizler senin ölü arkadaşlarınız... Ve sana hükmü bildirmek için buradayız...

Petra, hâlâ kin tutuyor musun...?
Yaa, hâlâ biraz var...

Bizimle zaman kaybetmeyelim... Ne kadar çabuk tebliğ edersek, suçlu için o kadar iyi...

Antonio, bu mahkeme oybirliğiyle seni bu hayattan kurtarmaya karar verdi... Doksan yıl mecburi yaşama cezanı çektikten sonra artık özgürsün...

Pekala, hepsi bu... istediğin zaman ölebilirsin...
Dahasını da ben söyleyeyim... Olabildiğince çabuk ölmelisin...

Teşekkürler... Teşekkürler arkadaşlar...

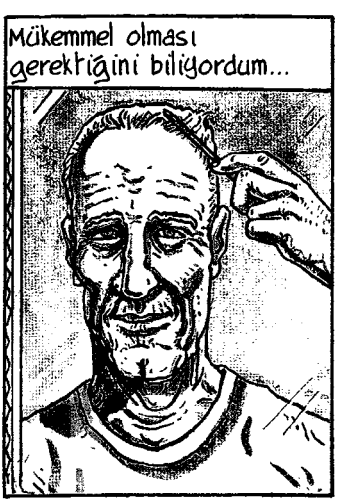

Günaydın Antonio, iyi uyumuş görünüyorsun...

Termometreyi koyalım... Bugün yüzün de çok iyi... Hadi bakalım böyle gidersen bir an önce buradan çıkacaksın...

Bugün sen de iyi görünüyorsun Dori... Ve evet, buradan bir an önce çıkacağım, eminim...

Unuttuğum huzur beni sarmıştı... Dün geceki özeleştiri, beni, kimsenin yardımını almadan yaşamıma son verebileceğime ikna etmişti...

Onca yıllık kederin, akıl karıştırıcı tedavinin ardından ilk kez kendimi dimdik hissediyordum...

Mükemmel olması gerektiğini biliyordum...

Çözüm yakındı ve çalışma saatleriyle rutin işlerin zamanını bildiğinde sonuca ulaşılırdı...

Bu yüzden bir gün bile daha gecikmem söz konusu değildi...
Ne kadar yakışıklı olmuşsun Antonio... Hayırla bir yere mi gidiyorsun...?
Evet Rakel, hemen şimdi gidiyorum.
Elveda Avelino.
?

Hayır, hiçbir problem olmayacak...
Hayatımda ilk kez her şey kolayca olacaktı...
Vaaaay, hepsini bitirmişsin... Bu çok iyi işte Antonio.
Çok iyi, evet...
Hayatımda ilk kez her şey iyi gidecekti...
Pekâlâ, zamanı geldi...
UÇMA ZAMANI...

İspanya'da İç Savaşın Arka Planı

İspanya'da 1936 – 1939 yılları arasında 700 bin kişinin ölümüyle sonuçlanan bir iç savaş yaşandı. Bu aslında son yüzyılı içinde ülkenin gördüğü *dördüncü* iç savaştı. İspanya'da burjuva devletin kuruluş aşamasında karşıt toplumsal sınıflardan birinin ötekinin bileğini bükecek güçte olmayışı, yani güçler arasındaki bir tür "denge durumu" bu iç savaşların dinamiğini oluşturur.

Tarafların liberallerle Karlistler arasında (1830–1844) saflaştığı ilk iç savaş, kapitalistleşme sürecindeki diğer Avrupa devletlerinin yardımıyla, liberaller lehine son buldu. Kapitalist gelişmenin önü açıldı. Ama gelişmenin eşitsizliği merkez-kaç eğilimleri güçlendirdi. Kuzey ve kuzeydoğunun hızlı sanayileşmesine paralel olarak Bask ve Katalan milliyetçiliği gelişti ve Madrid üzerinde ağırlığı olan büyük arazi sahipleri ve merkeziyetçi eğilimlerle çatışmaya girdi.

Bu çatışmalı sürece iradi müdahale, üç üstyapı kurumundan, ordu, kilise ve monarşiden gelebilirdi. Mutlak monarşi yanlılarının yenildiği, halkın ise kilisenin geleneksel güçlere verdiği desteği kilise yakarak protesto ettiği koşullarda, ilk iç savaşın zinde gücü ordu oldu. 19. yüzyıla liberal güç olarak girdi. Henüz oluşmamış bir burjuva sınıfın yerine *merkezileştirici güç* olma rolünü üstlendi. Sömürgeci kimliği ise, onu ekonomik ve sosyal olarak kitlelerden ayıran faktördü. Ayrıca 1839'da Karlistlerin subay olarak orduya alınmaları da monarşi yanlılarına bu kurumda sürekli bir yer sağladı.

Ordunun merkezi yönetim arayışı içinde önce bir anayasal monarşi, ardından da küçük burjuvazi önderliğinde bir cumhuriyet kurma girişimleri başarısız oldu. Ancak, 1873–1874'deki bu istikrarsız cumhuriyetin öncesinde ve sırasında, bazı şehirlerde büyük ölçüde anarşistlerin denetiminde kantonlar

kurulması, yeni iç savaşı başlattı. Bu unsurlar ulusal birliği, toprakları ve burjuvaziyi tehdit ettiği için, hakim sınıflar ordu desteğinde monarşinin yeniden inşasına destek verdi. Bu rejim esas olarak toprak ağalarının çıkarlarını koruyordu. Toprağın belli ellerde yoğunlaşmasının önünü açtı. Politik olarak "dışlanmışlar" ise *zora* dayanarak bastırıldı.

I. Dünya Savaşında tarafsız kalması, İspanya'da ihracata dayalı kapitalist gelişmeyi hızlandırdı, proletaryayı geliştirdi. Böylece yeni bir iç savaşı da örgütledi. Anarşistlerin başını çektiği büyük grevler, Endülüste bolşevizm ve anarşizmin, Katalonya'da anarşistlerin hakimiyeti, devrim tehdidi ve ulusal kopmayı yeniden gündeme soktu. 1923'de *Primo de Riviera*'nın (ordunun), kral onaylı bir darbeyle iktidarı ele geçirişinin ardında bu somut tehdit vardı. Diktatörlük, ekonomik büyümenin durması nedeniyle hakim sınıfların diktatörlükten desteğini çektiği 1930'a dek sürdü. Bu döneme dair altı çizilmesi gereken bir husus, *Primo de Riviera*'nın anarko-sendikalist hakimiyetindeki CNT'yi yasa-dışı ilan edip, sosyalistlere hoşgörü göstermek suretiyle, anarşizm ile sosyalizm arasındaki somut kopuşmaya da katkıda bulunmasıdır. Kopuşma süreci İspanya'da 1927'de tüm anarşist grupları biraraya getirmek için FAİ'nin (İbreik Anarşist Federasyon) kuruluşuyla gelişir.

Ekonominin durgunluğa girmesi, diktatörlüğün sonunu getirdi. 1931'de, diktatörlük öncesi anayasaya dönmek için nabız yoklama amacıyla yapılan seçimlerde (özellikle büyük şehirlerde) ibre Cumhuriyetçileri gösterdi. II. Cumhuriyet ilan edildi. Ardından da egemen sınıfların desteğinde yeni bir iç savaş için yığınak başladı. 1933'de sağ partiler tek federasyon (CEDA) çatısı altında biraraya gelirken, İspanyol faşizmi de Falanj adı altında örgütlendi. 1934'de bir yanda monarşi yanlıları Mussolini'yle anlaşırken, diğer yanda hükümetin hakim sınıflar yanlısı politikasına cevap önce CNT'nin Zaragoza'da örgütlediği grev dalgasıyla, Ekim'de Katalonya devleti ilanıyla geldi. Aralık'ta ise anarşistler ve komünist partinin katıldığı ayaklanma ile Asturya'da iktidar çalışan sınıfların eline geçti. İki hafta sonra, Franko emrindeki sömürge (Fas) birlikleri Asturya'da binlerce insanı öldürerek, iktidarı geri aldı. 1935'de Franko genelkurmay başkanı olurken, faşistler de hükümete girdi. Kopuşma hızlanırken 1936'da seçim kararı alındı.

Seçime anarşistler ve anti-stalinist Marksist İşçi Birliği (POUM) katılmadı. Cumhuriyetçi, sosyalist ve komünistlerden oluşan halk cephesi 4,2 milyon, sağ 3,9 milyon, merkezciler ise 0,6 milyon oy aldılar. Şubat'ta Azana başkanlığında halk cephesi hükümeti kuruldu. Mayıs ayında Azana cumhurbaşkanlığına getirilip yeni bir hükümet kuruldu.

İspanya İç Savaşının Arka Planında
Uluslararası Dinamiklerin Rolü

1929 genel ekonomik krizinden sonra Avrupa'nın, *yeni bir dünya düzeni*nin gerekliliğine "iyice" ikna olduğu andan itibaren, dış politikaları bu eksende şekillendi. İspanya iç savaşının arka planında da uluslararası dinamikler bu temelde önemli rol oynadı.

Hitler'in *yeni bir dünya düzeni* kurmak için doğuya açılma yani SSCB topraklarını ele geçirme planında, faşist bir İspanya ihtiyacı, Fransa politikasından kaynaklıydı. Fransa o dönemde SSCB ile "iyi" ilişkilerini sürdürmeye devam eden tek Avrupa ülkesiydi. Bu yüzden Almanların SSCB harekatı sırasında bu bağın kesilmesi için, baskı altına alınması önemliydi. Fransa'nın Almanya, İtalya ve İspanya ile sınırı olduğundan, İspanya'da faşist bir rejimin varlığı onu üç yönden faşizmle kuşatarak hareket kabiliyetini bunlara tabi kılacaktı.

İngiltere, SSCB'nin "komünizm"i Avrupa'ya ihraç etmesini önlemek bakımından faşizmi bir olanak olarak görüyordu. Hitler ve Mussolini'nin bolşevik karşıtı propogandasının yanısıra Avrupa'da faşist hareketi el altından destekliyordu. Diğer yandan SSCB ile ilişkisinin Fransa'yı Avrupa'da öncü devlet haline getirme olasılığını ortadan kaldırmak açısından, güçlü bir Almanya ve baskı altına alınmış bir Fransa işine geliyordu. Bu nedenle içişlerine "müdahale etmeme" kisvesi altında İspanya'da iç savaşı kışkırttı, faşizme destek verdi.

Fransa, SSCB ile "iyi" ilişkilerini sürdürerek, Avrupa'da güçlü ve saldırgan bir Almanya'nın önünü kesmek istiyordu. İspanya'da faşist bir rejime, hem Almanya'nın saldırgan politikalarının önünü açacağı, hem de Fransa'yı kapana kıstıracağı için karşıydı. Bununla birlikte, SSCB'nin "komünizm"i Avrupa'ya ihraç etme tehdidinin piyonu olmaktan da uzak kalmaya çalışıyordu. Bu yüzden politikası, duruma göre değişkenlik gösterecekti.

SSCB, Avrupa'nın faşizm piyonunu "oynayarak" kendisine karşı bir "haçlı seferi" başlatmak istediğini görüyordu. Ama *yeni bir dünya düzeni* arayışları temelinde kapitalist ülkelerin birbirleriyle çelişkilerinin de farkındaydı. Bu temelde kapitalist Avrupa "demokrasileri"nin faşizme yatkın egemen çıkarlarını bu ülkelerde geniş halk kitlelerine dayalı bir muhalefetle zorlamayı hedefleyen "halk cephesi" politikalarını devreye soktu. Avrupa'nın tüm komünist partilerini, faşizme karşı sosyal-demokrasi ile işbirliği anlamına gelen "halk cephesi" politikalarını hayata geçirmeye zorladı. Ama bu politika,

herhangi bir kapitalist Avrupa ülkesindeki egemen çıkarları zorlamayı, devrim programının parçası olarak değil, onları pazarlığa zorlamanın aracı olarak görüyordu. Dolayısıyla "halk cephesi" politikaları Avrupa'da bir devrim olasılığı bulunmadığı noktasını esas alıyordu. (Troçkistler, anti-stalinistler ve Anarşistlerin "halk cephesi" politikalarını reddetme sebebi de buydu.)

İç Savaş

1936 Mayısında cumhuriyetçi Azana cumhurbaşkanı olup, yeni bir halk cephesi hükümeti kurulduktan iki ay sonra, 17 Temmuz'da İspanyol sömürgesi Fas'daki Melilla'da askeri bir ayaklanma başgösterdi. İsyan hızla yayıldı. Ayaklanmanın önceden planlandığı açık ve halk cumhuriyeti silahla korumaya kararlı olduğu halde, hükümet başlangıçta halkı silahlandırmadı. Bu da birçok bölgede ve özellikle de Sevilla ve Zaragoza gibi iki büyük kentte ayaklanmacılara avantaj sağladı. 21 Temmuzda isyancılar İspanya'nın kuzeyi hariç birçok bölgeyi kontrol altına almıştı. Büyük şehirlerde ise yukarıda anılan ikisi dışında ayaklanma ezildi. Özellikle Barselona'da ayaklanmanın bastırılması planı sekteye uğrattı.

Ayaklanmanın en üst düzey komutanları Franko ve General Mola idi. Fas birlikleri, Afrika ordusu, falanjist ve Karlist kuvvetlere komuta ediyorlardı. Ayaklanma planı basitçe, güney ve kuzeyden harekete geçecek birliklerin, Barselona'da ayaklanan kuvvetlerle birleşip, Madrid'e ilerleyip, iktidarı almasıydı. Planın Barselona ayağı kopunca, diğer iki ayağın takviyesi hayati bir sorun haline geldi. Cumhuriyetçi kanatta ise, halkı silahlandırmaktan çekinen hükümetin yerine kurulan yeni hükümet halkı silahlandırma kararı aldı. Bu yeni "güç dengesi" karşısında uluslararası güçler de devreye girdi. 24 Temmuzda Fransa cumhuriyetçilere, 25'inde Hitler ve Mussolini faşistlere, 26'sında Komintern cumhuriyetçilere yardım kararı aldı. Bu çerçevede ayaklanmacıların planını takviye etmek üzere, Alman ve İtalyan hava kuvvetleri desteğinde Franko birlikleri 6 Ağustos'ta İspanya'ya geçti. Ağustos ayında isyancılar Franko komutasında, her ihtimale karşı Portekiz sınırına yakın durarak ilerlediler.

Eylül başında kuzeyde Irun düşünce, cumhuriyetçilerin Fransa bağı koptu. Bu durum cumhuriyetçiler için SSCB desteğini acil hale getirdi. Hükümet düştü ve KP önderi Largo Caballero hükümeti kurdu. Ordunun üst düzeyine Komünist Parti sempatizanları getirildi. Karşı hamle 9 Eylül'de Londra'da

İngilizlerin ısrarlı politikası temelinde büyük devletlerin İspanya'ya müdahale etmemesi kararı alması oldu. Eylül ayında Cumhuriyetçilerin önce Asturya ve Bask ülkesiyle bağının kopması ardından Toledo'nun düşmesiyle Madrid yolu isyancılara açıldı. Kuzeyden ilerleyen birlikler Franko'nun birlikleriyle birleşmişti. Kasım başında faşistler üç cepheden Madrid'e saldırdı. Saldırı başlamadan önce Komintern uluslararası tugayların kurulmasına karar verirken, anarşistler de Katalonya'da kolektifler kurma kararı aldı. CNT de Madrid direnişi için hükümete destek kararı aldı. Altı ay süren çarpışmalardan sonra Madrid'i alamayacağını anlayan Franko, herkes onun Valencia'ya doğru inmesini beklerken, 1937'nin Nisanında kuzeye yöneldi. Bu bölge İspanya sanayinin kalbiydi.

Cumhuriyetçiler her ne kadar karşı saldırılarla bu cepheyi bölmeye çalışıp, yer yer ciddi başarılar kazanmış olsa da, silahlı güçler arasındaki dengesizlik nedeniyle tüm bunlar genelde faşistlerin hızını kesmekten öte geçemedi. Bunda SSCB'nin silah desteğinin son derece sınırlı oluşu önemli rol oynadı.

1937 baharı politik gelişmeler doğrultusunda güç dengesinde ciddi değişikliklere yol açtı. İsyancılar cephesinde Karlizm ve Falanj –Kasım 1936'da Primo de Rivera öldürüldükten sonra Franko'nun kontroluna girmişti– Franko önderliğinde aynı çatı altında birleşerek, daha sonra ulusal hareket adını alacak ve 1939'dan 1975'e kadar iktidarda kalacak tek partiyi, JONS'u kurdular. Hemen ardından Haziran başında General Mola'nın bir uçak kazasında ölmesiyle de, Franko faşist cephenin tek askeri önderi, başbuğu konumuna geldi.

Diğer cephede ise Mayıs başında Barselona'da anti-stalinist POUM ve anarşist CNT ile Stalinistler arasında silahlı çatışmalar başladı. Anarşistler katledildi. POUM'un cumhuriyetçilerin koyduğu kuralları tanımadığını ilan etmesinden birkaç gün sonra lideri Andreas Nin Sovyet ajanları tarafından öldürüldü. 17 Mayıs'ta sosyalist ama SSCB'ye yakın duran Negrin hükümeti kuruldu.

1937 yazında ise savaşın en önemli dönüm noktalarından biri yaşandı. Haziran ortasında Bilbao'nun düşmesiyle hem cumhuriyetçiler kuzeydeki ordusunun % 25'ini kaybetti hem de, İspanya sanayisinin % 65'i faşistlerin eline geçti –İsyanın ilk aylarında sanayinin sadece % 25'i ellerindeydi–. Artık hedef Madrid'ti. Bu durum karşısında yeni hükümetin, hem faşistlerin Madrid'e yürümesini önlemek, hem de çatıştığı sola gövde gösterisi yapmak için Temmuz'da başlattığı Brunete saldırısı başarısız olunca bu kez anarşistleri "hizaya getirmek" için önce Aragon kolektiflerine son verildi. Ardından da bölgede faşistlere karşı yeni bir saldırı kararı alındı. Bu, 24 Ağustos-6 Eylül arasında Zaragoza yakınlarında gerçekleşen Belchite savaşına yol açmış

olmakla birlikte, esasen askeri değil, politik bir karardı.

Merkezi hükümet, neredeyse bağımsız bir hükümet gibi davranan Aragon savunma konseyi tabanını oluşturan POUM ve anarşistlerin etkisinden korkuyordu. Genel saldırı planıyla bunları merkezi ordu komutası altında toplayıp etkisini yok etmeyi hedefledi. Ve başardı da. Görünürdeki askeri amaç Zaragoza'yı almaktı. Sembolik bir zafer de politik amaca hizmet edecekti. Yeni oluşturulan doğu ordusu ve XI. ve XV. Uluslararası tugaylar ile birlikte seksen bin kişi yedi noktadan saldırıya geçti. Ancak Belchite'de direnişle karşılaşıldı. Cumhuriyetçiler Zaragoza yerine buraya odaklansa işler değişecekti. Öyle yapmadılar. Takviye faşist birlikler bölgeye ulaştı. Cumhuriyetçi ordu binlerce ölü vererek çekildi.

Sovyet komutanların direktifiyle merkezileşmeye hevesli cumhuriyetçi ordu, Aralık ayında bu kez Teruel'de askeri başarısızlık yaşayarak 1938 Şubatında Valencia'ya çekilmek zorunda kaldı. Faşistlere Akdeniz yolu açılmış oldu. Nisan ayında cumhuriyetçi hükümet savunma bakanının SSCB emrindeki orduya söz geçiremediği için istifa etmesinin ardından Negrin yeni bir hükümet kurdu. Bu arada faşist ordu da, Akdeniz'e ulaştı. Cumhuriyetçi cephe ikiye bölünmüş oldu. Birbiriyle irtibatı kesildi.

24 Temmuz'da İspanya İç Savaşı'nın en kanlı muharebesi olan Ebro Savaşı başladı. Başlangıçta cumhuriyetçiler Ebro nehrini geçerek bazı başarılar kazandı ama, faşistlerin karşı saldırısı belirleyici oldu. 30 Ekimde cumhuriyetçiler nehri bu kez tersine geçerek geri çekildi. 15 Kasımda savaş cumhuriyetçilerin kesin yenilgisiyle son bulduğunda, geride 70 bini cumhuriyetçi 110 bin ölü kalmıştı.

23 Aralık'ta faşistlerin Barselona saldırısı başladı. 26 Ocak'ta şehir faşistlerin eline geçti. 10 bin yaralı, 170 bin kadın ve çocuk, 60 bin sivil erkek ve 200 bin savaşçı olmak üzere 450 bin kişi Fransa sınırına doğru kaçmaya başladı. 10 Şubat'ta sınırı geçerek göçmen durumuna düştüler, toplama kamplarında enterne edildiler. Peşlerindeki faşist ordu da 60 bin kişiyi esir almıştı.

27 Şubat'ta İngiltere ve Fransa'nın Franko rejimini tanımasının ardından, hükümet yurtdışına çıkarak Fransa'da sürgün hükümeti kurma kararı aldı. 28 Mart'ta faşist ordu 60 tümenle (600 bin asker) Madrid'e girdi. 1 Nisan 1939'da Alicante'deki son cumhuriyetçi mevziler ezildikten sonra Franko savaşın bittiğini şöyle ilan etti: "*Barış gelmedi, zafer geldi...*". Bu sözlerin anlamı çok açıktı. Günde 200 ila 250 kişinin idam edildiği infazlar 1942'ye kadar sürdü ve 100 bin kişiyi yok etti.

Dünyaca ünlü çizer Tardi'den 140. yıldönümüne girerken
Paris Komünü'nün görkemli bir çizgi romanı...

Uçma Sanatı

Bir ispanya iç Savaşı Hikayesi

2009 ve 2010'da beş büyük çizgi roman ödülünü alan bir ustalık ürünü...

Antonio Altarriba'nın babası 4 Mayıs 2001'de intihar etti. Bu şekilde, başarısızlık ve hüsranla dolu hayatına son noktayı koydu. Aynı biçimde, geçen yüzyılda birçok erkek ve kadın daha adil bir dünyayı inşa etmeye girişti ve tarih onlara sırt çevirdi, hayali kanatlarla uçmak istediler ve yere çakıldılar.

XX. yüzyılın güçlü bir tarihsel anlatısı ve hepimizin karşı karşıya geldiği insanlıkdışı koşulları temsil eden bir tasviri. Eser beklenmedik ve şaşırtıcı düzeyde türünün ifade etme kapasitesini bir adım daha öteye taşıyor ve rüştünü kabul ettiren bir anlatı olarak çizgi romanın olgunlaşmasında bir dönüm noktası halini alıyor. Bu kitabın kendine özgü kimliğiyle son yılların en büyük çizgi-romanları arasında olduğu kaydedilmeli. İspanyolların tarihini yeniden yazan ve yazacak, ustaca işlenmiş bir eserle karşı karşıyayız.

Antonio Martin Martinez

2009
İspanya En İyi
Çizgi Roman
Ödülü

2010
Barcelona En İyi
Çizgi Roman
Ödülü

2009
Katalonya En İyi
Çizgi Roman
Ödülü

versus

20 TL.

ISBN 9786055691332